

Budsjett-innst. S. nr. 7

(2008–2009)

**Budsjettinnstilling til Stortinget
fra forsvarskomiteen**

St.prp nr. 1 (2008–2009)

**Innstilling fra forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2009,
kapitler under Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8)**

Innhold

	Side
1. Innledning	5
2. Oversikt over budsjettkapitlene i rammeområde 8	5
2.1 Regjeringens forslag til budsjettkapitler og poster i rammeområde 8	5
2.2 Kort omtale av forslaget til forsvarsbudsjett for 2009	8
2.2.1 Regjeringens forsvarspolitiske satsingsområder	8
2.2.2 Sikkerhetspolitiske utviklingstrekk	8
2.2.3 Hovedmål og prioriteringer	9
2.2.4 Den videre utvikling av Forsvaret 2009–2012	9
2.2.5 Økonomiske rammer og forutsetninger	10
2.2.6 Økonomiske rammer for 2009	11
2.2.7 Hovedprioriteringer i 2009	12
2.2.8 Økonomiske rammer	13
2.3 Rapport for virksomheten 2006	13
2.4 Komiteens merknader	13
2.4.1 Generelle merknader fra fraksjonene	15
3. Omtale av informasjonssaker og særlige tema	23
3.1 Endringer i befalsordningsdirektivet	23
3.2 Evaluering av avdelingsbefalsordningen	23
3.3 Styrking av veteranenes rettigheter	23
3.4 Tilsyn med helsetjenester i utlandet	23
3.5 Implementering av FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet (2000)	24
3.6 Forskning iht. St.meld. nr. 36 (2006–2007)	24
3.7 Forsvarsrettet sikkerhetssektorreform	24
3.8 Forsvarets objektsikring	25
3.9 European Defence Agency	25
3.10 Forsterket flernasjonalt forsvarssamarbeid	25
3.11 Forsvaret og industrien – strategiske partnere	26
3.12 Den strategiske ledelsen av Forsvaret	26
3.13 Forsvarets informasjonsinfrastruktur	27
3.14 Sektorovergrepene miljøpolitikk	27
3.15 Oppfølging av § 1a i likestillingsloven	28
3.15.1 Oppfølging av likestillingsloven § 1a i Forsvarsdepartementet	28
3.15.2 Oppfølging av likestillingsloven § 1a i Forsvaret	28
3.16 Oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak	29
3.17 Komiteens merknader	29
4. Merknader til de enkelte kapitler	29
5. Komiteens tilråding	44
Vedlegg	50

Budsjett-innst. S. nr. 7

(2008–2009)

Budsjettinnstilling til Stortinget fra forsvarskomiteen

St.prp. nr. 1 (2008–2009)

Innstilling fra forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2009, kapitler under Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8)

Til Stortinget

1. INNLEDNING

Komiteen fremmer i denne innstillingen forslag om bevilgninger på statsbudsjettet for 2009 under de kapitler som ble fordelt til komiteen på rammeområde 8 (Forsvar) ved Stortingets vedtak 23. november 2008.

2. OVERSIKT OVER BUDSJETTKAPITLENE I RAMMEOMRÅDE 8

2.1 Regjeringens forslag til budsjettkapitler og poster i rammeområde 8

Kap.	Post	Formål	St. prp. nr. 1
Utgifter i hele kroner			
<i>Stortinget og underliggende institusjoner</i>			
42		Ombudsmannsnemnda for Forsvaret	5 300 000
	1	Driftsutgifter	5 300 000
<i>Justis- og politidepartementet</i>			
451		Samfunnssikkerhet og beredskap	543 715 000
	1	Driftsutgifter	536 366 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 442 000
	70	Overføringer til private	4 907 000
<i>Forsvarsdepartementet</i>			
1700		Forsvarsdepartementet	354 094 000
	1	Driftsutgifter	337 821 000
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	16 273 000
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	667 562 000
	24	Driftsresultat	-940 000 000

Kap.	Post	Formål	St. prp. nr. 1
	46	Ekstraordinært vedlikehold, <i>kan overføres</i>	24 000 000
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	1 583 562 000
1716		Forsvarets forskningsinstitutt	153 870 000
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	153 870 000
1719		Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet	687 124 000
	1	Driftsutgifter	387 521 000
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	18 000 000
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	61 603 000
	78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, <i>kan overføres</i>	220 000 000
1720		Felles ledelse og kommandoapparat	2 091 392 000
	1	Driftsutgifter	1 917 920 000
	50	Overføringer Statens Pensjonskasse, <i>kan overføres</i>	167 349 000
	70	Renter låneordningen, <i>kan overføres</i>	6 123 000
1723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet	108 333 000
	1	Driftsutgifter	108 333 000
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben	2 393 548 000
	1	Driftsutgifter	2 393 548 000
1731		Hæren	4 275 893 000
	1	Driftsutgifter	4 275 893 000
1732		Sjøforsvaret	3 093 100 000
	1	Driftsutgifter	3 093 100 000
1733		Luftforsvaret	3 711 208 000
	1	Driftsutgifter	3 711 208 000
1734		Heimevernet	1 009 790 000
	1	Driftsutgifter	1 009 790 000
1735		Etterretningstjenesten	893 028 000
	21	Spesielle driftsutgifter	893 028 000
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon	2 938 011 000
	1	Driftsutgifter	2 938 011 000
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	8 829 817 000
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	889 141 000
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	61 000 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 438 676 000
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	348 000 000
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>	93 000 000
1790		Kystvakten	889 104 000
	1	Driftsutgifter	889 104 000
1791		Redningshelikoptertjenesten	42 557 000
	1	Driftsutgifter	42 557 000
1792		Norske styrker i utlandet	1 042 542 000
	1	Driftsutgifter	1 042 542 000

Kap.	Post	Formål	St. prp. nr. 1
1795		Kulturelle og allmenntilgittige formål	277 323 000
	1	Driftsutgifter	273 709 000
	60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	2 000 000
	72	Overføringer til andre	1 614 000
		Sum utgifter rammeområde 8	34 007 311 000

Inntekter i hele kroner

Inntekter under departementene

3451		Samfunnssikkerhet og beredskap	142 222 000
	1	Gebyrer	114 816 000
	3	Diverse inntekter	27 406 000
4700		Forsvarsdepartementet	209 000
	1	Driftsinntekter	209 000
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	22 000 000
	47	Salg av eiendom	22 000 000
4720		Felles ledelse og kommandoapparat	2 469 000
	1	Driftsinntekter	2 267 000
	70	Renter låneordning	202 000
4723		Nasjonale sikkerhetsmyndighet	2 819 000
	1	Driftsinntekter	2 819 000
4725		Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarsstaben	40 590 000
	1	Driftsinntekter	40 590 000
4731		Hæren	3 545 000
	1	Driftsinntekter	3 545 000
4732		Sjøforsvaret	23 672 000
	1	Driftsinntekter	23 672 000
4733		Luftforsvaret	95 518 000
	1	Driftsinntekter	95 518 000
4734		Heimevernet	1 837 000
	1	Driftsinntekter	1 837 000
4740		Forsvarets logistikkorganisasjon	230 931 000
	1	Driftsinntekter	230 931 000
4760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	348 000 000
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	348 000 000
4790		Kystvakten	384 000
	1	Driftsinntekter	384 000
4792		Norske styrker i utlandet	10 124 000
	1	Driftsinntekter	10 124 000
4795		Kulturelle og allmenntilgittige formål	2 369 000
	1	Driftsinntekter	2 369 000
4799		Militære bøter	500 000
	86	Militære bøter	500 000
		Sum inntekter rammeområde 8	927 189 000
		Netto rammeområde 8	33 080 122 000

2.2 Kort omtale av forslaget til forsvarsbudsjett for 2009

2.2.1 Regjeringens forsvarspolitiske satsingsområder

Regjeringens forslag til forsvarsbudsjett for 2009 følger opp Soria Moria-erklæringens sikkerhets- og forsvarspolitiske satsingsområder og den vedtatte langtidsplanen for perioden 2009–2012. Det legges opp til en tydelig bevilgningsmessig styrking av forsvarsbudsjettet reelt med 620 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2008. Av disse vil 400 mill. kroner være direkte rettet mot målsettingen i vedtatt langtidsplan. Regjeringen tilfører således allerede første året i planperioden halvparten av bevilgningsøkningen på 800 mill. kroner som forutsatt i vedtatt langtidsplan.

For 2009 vektlegger Regjeringen særlig å styrke tilstedeværelsen i nord, spesielt for Sjøforsvaret og Kystvakten, men også for Hæren. I 2009 gjennomføres en større fellesoperativ øvelse med alliert deltagelse i Nordland/Troms. Regjeringen vil videreføre det høye nivået på den militære deltagelsen i Afghanistan samtidig som det også legges vekt på andre tiltak som kan bidra til at afghanerne selv kan overta ansvaret for egen sikkerhet. Regjeringens målsetting er å øke Norges militære bidrag til FN-operasjoner, med prioritet til operasjoner i Afrika.

Regjeringen vil fortsette utviklingen av Hæren med spesiell vekt på å øke bemanningen for å styrke små og bemanningsmessig sårbare miljøer som er viktige for deltagelse i operasjoner. Videre skal utvalgte felleskapasiteter innenfor sanitet, vannrens, samband og informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) styrkes for å bedre evnen til relevant operativ og forsyningsmessig støtte til enheter i operasjoner. I 2009 vil den øverste ledelsen videreutvikles. I tillegg til den bevilgningsmessige styrkingen igangsettes basetiltak og en rekke andre tiltak i tråd med vedtatt langtidsplan. Disse tiltakene gjennomføres for fortsatt å kunne frigjøre ressurser internt i forsvarssektoren og bruke disse ressursene til å styrke den operative virksomheten.

Regjeringen legger vekt på å videreutvikle personellpolitikken, herunder legge til rette for økt kvinneandel og mangfold i Forsvaret, styrke veteranenes rettigheter og sikre en bedre oppfølging av den enkelte ansatte og deres familie. Regjeringen vil følge opp handlingsplanen for holdninger, etikk og ledelse og legge til rette for en god og forsvarlig økonomistyring og forvaltning. Regjeringen vil legge til rette for en mer effektiv logistikkunderstøttelse i Forsvaret med klarere styrings- og ansvarslinjer.

2.2.2 Sikkerhetspolitiske utviklingstrekk

Norges grunnleggende sikkerhetspolitiske interesser og hovedmålsettinger er knyttet til i første rekke satsing på nordområdene, en FN-ledet verdensorden, oppslutning om og synlige bidrag til NATO og en aktiv europapolitikk, jf. St.prp. nr. 48 (2007–2008) og Innst. S. nr. 318 (2007–2008). Samtidig er de regionale og globale geopolitiske utviklingstrekk i kontinuerlig endring, og dette har konsekvenser for norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk.

I 2009 står vi overfor flere store begivenheter som det er knyttet både forventninger og utfordringer til. NATOs toppmøte i april forventes å behandle en rekke fundamentale saker, deriblant spørsmålet om ytterligere NATO-utvidelse, alliansens evne til styrkegenerering, omstruktureringen av NATOs hovedkvarter og kommandostruktur, utviklingen av et nytt strategisk konsept, missilforsvar, samt Afghanistan. En evt. full fransk gjeninntreden i NATOs integrerte militære struktur under toppmøtet vil åpne opp et mulighetsvindu for en mer omfattende NATO-reform, og vil kunne bedre forholdet mellom EU og NATO.

Ved inngangen til 2009 står det internasjonale samfunnet og Norge overfor betydelige utfordringer. Konflikten i Georgia har ført til økt spenning i forholdet mellom Russland og Vesten, og minner oss om at vi står overfor endrede geopolitiske realiteter. I Afghanistan er sikkerhetssituasjonen blitt mer krevende. Globaliseringsutfordringer i form av spredning av masseødeleggelsesvåpen og internasjonal terrorisme står også fortsatt i fokus. Norge møter dessuten vedvarende utfordringer i sine nærområder. Utfordringene i sum understreker behovet for en FN-ledet verdensorden, og betydningen av NATO både for internasjonal stabilitet og norsk sikkerhet. NATOs toppmøte i april 2009, mulig fransk gjeninntreden i NATOs integrerte militære struktur og det amerikanske presidentvalget, legger grunnlaget for en ny giv i det transatlantiske samarbeidet og i NATO.

Den væpnede konflikten mellom Russland og Georgia sommeren 2008 illustrerer at Russland er villig til å bruke væpnet makt for å oppnå sine målsettinger. Konsekvensene er at forholdet mellom Russland og Vesten er blitt vesentlig dårligere. Det har allerede gitt seg utslag i at Russland har gått til suspensjon av det militære samarbeidet med NATO-landene. Utviklingen i Iran representerer en vedvarende utfordring for verdenssamfunnet, hvor Irans atomutviklingsprogram og regionale ambisjoner skaper fortsatt internasjonal usikkerhet.

NATOs toppmøte i april 2009 vil derfor bli en viktig anledning til å diskutere en rekke politisk tunge spørsmål, inkludert NATO-utvidelse, missilforsvar og NATOs rolle i internasjonale fredsoperasjoner. I NATO-fora har Norge i løpet av det siste året

lansert flere initiativer innrettet mot et økt fokus på alliansens kjerneoppgaver og NATOs artikkel V. Utviklingen den siste tiden har aktualisert dette ytterligere.

Den allmenne utviklingen ute har også konsekvenser for Norge. Nordområdene representerer den største forsvars- og sikkerhetspolitiske utfordringen for Norge, og vil forbli Regjeringens hovedsatsingsområde i tiden fremover. Det er også her Norge i all hovedsak møter de globale utfordringene i sitt nær-område. Med økt konkurranse om strategiske råvarer, sammen med områdets fortsatte militærstrategiske rolle, vil nordområdenes betydning bare vokse.

Norges forhold til Russland er i dag generelt godt, men vi kan ikke utelukke at den allmenne forverring av forholdet mellom Russland og Vesten kan gi seg utslag også i nord. Omstridte jurisdiksjonsforhold og en uavklart grense med Russland i et område av stor ressursmessig betydning skaper utfordringer for Norges sikkerhetspolitiske interesser i nord.

Norges engasjement i NATOs stabiliseringsoperasjon i Afghanistan, International Security Assistance Force (ISAF), representerer fortsatt vår største og viktigste operasjon i utlandet. Norges innsats i Afghanistan er langsiktig, men dynamisk og vil fortsatt prioriteres høyt.

FN og folkeretten er viktigere enn noen gang for å kunne koordinere og løse de fleste av de sikkerhetsutfordringer verdenssamfunnet står overfor, inkludert konfliktløsning og legitim bruk av militære virkemidler. Regjeringen vil derfor følge opp sin målsetting om en FN-ledet verdensorden, og vi vil aktivt bidra til å styrke organisasjonens evne til krise- og konfliktløsning. Nye geopolitiske realiteter aktualiserer denne utfordringen, samtidig som den kan bli mer krevende. For Norge ligger nøkkelen til trygghet og innflytelse i samarbeid, hovedsakelig gjennom FN, NATO og de øvrige internasjonale organisasjoner vi er tilsluttet. NATO er, og vil fortsette å være, Norges viktigste sikkerhetsgaranti og utgjør grunnsteinen i norsk sikkerhets- og forsvarspolitik.

Det nordiske forsvars- og sikkerhetspolitiske samarbeidet har god dynamikk, og kjennetegnes av utvikling på en rekke områder. Det legges betydelig vekt på at det nordiske samarbeidet skal være ikke-ekskluderende, der alle prosjekter er åpne for alle fem land. Det nære nordiske samarbeidet kommer i tillegg til Norges forpliktelser og samarbeid i NATO, og i tillegg til Sveriges og Finlands forpliktelser overfor EU. På det operative plan ble det på det nordiske forsvarsministermøtet i mai 2008 oppnådd enighet om å arbeide for å få til et felles nordisk styrkebidrag til en FN-operasjon i Afrika.

Internasjonale organisasjoner som FN, NATO, EU og Den afrikanske union (AU) har blitt enda viktigere for å håndtere kriser som truer internasjonal

fred og sikkerhet. Norge har vært en hovedpådriver for utviklingen av flerdimensjonale og integrerte fredsoperasjoner, hvor man gjennom en helhetlig tilnærming basert på en samordning av politiske, militære, humanitære og utviklingsmessige virkemidler ønsker å styrke evnen til internasjonal konfliktløsning. Regjeringen vil aktivt søke å øke norsk militær deltagelse i FN-ledede operasjoner i 2009, med særlig vekt på Afrika og primært i en nordisk ramme.

I kapittel 2 til St.prp. nr. 1 (2008–2009) gir Regjeringen en detaljert og utfyllende redegjørelse for sikkerhetspolitiske utfordringer og utviklingstrekk, samt norske hovedprioriteringer.

2.2.3 Hovedmål og prioriteringer

Regjeringens forsvarspolitiske hovedmål er et forsvar som er i stand til å møte utfordringene i raskt skiftende omgivelser og verne om Norges sikkerhet, interesser og verdier. Stortinget behandlet 19. juni 2008 den nye langtidsplanen for Forsvaret for perioden 2009–2012, jf. Innst. S. nr. 318 (2007–2008) til St.prp. nr. 48 (2007–2008) "Et forsvar til vern om Norges sikkerhet, interesser og verdier". Stortingets behandling av den nye langtidsplanen viser at det fortsatt er bred politisk enighet om de grunnleggende forhold. I en tid hvor rammebetingelsene endrer seg raskere enn før, er det viktig med konsensus om hovedlinjene i forsvars- og sikkerhetspolitikken i Norge.

Prinsippene for Forsvarets struktur, organisasjon og virksomhet er nedfelt i forsvarskonseptet. Iht. den vedtatte langtidsplanen for perioden 2009–2012 vil det bli tilstrebet balanse mellom oppgaver, struktur og ressurstilgang innen utgangen av perioden. Den vedtatte langtidsplanen legger opp til et betydelig økonomisk løft for Forsvaret i perioden. Forsvarets virksomhet vil baseres på et nært samarbeid med sivile myndigheter og på verneplikten som fundament for Forsvaret. Omstillingen fra 2001 og frem til i dag har skapt et godt grunnlag for å utvikle Forsvaret videre.

2.2.4 Den videre utvikling av Forsvaret 2009–2012

2009 er det første året i langtidsplanen 2009–2012. Regjeringen har lagt vekt på at virksomheten i 2009 innrettes mot å iverksette de tiltak Stortinget har sluttet seg til gjennom behandlingen av den nye langtidsplanen, jf. Innst. S. nr. 318 (2007–2008) til St.prp. nr. 48 (2007–2008).

I perioden 2009–2012 skal Forsvaret videreutvikles som et moderne og fleksibelt innsatsforsvar. Dette er nødvendig for at Forsvaret skal kunne ivareta ambisjonene knyttet til nordområdene og norske bidrag til internasjonal fred og stabilitet. Verneplikten skal videreutvikles, tilpasset Forsvarets behov,

for å sikre Forsvaret tilgang på kvalifisert personell og gi god forankring mellom Forsvaret og samfunnet for øvrig. I langtidsplanen er det lagt til grunn en betydelig styrking av Forsvaret innenfor utvalgte områder gjennom frigjøring av ressurser og en opptrapping av forsvarsrammen på 800 mill. kroner frem mot 2012. Dette vil legge til rette for en betydelig personelloppbygging i forsvarsgrenene, spesielt i Hæren, og felleskapasitetene. Videre vil vi gjennom sesjonsordningen og andre personalpolitiske tiltak satse betydelig på å rekruttere og beholde flere kvinner i forsvarssektoren.

Følgende hovedprioriteringer for 2009–2012 er lagt til grunn for den videre utviklingen av forsvarssektoren:

- styrke aktivitet og tilstedeværelse i nordområdene, spesielt for Sjøforsvaret og Kystvakten, men også for Hæren. Målsettingen er først og fremst å ivareta norsk suverenitet, forebygge konflikter og sikre stabilitet,
- bidra til internasjonal fred og stabilitet, basert på en FN-ledet verdensorden, gjennom aktive bidrag til samarbeid og operasjoner i regi av FN og NATO,
- sikre en helhetlig tilnærming til sikkerhetspolitikken, med økt vekt på samfunnssikkerhet og balanse mellom sivil og militær beredskap,

- videreutvikle og forbedre verneplikten som et fundament for Forsvarets virksomhet og utvikling,
- styrke personalpolitikk og ledelse i forsvarssektoren, slik at det legges til rette for at sektoren kan løse sine oppgaver og videreutvikles, samtidig som medarbeiderne ivaretas på en god måte.

2.2.5 Økonomiske rammer og forutsetninger

For å ivareta en bærekraftig balanse mellom oppgaver, struktur og ressurstilgang legger langtidsplanen opp til en gradvis opptrapping av forsvarsrammen fra 2008-nivået på 31,54 mrd. kroner til et nivå som ligger 800 mill. kroner høyere i løpet av langtidsperioden. Dette vil gi en ny totalramme på 32,34 mrd. 2008-kroner. Samtidig skal forsvarssektoren selv gjennomføre egne interne ressursfrigjøringstiltak. Det er lagt til grunn at forsvarssektoren årlig kompenseres for eksternt drevet lønns- og prisvekst i tråd med gjeldende statlig budsjettpraksis. Dersom forutsetningene for den vedtatte langtidsplanen ikke oppfylles, vil Regjeringen måtte komme tilbake til Stortinget med evt. nye strukturtiltak, i tråd med omtalen i vedtatt langtidsplan.

De økonomiske hovedstørrelsene for perioden 2009–2012 fremgår av tabellen under.

Tabell 2.1 Økonomiske hovedstørrelser for perioden 2009–2012

Mrd. 2008-kroner	2008 ²	2012
Investeringer totalt, herav	9,47	9,73
– Materiellinvesteringer	7,69	7,80
– Infrastrukturinvesteringer	1,50	1,65
– Fellesfinansiert infrastruktur	0,28	0,28
Drift	21,34	21,88
Merutgifter operasjoner i utlandet	0,73	0,73
Sum	31,54	32,34

¹ Tentative plantall iht. St.prp. nr. 48 (2007–2008). De årlige budsjettene vil gi den faktiske fordelingen. Regjeringens forslag til budsjettnivå for 2009 omtales under 3.3 Økonomiske rammer for 2009.

² Saldert budsjett for 2008.

I langtidsplanen er det lagt til grunn en årlig planmessig avsetning til norske styrker i utlandet på 730 mill. kroner. Forslag om aktivitet ut over dette nivået, og inndekning av utgiftene i denne forbindelse, vil bli behandlet i det enkelte tilfelle.

Etter 2012 er det foreløpig lagt til grunn at det kan avsettes ca. 24 mrd. kroner innenfor forsvarsrammen til anskaffelse av nye kampfly – gitt at øvrige forutsetninger i planleggingen holder og følges opp. En full erstatning av kampflyvåpenet vil kreve betydelige investeringer ut over dette nivået. Regjeringen vil legge frem en egen sak for Stortinget om anskaffelsen av nye kampfly.

Den videre utviklingen av forsvarssektoren legger fortsatt vekt på å omdisponere midler fra lavere til høyere prioritert virksomhet. Planlagt intern ressursfrigjøring vil sammen med den forutsatte bevilgningsmessige økningen skissert i vedtatt langtidsplan, bidra til å sikre et nødvendig driftsnivå, herunder sikre ressurser til trening og øving, strukturell fornyelse innenfor andre deler av den operative strukturen og i tillegg sikre nødvendige infrastrukturinvesteringer. De interne ressursfrigjøringstiltakene omfatter bl.a.:

- avvikling av baser og annen infrastruktur. Om lag 375 mill. kroner vil bli frigjort når tiltakene fullt ut er implementert, hvorav om lag 275 mill. kroner forventes frigjort ved utgangen av 2012. Isolert til base- og støttevirksomheten vil dette tiltaket innebære at om lag 300 årsverk frigjøres og i overkant av 185 000 kvm bygningsareal avhendes,
- effektivisering av interne prosesser i forsvarssektoren tilsvarende et krav på minimum 0,5 pst. årlig. Det er et mål om varig å frigjøre 150 mill. kroner hvert år i perioden 2009–2012, totalt 600 mill. kroner i 2012 og med en akkumulert innsparingseffekt for hele perioden på 1,5 mrd. kroner. Den enkelte etatsleder vil bli gitt ansvar og myndighet for å initiere og gjennomføre effektiviseringen,
- nøye vurdering og prioritering av materiellanskaffelser og kapasiteter. Behovet for materiellinvesteringer vil bli tilpasset et årlig nivå som ligger 1,6 mrd. kroner lavere enn det som var lagt til grunn i forrige planperiode.

Bemanningen i Forsvaret skal økes for bl.a. å bedre utholdenheten knyttet til gjennomføring av operasjoner og for å sikre en bedre personellmessig dekning innenfor utvalgte områder. Samlet sett legges det opp til at antall årsverk i Forsvaret vil være om lag 16 900 ved utgangen av 2012. Andre tiltak innenfor personelldimensjonen må også være på plass for å sikre en vellykket utvikling og dreining av personellstrukturen frem mot 2012, herunder oppdaterte personelloppsettingsplaner, ny ledelsesstruktur, kvinnesatsing (vernepliktige og befal) samt satsing på sivile innenfor enkelte fagområder.

Langtidsplanen legger opp til en fortsatt betydelig, og nødvendig materiellmessig fornyelse for å sikre moderniseringen av Forsvaret. Samlet er det lagt opp til at 31 mrd. 2008-kroner skal nyttes til materiellinvesteringer i langtidsperioden, noe som utgjør om lag 24 pst. av forsvarsrammen.

Det er fortsatt behov for en betydelig fornyelse av bygningsmassen samtidig som det må gjennomføres

bygningsmessige tiltak for å understøtte strukturtiltakene i den nye langtidsplanen. Det er lagt til grunn at avsetningen til årlige bygg- og anleggsinvesteringer økes fra ca. 1,5 mrd. kroner til 1,65 mrd. 2008-kroner. Totalt gir dette ca. 6,4 mrd. 2008-kroner til nasjonale investeringer i eiendom, bygg og anlegg (EBA) i perioden 2009–2012.

De første årene av perioden vil være utfordrende og kreve en spesiell aktsomhet og kontroll i gjennomføringen. Dette skyldes bl.a. den noe forsinkede strukturutviklingen i langtidsplanperioden 2005–2008, og at midler ikke frigjøres umiddelbart. Det er en klar sammenheng mellom frigjøring av driftsmidler gjennom bl.a. basetiltak, gjennomføring av investeringer i eiendom, bygg og anlegg (EBA) og personelloppbygging.

2.2.6 Økonomiske rammer for 2009

Regjeringens budsjettforslag for 2009 legger opp til et budsjett for Forsvarsdepartementet med en utgiftsramme på 33 458,296 mill. kroner og en inntektsramme på 787,802 mill. kroner. For rammeområde 8 er utgiftsrammen 34 007,311 mill. kroner og inntektsrammen 927,189 mill. kroner. Med det fremlagte budsjettet legger Regjeringen opp til et kraftig bevilgningsmessig løft for forsvarssektoren, og tilfører allerede første året i perioden, halvparten av den forutsatte bevilgningsøkningen på 800 mill. kroner frem mot 2012. I tillegg prioriterer Regjeringen å styrke budsjettet til norske styrker i utlandet og til vedlikehold av nasjonale festningsverk.

Utgiftsrammen økes reelt med 620 mill. kroner (2 pst.) sammenlignet med saldert budsjett 2008. Budsjettet er fordelt med 23 910 mill. kroner til drift av forsvarssektoren, 7 438,7 mill. kroner til materiellinvesteringer og 2 109,6 mill. kroner til nasjonalfinansierte og fellesfinansierte EBA-investeringer. Driftsutgiftene øker reelt med 760 mill. kroner (3,5 pst.) sammenlignet med vedtatt budsjett 2008. I tråd med gjeldende praksis er budsjetterte inntekter innarbeidet i utgiftsrammen.

Tabell 2.2 Forsvarsrammen 2009 ift. 2008

	Vedtatt budsjett 2008 (2008-kroner)	Forslag 2009 (2009-kroner)
Total forsvarsramme	31 540 172	33 458 296
Drift	22 066 876	23 910 058
EBA-investeringer	1 780 000	2 109 562
Materiellinvesteringer	7 693 296	7 438 676

2.2.7 Hovedprioriteringer i 2009

Arbeidet med å videreutvikle Forsvaret er krevende, og det tar tid før tiltakene i langtidsplanen vil gi full effekt. 2009 og 2010 vil derfor fortsatt kreve klare prioriteringer og en målrettet felles innsats for å realisere oppbyggingen som ligger i langtidsplanen.

Regjeringens forslag innebærer at det samlede driftsbudsjett i forsvarssektoren styrkes med 760 mill. kroner (3,5 pst.), hvorav den vesentligste delen av økningen målrettes for å styrke ressursgrunnet mot implementering og gjennomføring av vedtatt langtidsplan, bl.a. ved å styrke operativ driftsaktivitet og styrkeproduksjon. Regjeringen legger med dette til rette for at Forsvaret i 2009 kan levere operativ evne på høyt nivå, der betydelige bidrag til operasjoner i utlandet opprettholdes over tid, samtidig som behovene for forsvarskapasiteter i våre nærområder blir ivaretatt på en god måte. Militær tilstedeværelse i nordområdene, først og fremst med kampflyberedskap, sjøforsvar og kystvakt, men også med Hæren, gis høy prioritet.

Norske bidrag med tellende og synlige styrker til operasjoner i utlandet er høyt prioritert, og bevilgningen til norske styrker i utlandet økes betydelig ift. saldert budsjett 2008. Norge vil dermed kunne videreføre bidragene til ISAF-operasjonen på et høyt nivå, og samtidig kvalifisere afghanerne til selv å være i stand til å løse egne myndighetsoppgaver og sikkerhetsbehov. I tillegg videreføres forsterkningen av den medisinske helikopterberedskapen for styrkene i Afghanistan og spesialstyrkebidraget i Kabul.

Hæren, Sjøforsvaret og Luftforsvaret får markante økninger i sine driftsbudsjetter. I tillegg legger Regjeringen opp til at den fellesoperative vinterøvelsen Cold Response 2009 gjennomføres i Nord-Norge med alliert deltagelse etter invitasjon.

Hæren vil i 2009 øke bemanningen innenfor utvalgte områder som er viktige for gjennomføring av operasjoner. Reaksjonsevne og beredskap ift. både nasjonale og internasjonale kriser vil bli opprettholdt gjennom den vervede Telemark bataljon. I tillegg kan Brigade Nord gjennom hele året stille en bataljonsgruppe, som har gjennomført minimum seks måneders trening, for nasjonal beredskap.

I Sjøforsvaret og Luftforsvaret prioriteres innføringen av de nye fartøyklassene av fregatter og missiltorpedobåter, og nye transportfly. I 2009 forventes at Sjøforsvaret mottar den fjerde fregatten av Fridtjof Nansen-klassen og fire av seks Skjold-klasse missiltorpedobåter. I Luftforsvaret foreslås bl.a. økt transportflyaktivitet og luftoperativ beredskap i nord.

Heimevernet bygger videre på kvalitetsreformen med vekt på rask reaksjon med godt trente og godt utstyrte styrker. Heimevernet omorganiseres i tråd med den vedtatte langtidsplanen og innrettes mot en struktur på 45 000 personell. Dette innebærer et redu-

sert øvingsnivå i 2009 som imidlertid vil bli trappet opp utover i planperioden.

Felleskapasiteter innenfor sanitet, vannrens, samband og IKT styrkes for å bedre evnen til relevant operativ og forsyningsmessig støtte til enheter i operasjoner nasjonalt og i utlandet. Bevilgningen til Forsvarets logistikkorganisasjon styrkes i 2009 for å sikre organisasjonens evne til å levere tjenester til øvrige deler av Forsvaret.

Regjeringen prioriterer Forsvarets bidrag til den nasjonale kulturarven, og øker i den sammenheng bevilgningen for å starte gjennomføringen av nødvendig utbedringsarbeid knyttet til våre nasjonale festningsverk. Videre foreslås bevilgningen til Forsvarets musikk og tilskuddene til de frivillige organisasjonene styrket. Bevilgningen til den miljømessige oppryddingen på Hjerkinns foreslås også økt.

Fredsoperative oppgaver som daglig løses av HM Kongens garde, grensevakt, Kystvakten og Luftforsvaret gjennom maritim luftovervåking og beredskap med kampfly videreføres på dagens nivå. Regjeringen viderefører med foreslått budsjett satsingen på Kystvakten, og det pågår en omfattende kvalitetsheving av fartøystrukturen ved at flere eldre fartøyer erstattes av et noe lavere antall nye fartøyer med vesentlig bedre kapasitet innenfor bl.a. rekkevidde og evne til overvåking av større havområder.

Regjeringen vektlegger også i 2009 gjennomføringen av betydelige investeringer for å videreføre moderniseringen av Forsvaret. Det totale investeringsbudsjettet er på 9 548 mill. kroner. Regjeringen prioriterer i 2009 infrastrukturbudsjettet for å følge opp langtidsplanen og gjennomføre prioriterte prosjekter knyttet til denne. Regjeringen har ut fra en helhetlig vurdering, funnet det hensiktsmessig å sette av noe mindre til materiellinvesteringer enn det langtidsplanen legger opp til for å sikre nødvendig drift til høyt prioriterte oppgaver og investeringer i nødvendig infrastruktur. Materiellinvesteringene i 2009 rettes inn mot investeringer i strukturen som ble vedtatt ved Stortingets behandling av langtidsplanen for 2009–2012.

Forsvaret skal være en attraktiv og trygg arbeidsplass slik at en både kan beholde og rekruttere i konkurranse om arbeidskraft. Å ta vare på den enkelte medarbeider og dennes familie er et satsingsområde for Forsvaret i 2009. Forsvaret skal innen utløpet av 2009 utrede tiltak som bidrar til et bredt rekrutteringsgrunnlag og økt kunnskap om Forsvarets funksjon og virksomhet. Å sikre et mangfold med et bredt spekter av mennesker med ulike bakgrunn og kompetanse innebærer bl.a. fortsatt fokus på å rekruttere flere kvinner til Forsvaret. Arbeidet med ytterligere å dreie personell-, grads- og aldersstrukturen vil bli prioritert i 2009, og innebærer bl.a. en økning av antall avdelingsbefal og vervede. Forsvaret skal i

2009 starte implementering av et system for kompetansestyring for både militære og sivile arbeidstagerne. Forsvarsgrenene skal i 2009 starte arbeidet med å overta et ende-til-ende-ansvar for rekrutt- og befalsutdanningen innenfor egen forsvarsgren, basert på dagens utdanningsordning. I 2009 skal det også foretas en behovsvurdering av militære utdannings-tilbud som overlapper med sivile utdanningstilbud. I tillegg vil potensialet for økt samhandling og felles-utdanning mellom de tre krigsskolene utredes. Videreutviklingen av Forsvarets utdanningssystem vil bli sett i sammenheng med det trilaterale forsvarssamarbeidet mellom Norge, Sverige og Finland.

Veteranenes rettigheter styrkes i 2009. Veteranene skal få nødvendig oppfølging og rettmessig anerkjennelse. Lovfestet rett til oppfølging inntil ett år etter endt tjeneste utredes, herunder en styrking av erstatningsvernet for veteraner. En uavhengig tilsynstjeneste for Forsvarets helsetjenester i utlandet etableres. Videre skal den pågående styrkingen av psykologi-/psykiatrikapasiteten ved Forsvarets sanitet videreføres i 2009.

Mangfold, likestilling og gode holdninger skal være et fokus i forsvarssektoren, og oppfølgingen av tiltakene i Handlingsplan for forsvarssektoren – holdninger, etikk og ledelse skal videreføres. Det legges stor vekt på økt antall kvinner og bredere mangfold i Forsvaret. Oppfølging av eksisterende tiltak videreføres i 2009.

Verneplikten er det bærende elementet i Forsvarets fredsoperative virksomhet og kontakt med befolkningen. Gjennom verneplikten får Forsvaret en stabil tilgang på godt egnet personell. Forsvaret kan også rekruttere personell på tvers av sosiale og kulturelle skillelinjer. Forsvarets behov skal være styrende for førstegangstjenesten, både når det gjelder antall innkalte til tjeneste og praktiseringen av den. Gjennomsnittlig antall inne til førstegangstjeneste i 2009 vil være omtrent det samme som i 2008. Innføring av pliktig sesjon for kvinner vil medføre at antallet sesjonspliktige øker til 60 000 pr. år. I 2009 vil planlegging av et system for en to-delt sesjonsordning og pliktig sesjon for kvinner bli prioritert. Ordningen vil være delvis implementert i 2010. Den nye sesjonsordningen skal gjennom tilrettelagt fremmøte til sesjon sørge for kortest mulig tid mellom klassifisering og innkalling til førstegangstjeneste.

I kapittel 3 til St.prp. nr. 1 (2008–2009) gir Regjeringen en detaljert og utfyllende redegjørelse for hovedmål og prioriteringer i budsjettet for 2009.

2.2.8 Økonomiske rammer

Regjeringens budsjettforslag legger opp til et forsvarsbudsjett med en utgiftsramme på 33 458,3 mill. kroner og en inntektsramme på 787,8 mill. kroner. Utgiftsrammen økes reelt med 620 mill. kro-

ner sammenlignet med saldert budsjett 2008. Budsjettet er fordelt med 7 438,7 mill. kroner til materielle investeringer, 2 109,6 mill. kroner til nasjonalfinansierte og fellesfinansierte EBA-investeringer og totalt 23 910 mill. kroner til drift av forsvarssektoren. I tråd med gjeldende praksis er budsjetterte inntekter innarbeidet i utgiftsrammen.

2.3 Rapport for virksomheten 2006

En detaljert rapport fra virksomheten i året 2007 er gitt i St.prp. nr. 1 (2008–2009), kapittel 4.

2.4 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bendiks H. Arnesen, Thorbjørn Jagland og Signe Øye, fra Fremskrittspartiet, Per Roar Bredvold, Henning Skumsvoll og Per Ove Width, fra Høyre lederen Jan Petersen og fra Sosialistisk Venstreparti, Bjørn Jacobsen, viser til at Norge står overfor en rekke regionale og globale utfordringer, og at i et globalisert verdenssamfunn er sikkerhetspolitikk i noen mindre grad knyttet til geografi og avstander enn tidligere.

Komiteen er enig i at Norges grunnleggende sikkerhetspolitiske interesser og hovedmålsettinger er knyttet til i første rekke satsing på nordområdene, en FN-ledet verdensorden, oppslutning om og synlige bidrag til NATO og en aktiv Europapolitikk.

Komiteen vil understreke NATOs fundamentale rolle som garantist for kollektiv sikkerhet og som det sentrale forum for transatlantisk dialog og samarbeid.

Komiteen peker videre på at Norge må demonstrere vilje og evne til å ta ansvar for egen sikkerhet og raskt kunne møte eventuelle akutte sikkerhetsutfordringer, både nasjonalt og gjennom deltakelse i internasjonale operasjoner.

Komiteen viser til at de største regionale utfordringer er knyttet til de store havområder i nord og viser til at utfordringene i stor grad er av ikke-militær natur.

Komiteen understreker at Forsvaret er et meget viktig redskap for å sikre en fortsatt stabil utvikling i nord, og støtter at Norge har en rekke utfordringer i nordområdene og at Forsvarets tilstedeværelse og aktivitet i nordområdene holdes på et høyt nivå.

Komiteen er enig med Regjeringen i at nordområdene fortsatt vil ha militærstrategisk betydning og har merket seg understrekningen av at den russiske militære aktiviteten er økende. Det gjelder så vel den kraftige økningen i flyvninger med strategiske bombefly som den sjømilitære aktivitet. Komiteen ser det slik at dette først og fremst er et

uttrykk for et russisk ønske om å markere sin status som stormakt.

Komiteen vil fremheve at dette vil kreve fortsatt satsing på et moderne og slagkraftig forsvar og understreke betydningen av vårt NATO-medlemskap. Komiteen viser i den sammenheng til Regjeringens vektlegging av NATOs store betydning for stabiliteten i nord.

Komiteen er videre enig med Regjeringen i dens påpekning av at konflikten mellom Georgia og Russland illustrerer at Russland er villig til å bruke væpnet makt for å nå sine mål. Komiteen slutter seg til de skarpe internasjonale reaksjoner mot de russiske handlinger mot Georgia sommeren 2008 og konstaterer at det politiske klima nå er vesentlig dårligere enn på svært lenge. Komiteen understreker at Russland ikke har noen spesiell rett til å forfølge sine interesser utenfor sitt territorium og at ethvert land – også Georgia – har rett til selv å velge sin politiske kurs.

Komiteen viser til at en rekke FN-resolusjoner har understreket Georgias territoriale integritet. Komiteen vil poengtere at en varig løsning knyttet til status for Sør-Ossetia og Abkhasia må finnes gjennom forhandlinger, ikke bruk av militære midler.

Komiteen vil imidlertid peke på at det ikke er noen motsetning mellom en klar avstandtagen fra de russiske synspunkter og handlinger i denne striden og fortsatt kontakt og dialog.

Komiteen er enig i at Forsvarets deltagelse i flernasjonale, militære operasjoner i utlandet er en integrert og viktig del av norsk sikkerhets- og forsvarspolitik. Vår deltagelse i ISAF i Afghanistan er Norges største og viktigste utenlandsoperasjon. Komiteen er enig i Regjeringens understrekning av at et stabilt Afghanistan er viktig for internasjonal fred og sikkerhet, og dermed også for Norge.

Komiteen viser til at en helhetlig strategi for et stabilt Afghanistan fordrer at både politiske, militære, humanitære og utviklingsmessige virkemidler tas i bruk. ISAFs oppgave er i første rekke å skape sikkerhet, og NATO har således ikke totalansvaret for utviklingen i Afghanistan. Andre aktører i det internasjonale samfunn har viktige ansvarsområder, og komiteen understreker betydningen av arbeidet med å styrke FNs innsats som det koordinerende organ for den samlede internasjonale innsatsen.

Komiteen har merket seg at vi i 2009 vil møte viktige utfordringer knyttet til NATOs toppmøte og at alliansen vil utarbeide en erklæring "Declaration on Alliance Security". Komiteen viser til at NATOs gjeldende strategiske konsept delvis er foreldet og at denne erklæringen bør føres videre til et nytt strategisk konsept for alliansen.

Komiteen ser positivt på at Regjeringen har tatt initiativ til en del forslag i NATO med sikte på å

skape fornyet oppmerksomhet rundt Alliansens kjerneoppgaver og forsvaret av medlemslandene. Komiteen ber Regjeringen også reise spørsmålet om større grad av felles finansiering av NATOs operasjoner og kapasiteter.

Komiteen har merket seg at Albania og Kroatia er invitert som nye medlemmer av Alliansen og at stats- og regjeringssjefene på toppmøtet i Bucuresti i april 2008 erklærte at Ukraina og Georgia vil bli medlemmer av NATO. Komiteen understreker at dette ikke innebærer noen tidsplan, men at den ser frem til en videre oppfølging og konkretisering av erklæringen fra Bucuresti.

Komiteen viser til forsvarskomiteens merknader vedrørende oppfølgingen av Forsvarets veteraner i Innst. S. nr. 318 (2007–2008). Komiteen vil igjen understreke det tverrsektorielle ansvaret for oppfølging av skadde veteraner, som må utøves gjennom det sivile samfunns helse-, velferds- og sosialtjenester og således berører også andre institusjoner og etater enn Forsvaret. Det er etter komiteens oppfatning fortsatt en rekke utfordringer i forhold til det å sørge for en sømløs og effektiv oppfølging og behandling gjennom Forsvarets initielle oppfølging og det sivile samfunns helse- og velferdstjenester.

Komiteen har merket seg at forslag til en lov om endringer i forsvarspersonelloven og tiltak rettet mot veteraner etter internasjonale operasjoner har vært ute på høring. Komiteen imøteser at Stortinget får seg forelagt en helhetlig sak vedrørende veteranpolitikken som Stortinget tidligere har anmodet Regjeringen om.

Det er etter komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, sin oppfatning betydelige konkrete utfordringer i dages veteranpolitikk, og anser at realitetene i disse må behandles i en helhetlig ramme.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil hevde at det under denne regjeringen har blitt tatt tak i veteranenes stilling gjennom en mer helhetlig tilnærming. Disse medlemmer vil vise til at Regjeringen er meget opptatt av å styrke veteranenes rettigheter og å gi den nødvendige oppfølging og rettmessige anerkjennelse etter en innsats som ofte er forbundet med betydelig risiko, og viser til at det i St.prp. nr. 48 (2007–2008) sies at det er landets myndigheter som beslutter å sende norske kvinner og menn i utenlandsoperasjoner, og at det med det også følger ansvar.

Disse medlemmer noterer at det er iverksatt tiltak for bedre å ivareta medarbeidere før, under og etter utenlandsoperasjoner, og at det synes å være vesentlig høyere bevissthet rundt denne problematik-

ken nå enn det har vært tidligere, og at det arbeides videre med dette. Disse medlemmer anser dette som positivt, men vil peke på at det fortsatt gjenstår betydelige utfordringer.

Disse medlemmer viser videre til at Regjeringen utreder et styrket erstatningsvern for personell som blir skadet i internasjonale operasjoner, og at dette skjer i samarbeid med veteran- og personellorganisasjoner.

Disse medlemmer anser det som meget positivt at det er opprettet en Veteranadministrasjon for Forsvaret (FVA) som skal fungere som forsvarsjefens apparat for planlegging og gjennomføring av veteranpolitikken og en aktiv bidragsyter og et kontaktpunkt for alle veteraner og pårørende som trenger informasjon eller støtte.

Komiteen vil fremheve at verneplikten er det bærende element i Forsvarets fredsoperative virksomhet og kontakten med befolkningen. Gjennom verneplikten får Forsvaret en stabil tilgang av godt egnet personell og rekrutterer personell på tvers av sosiale og kulturelle skillelinjer.

Komiteen er i likhet med Regjeringen opptatt av at Forsvaret skal være en attraktiv og trygg arbeidsplass. Komiteen er tilfreds med at den enkelte medarbeider og dennes familie er et satsingsområde i 2009, og at de familiepolitiske tiltakene skal utvikles innenfor rammen av livsfasepolitikken. Komiteen er tilfreds med at det vil bli etablert en helhetlig ordning for lederutvelgelse og utvikling av militære og sivile ledere i sektoren, med spesiell vekt på de høyere ledernivåene. Det er etter komiteens syn positivt at mangfold, likestilling og gode holdninger skal være i fokus i forsvarssektoren, og oppfølging av tiltakene i handlingsplanen for holdninger, etikk og ledelse vil bli videreført.

Komiteen viser til at 2009 er første året i en ny langtidsplanperiode. Komiteen er enig i at behandlingen av langtidsplanen viser at det fortsatt er bred politisk enighet om grunnleggende forhold rundt forsvarspolitikken.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser imidlertid til at Stortinget fattet viktige vedtak med meget knapt flertall, og vil fastholde at flere av disse beslutningene er uheldige for Forsvaret.

2.4.1 Generelle merknader fra fraksjonene

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti er godt tilfreds med at Regjeringen følger opp langtidsplanen for Forsvaret. Disse medlemmer vil fremheve at Regjeringen lovet å trappe opp forsvarsbevilgningene med 800 mill. kroner, og er tilfreds

med at det allerede første året bevilges 400 mill. kroner av dette løftet.

Disse medlemmer gjør oppmerksom på at til sammenlikning la regjeringen Bondevik II fram forrige langtidsplan med en målsetting om at man skulle ha et årlig gjennomsnitt på forsvarsbudsjettet på 29,5 mrd. 2004-kroner. Allerede det første året av langtidsplanen (2005) la regjeringen Bondevik II fram et budsjett som lå 225 mill. kroner under deres egne forutsetninger for langtidsplanen.

Disse medlemmer gjør videre oppmerksom på at for inneværende periode (2005–2008) har denne regjeringen også sørget for at 98 prosent av bevilgningsnivået som ble lagt til grunn i forrige langtidsplan er blitt oppfylt. Det er klart bedre enn den forrige langtidsplanperioden (2002–2005).

Disse medlemmer understreker betydningen av nordområdene som strategisk satsingsområde, og mener Regjeringen også har fulgt opp med å styrke Forsvarets tilstedeværelse i nord. Dette fortsetter i 2009.

Disse medlemmer er tilfreds med at både Hæren, Sjøforsvaret og Luftforsvaret får økt sine budsjetter, og at Regjeringen fortsetter moderniseringen av Kystvakten. Disse medlemmer registrerer at det i 2009 skal gjennomføres en stor fellesoperativ vinterøvelse i Nord-Norge

Disse medlemmer er tilfreds med at budsjettet til norske styrker i utlandet foreslås videreført på dagens høye nivå. Regjeringen fortsetter dermed etter disse medlemmers syn sitt engasjement for internasjonal fred og sikkerhet, og understøtter målet om en FN-ledet verdensorden. Bidragene til ISAF-operasjonen vil bli videreført på dagens høye nivå blant annet ved å opprettholde helikopterbidraget i Meymaneh og spesialstyrken i Kabul, noe som styrker sikkerheten til soldatene vesentlig.

Disse medlemmer er fornøyd med at Regjeringen har ambisjon om å prioritere en eventuell militær deltakelse i FN-ledede operasjoner i 2009, med særlig vekt på Afrika. Disse medlemmer mener at det er viktig at Norge også yter innsats i andre områder i tillegg til Afghanistan.

Disse medlemmer mener at det ikke kan være tvil om at Regjeringen fortsetter oppbyggingen av Hæren. Hærens budsjett er foreslått reelt økt med 87 mill. kroner i 2009. Disse medlemmer hevder at Regjeringen med den foreslåtte budsjettøkningen har gitt Hæren en total vekst i bevilgningene på 767 mill. kroner over fire år. Disse medlemmer vil videre gjøre oppmerksom på at personellsituasjonen i januar 2006, da denne Regjeringens første budsjett ble iverksatt, var på et lavt nivå. Med budsjettforslaget for 2009 har Regjeringen til sammen lagt til rette for et nivå på antall årsverk i Hæren som er mer enn 40 pst. høyere enn i januar 2006.

Disse medlemmer er godt fornøyd med at Sjøforsvarets budsjett er foreslått reelt økt med 94 mill. kroner i 2009. Innfasingen av de nye Fridtjof Nansen-klassedefregattene og Skjold-klasse MTB-ene vil gi et svært moderne og styrket sjøforsvar med god evne til tilstedeværelse i nord. Budsjettøkningen i 2009 knytter seg til økt behov for personell, utdanning, materiell drift og vedlikehold som følger av innfasingen.

Disse medlemmer støtter forslaget om at Luftforsvarets budsjett er foreslått reelt økt med 101 mill. kroner. Luftforsvarets kapasiteter videreutvikles i samsvar med den vedtatte langtidsplanen. Luftforsvaret vil i 2009 øke sin operative transportflykapasitet og sikre luftoperativ beredskap i nord, herunder kampflyberedskapen. Aktiviteten økes innenfor de ulike flystemene, herunder innfasingen av den nye flåten av C-130 J transportfly.

Disse medlemmer er enig med Regjeringen i å bygge videre på kvalitetsreformen i Heimevernet, med vekt på rask reaksjon med godt trente og godt utstyrte styrker. HV omorganiseres i 2009 i tråd med den vedtatte langtidsplanen og innrettes mot en struktur på 45 000 personell. Disse medlemmer er kjent med at det i utgangspunktet ikke legges opp til å øve forsterknings- og oppfølgingsstyrken i 2009. Imidlertid vil kursing av HV-befal og spesialister i hele heimevernsstrukturen videreføres og videreutvikles i 2009. Disse medlemmer vil understreke at trenings- og øvingsvirksomheten må trappes opp videre utover i langtidsplanperioden.

Disse medlemmer er tilfreds med at Regjeringen fortsetter moderniseringen av Kystvakten. Kontroll med fiskeriene i havområder hvor Norge har jurisdiksjon vil ha høy prioritet. Disse medlemmer registrerer at Regjeringen har økt bevilgningen til Kystvakten de senere år. Kapasiteten til Kystvakten er i 2008 styrket ved utfasing av gamle fartøyer og innføring av noe færre, men langt mer moderne fartøyer. Nye fartøyer er i stand til å overvåke større havområder, har økt mobilitet og evne til å løse et større spenn av oppgaver enn tidligere.

Disse medlemmer er svært glad for at Regjeringen fortsatt satser på å legge til rette for betydelig og regelmessig alliert nærvær i nordområdene gjennom trening og øvelser. I 2009 vil det bli gjennomført en stor fellesoperativ vinterøvelse i Nord-Norge – Øvelse Cold Response 2009 – med deltagelse fra allierte og partnerland etter invitasjon. Disse medlemmer er enig i at Regjeringen arbeider for å øke NATOs fokus på alliansens egne nærområder.

Disse medlemmer mener det er meget bra at veteranene skal få nødvendig oppfølging og rettmessig anerkjennelse, og at deres rettigheter vil bli styrket i 2009. Lovfestet rett til oppfølging i inntil ett år

etter endt tjeneste utredes, herunder styrking av erstatningsvernet for veteranene. Disse medlemmer er innforstått med at den pågående styrkingen av psykologi-/psykiatrikapasiteten ved Forsvarets sanitet videreføres i 2009.

Disse medlemmer ser frem til at det i 2009 vil bli arbeidet med et system for en to-delt sesjonsordning, samt at pliktig sesjon for kvinner starter opp. Innføring av pliktig sesjon for kvinner fra 2010 vil medføre at antallet sesjonspliktige øker til 60 000 pr. år, og er dermed et svært viktig virkemiddel for å øke antall kvinner i Forsvaret.

Disse medlemmer vil vise til forsvarsministerens skriftlige svar på komiteens spørsmål av 9. mai 2008, jf. Innst. S. nr. 318 (2007–2008), der det fremkommer at det i Regjeringens anbefaling er lagt til grunn, slik også forsvarssjefen gjorde i sin anbefaling, at den årlige lønns- og priskompensasjonen som tilføres forsvarsrammen dekker sektorens eksternt drevne prisvekst fra år til år, etter de samme prinsipper som for øvrige deler av statsbudsjettet.

Disse medlemmer mener at summen av de tiltak som er anbefalt i St.prp. nr. 48 (2007–2008), vil skape et godt fundament for å etablere en mer varig balanse mellom oppgaver, struktur og økonomi.

Disse medlemmer vil videre vise til at det i proposisjonen legges til grunn at investeringsnivået på materiell skal tilpasses til et nytt årlig nivå som ligger i gjennomsnitt 1,6 mrd. kroner lavere enn det som var lagt til grunn i inneværende planperiode. Disse medlemmer har merket seg at dette skal gjøres gjennom en nøktern, men tilstrekkelig prioritering av materiellanskaffelsene. Samtidig understreker disse medlemmer at Forsvaret må ha en teknologisk standard som gjør det mulig å operere effektivt alene og sammen med allierte styrker, i og utenfor Norge, og som ivaretar personellens sikkerhet på en god måte.

Disse medlemmer viser videre til at tiltakene som er lagt inn i langtidsplanen finansieres fullt, kombinert med intern omdisponering av midler og effektivisering av virksomheten. Forsvaret bringes i balanse, og det skaper den nødvendige forutsigbarhet og stabilitet for fremtiden.

Disse medlemmer viser til og understreker betydningen av å skape en langsiktig balanse mellom Forsvarets oppgaver, struktur og ressurstilgang, og nødvendig forutsigbarhet knyttet til forsvarssektorens videre utvikling. Disse medlemmer mener det i denne sammenheng er avgjørende at det skapes størst mulig forutsigbarhet om de økonomiske rammebetingelser for Forsvarets virksomhet. Disse medlemmer anser at den anbefalte operative forsvarsstrukturen er på et slikt nivå at ytterligere reduksjoner vil ha negative konsekvenser for Forsvarets evne til å løse sine pålagte oppgaver.

Disse medlemmer ønsker å understreke at beregningsgrunnlaget for den nå vedtatte langtidsplanen, herunder også forsvarssjefens Forsvarsstudie 07, er basert på FFIs vurderinger knyttet til enhetskostnadsvekst. Dette innebærer at de fremtidige investeringer som er angitt i langtidsplanen er kostnadsfastsatt med basis i disse vekstfaktorene, med unntak av der Forsvarsdepartementet allerede besitter mer nøyaktig informasjon om forventede kostnader, eksempelvis der det allerede foreligger pristilbud eller kontrakter.

De økonomiske beregningene i langtidsplanen er basert på FFIs vurderinger knyttet til fremtidig kostnadsvekst, og innholdet i langtidsplanen er balansert mot langtidsplanens bevilgningsnivå, kompensert for lønnsvekst og forventet prisvekst i tråd med praksis i staten. I budsjettet for 2009 utgjør denne kompensasjonen om lag 1,3 mrd. kroner og er innarbeidet på normal måte.

Disse medlemmer legger derfor til grunn at det på denne måten etableres en vesentlig bedret og langsiktig økonomisk balanse i forsvarsstrukturen ved utgangen av den kommende langtidsplanen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker en forsvarspolitik og et forsvar som bygger på de utfordringer vi står overfor i dagens og morgendagens samfunn. Disse medlemmer er videre opptatt av at Forsvaret må være av en slik karakter at det lett kan tilpasses de ulike trusselbilder. Disse medlemmer mener dette best kan sikres ved å beholde et grunnleggende forsvar med kjerneoppgaver på norsk jord, med kapasitet til å delta i operasjoner også andre steder i verden. Disse medlemmer ser utfordringene i at det i de senere år er oppdaget store og meget verdifulle forekomster av olje og gass i de store havområdene vi har ansvar for, i tillegg til de rike fiskeforekomstene i norsk farvann. Disse medlemmer ser at Norges uavklarte grenselinjer i disse områdene øker risikoen for konflikter og kriser. Kriser som det vil være sterkt ønskelig at vi kan håndtere selv, med egne ressurser, fordi det vil kunne virke eskalerende dersom vi trekker inn allierte i en innledende krise. Disse medlemmer minner om at helt siden Norge tiltrådte FN-traktaten har vi vært forpliktet til å delta i internasjonale fredsoperasjoner. Da NATO gikk inn for å utvide sitt engasjement til også å gjelde dette, økte våre forpliktelser på dette området tilsvarende. Disse medlemmer ser nødvendigheten av denne type engasjement, men ønsker å begrense operasjonene til et nivå som er forsvarlig med tanke på våre mannskaps- og materiellressurser. Disse medlemmer mener at bilaterale forsterkningsavtaler også i fremtiden vil utgjøre en viktig sikkerhets- og forsvarspolitisk hjørnestein. I denne sammenheng er det spesielt

viktig å videreføre og utvikle det strategiske partnerskapet med USA. Dette forutsetter at de generelle bilaterale relasjonene til USA må håndteres slik at båndene styrkes.

Disse medlemmer mener at de viktigste elementene i et slikt partnerskap er forhåndslagring av amerikansk militært utstyr og tilhørende avtaler. Like viktig er det å videreføre amerikansk trenings- og øvelsesvirksomhet i Norge, samt effektivt etterretningssamarbeid. NATO er hjørnesteinen i vår sikkerhets- og forsvarspolitiske forankring. Disse medlemmer vil likevel peke på betydningen av at Norge finner et troverdig feste i det forsvarspolitiske samarbeid som utvikles i EU. Spesielt er det viktig at Norge deltar i europeiske materiellprosjekter der det er mulig og hensiktsmessig. Disse medlemmer er genuint opptatt av at Norge i størst mulig grad skal kunne ha et forsvar med en bredest mulig forankring i befolkningen, dette kan best sikres gjennom et vernepliktsforsvar. Disse medlemmer mener at det er viktig å stimulere til at flest mulig gjennomfører førstegangstjeneste og at førstegangstjenesten er meningsfull. Profesjonalitet er noe som i større grad aktualiseres gjennom Forsvarets nye og utvidede oppgaver. Det må stimuleres til større grad av verving av personell til utenlandstjeneste og beredskaps-tjeneste. Disse medlemmer er opptatt av at de ansatte i Forsvaret, både militære og sivile, må sikres forutsigbare arbeidsforhold og personalpolitikk. Den største enkeltfaktoren i Forsvaret er personalet, og denne gruppen må i større grad ivaretas. Disse medlemmer vil understreke at Forsvaret i tiden som kommer har behov for et militært nærvær i de ulike deler av landet. Dette er òg viktig med tanke på så vel strategiske verdier som sikring av forankring overfor befolkningen i de ulike landsdeler. Dette vil bidra til å sikre en videreføring av folkeforsvaret. Disse medlemmer er svært oppgitt over den manglende vilje i Stortinget til å bevilge nok midler til Forsvaret. Disse medlemmer synes det er beklagelig at Forsvaret i år etter år blir pålagt oppgaver det fra Stortingets side ikke er vilje til å finansiere. Disse medlemmer ser òg de enorme utfordringer det ligger i at Forsvaret er pålagt anskaffelser av materiell som ikke har en driftsmessig finansiering. Disse medlemmer frykter at dette vil medføre at materiell ikke vil bli benyttet som forutsatt og at utdanning og tjenesteutførelse vil bli lidende som følge av disse underfinansierte prosjektene. Disse medlemmer vil vise til at Regjeringen igjennom sin vedtatte langtidsplan la opp til et større forsvarsbudsjett og en større hær enn hva vi ser resultater av i det fremlagte forslaget til forsvarsbudsjett, dette er et klart budskap om at Regjeringen ønsker å videreføre virkeligheten om at Forsvarets virksomhet

underfinansieres og således vil måtte stå overfor nye innsparinger og nedleggelse i fremtiden.

Disse medlemmer vil i denne sammenheng vise til Fremskrittspartiets alternative budsjett, med følgende prioriteringer:

Utgifter rammeområde 8

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg 1-5	FrP 2009
42		Ombudsmannsnemnda for Forsvaret	5 300 000	5 300 000 (0)
	1	Driftsutgifter	5 300 000	5 300 000 (0)
451		Samfunnssikkerhet og beredskap	543 715 000	628 715 000 (+85 000 000)
	1	Driftsutgifter	536 366 000	621 366 000 (+85 000 000)
	21	Spesielle driftsutgifter	2 442 000	2 442 000 (0)
	70	Overføringer til private	4 907 000	4 907 000 (0)
1700		Forsvarsdepartementet	354 094 000	354 094 000 (0)
	1	Driftsutgifter	337 821 000	337 821 000 (0)
	73	Forskning og utvikling	16 273 000	16 273 000 (0)
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	667 562 000	667 562 000 (0)
	24	Driftsresultat	-940 000 000	-940 000 000 (0)
	46	Ekstraordinært vedlikehold	24 000 000	24 000 000 (0)
	47	Nybygg og nyanlegg	1 583 562 000	1 583 562 000 (0)
1716		Forsvarets forskningsinstitutt	153 870 000	153 870 000 (0)
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	153 870 000	153 870 000 (0)
1719		Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet	687 124 000	687 124 000 (0)
	1	Driftsutgifter	387 521 000	387 521 000 (0)
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	18 000 000	18 000 000 (0)
	71	Overføringer til andre	61 603 000	61 603 000 (0)
	78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett	220 000 000	220 000 000 (0)
1720		Felles ledelse og kommandoapparat	2 091 392 000	2 091 392 000 (0)
	1	Driftsutgifter	1 917 920 000	1 917 920 000 (0)

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg 1-5	FrP 2009
	50	Overføringer Statens Pensjonskasse	167 349 000	167 349 000 (0)
	70	Renter låneordningen	6 123 000	6 123 000 (0)
1723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet	108 333 000	161 333 000 (+53 000 000)
	1	Driftsutgifter	108 333 000	161 333 000 (+53 000 000)
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarstabten	2 393 548 000	2 393 548 000 (0)
	1	Driftsutgifter	2 393 548 000	2 393 548 000 (0)
1731		Hæren	4 275 893 000	5 025 893 000 (+750 000 000)
	1	Driftsutgifter	4 275 893 000	5 025 893 000 (+750 000 000)
1732		Sjøforsvaret	3 093 100 000	3 493 100 000 (+400 000 000)
	1	Driftsutgifter	3 093 100 000	3 493 100 000 (+400 000 000)
1733		Luftforsvaret	3 711 208 000	3 891 208 000 (+180 000 000)
	1	Driftsutgifter	3 711 208 000	3 891 208 000 (+180 000 000)
1734		Heimevernet	1 009 790 000	1 139 790 000 (+130 000 000)
	1	Driftsutgifter	1 009 790 000	1 139 790 000 (+130 000 000)
1735		Etterretningstjenesten	893 028 000	930 028 000 (+37 000 000)
	21	Spesielle driftsutgifter	893 028 000	930 028 000 (+37 000 000)
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon	2 938 011 000	3 038 011 000 (+100 000 000)
	1	Driftsutgifter	2 938 011 000	3 038 011 000 (+100 000 000)
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	8 829 817 000	8 829 817 000 (0)
	1	Driftsutgifter	889 141 000	889 141 000 (0)
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel	61 000 000	61 000 000 (0)
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	7 438 676 000	7 438 676 000 (0)
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel	348 000 000	348 000 000 (0)
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet	93 000 000	93 000 000 (0)

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg 1-5	FrP 2009
1790		Kystvakten	889 104 000	1 239 104 000 (+350 000 000)
	1	Driftsutgifter	889 104 000	1 239 104 000 (+350 000 000)
1791		Redningshelikoptertjenesten	42 557 000	42 557 000 (0)
	1	Driftsutgifter	42 557 000	42 557 000 (0)
1792		Norske styrker i utlandet	1 042 542 000	1 042 542 000 (0)
	1	Driftsutgifter	1 042 542 000	1 042 542 000 (0)
1795		Kulturelle og allmenntilgittige formål	277 323 000	277 323 000 (0)
	1	Driftsutgifter	273 709 000	273 709 000 (0)
	60	Tilskudd til kommuner	2 000 000	2 000 000 (0)
	72	Overføringer til andre	1 614 000	1 614 000 (0)
		Sum utgifter rammeområde 8	34 007 311 000	36 092 311 000 (+2 085 000 000)
Inntekter rammeområde 8				
3451		Samfunnssikkerhet og beredskap	142 222 000	142 222 000 (0)
	1	Gebyrer	114 816 000	114 816 000 (0)
	3	Diverse inntekter	27 406 000	27 406 000 (0)
4700		Forsvarsdepartementet	209 000	209 000 (0)
	1	Driftsinntekter	209 000	209 000 (0)
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	22 000 000	22 000 000 (0)
	47	Salg av eiendom	22 000 000	22 000 000 (0)
4720		Felles ledelse og kommandoapparat	2 469 000	2 469 000 (0)
	1	Driftsinntekter	2 267 000	2 267 000 (0)
	70	Renter låneordning	202 000	202 000 (0)
4723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet	2 819 000	2 819 000 (0)
	1	Driftsinntekter	2 819 000	2 819 000 (0)

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg 1-5	FrP 2009
4725		Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarsstaben	40 590 000	40 590 000 (0)
	1	Driftsinntekter	40 590 000	40 590 000 (0)
4731		Hæren	3 545 000	3 545 000 (0)
	1	Driftsinntekter	3 545 000	3 545 000 (0)
4732		Sjøforsvaret	23 672 000	23 672 000 (0)
	1	Driftsinntekter	23 672 000	23 672 000 (0)
4733		Luftforsvaret	95 518 000	95 518 000 (0)
	1	Driftsinntekter	95 518 000	95 518 000 (0)
4734		Heimevernet	1 837 000	1 837 000 (0)
	1	Driftsinntekter	1 837 000	1 837 000 (0)
4740		Forsvarets logistikkorganisasjon	230 931 000	230 931 000 (0)
	1	Driftsinntekter	230 931 000	230 931 000 (0)
4760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	348 000 000	348 000 000 (0)
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	348 000 000	348 000 000 (0)
4790		Kystvakten	384 000	384 000 (0)
	1	Driftsinntekter	384 000	384 000 (0)
4792		Norske styrker i utlandet	10 124 000	10 124 000 (0)
	1	Driftsinntekter	10 124 000	10 124 000 (0)
4795		Kulturelle og allmenntilgittige formål	2 369 000	2 369 000 (0)
	1	Driftsinntekter	2 369 000	2 369 000 (0)
4799		Militære bøter	500 000	500 000 (0)
	86	Militære bøter	500 000	500 000 (0)
		Sum inntekter rammeområde 8	927 189 000	927 189 000 (0)
		Sum netto rammeområde 8	33 080 122 000	35 165 122 000 (+2 085 000 000)

Komiteens medlem fra Høyre finner det positivt at Regjeringen i sitt siste budsjettforslag endelig finner rom for en budsjettøkning, og dermed bryter med den økonomiske trend den rød-grønne regjeringen ellers har stått for i forsvarspolitikken.

Dette medlem har merket seg at Regjeringen uttaler at det er stor enighet rundt hovedlinjene i forsvarspolitikken. Dette medlem deler til en viss grad dette syn, men vil vise til den betydelige uenighet som fremkom mellom Regjeringen og opposisjonen i Stortinget ved behandlingen av langtidsplanen for Forsvaret for perioden 2009–2012, jf. Innst. S. nr. 318 (2007–2008), jf. St.prp. nr. 48 (2007–2008). Dette medlem vil særlig vise til de merknader som ble fremmet av forsvarskomiteens flertall vedrørende usikkerheten rundt de økonomiske planforutsetningene for langtidsperioden. Etter dette medlems oppfatning adresseres flertallets innsigelser heller ikke i tilstrekkelig grad i årets budsjett.

Dette medlem finner det bekymringsfullt at det synes å være stor avstand mellom Forsvarsdepartementets vurderinger av økonomisk status og planforutsetninger for Forsvaret og den virkelighet som Forsvarets avdelinger og mannskaper møter i sitt daglige virke.

Dette medlem finner det særlig uheldig at Regjeringen har valgt å se bort fra de merknader flertallet i forsvarskomiteen kom med vedrørende Stortingets behov for mer spesifikk informasjon om sentrale økonomiske spørsmål og faktorer, og viser til følgende flertallsmerknader fra Innst. S. nr. 318 (2007–2008), vedrørende de prinsipper som må legges til grunn for forsvarsbudsjettets videre utvikling:

"Det understrekes at Stortinget gjennom de årlige budsjettproposisjoner må gis et tilstrekkelig og vesentlig mer spesifikt grunnlag enn i dag for kunne vurdere de enkelte kostnadselementer og ta stilling til tverrprioriteringer som gjøres i det enkelte år. Det må videre gjøres mulig for Stortinget å følge opp og kontrollere avvik gjennom de årlige budsjetter. Dette er avgjørende prosesser som ikke utelukkende kan finne sted internt gjennom iverksettelsesbrev.

Det gis årlig kompensasjon for den reelle pris- og lønnsstigning på forsvarsområdet. Det må spesifikt redegjøres for denne i de årlige budsjetter. Flertallet vil igjen understreke den helt avgjørende betydning av at så skjer."

Dette medlem anser at disse forhold ikke er tilstrekkelig adressert i årets budsjett, og at budsjettet er enda mindre detaljert og etterprøvbart enn tidligere. Dette medlem anser at dette svekker Stortingets eierskap til forsvarspolitikken, og finner Forsvarsdepartementets manglende vilje til realitetsdialog med Stortinget vedrørende de grunnleggende økonomiske forutsetningene for Forsvarets virksomhet skuffende, men dessverre ikke overraskende.

Dette medlem har registrert at representanter for Forsvarsdepartementets politiske ledelse tidligere har vært klare i sine uttalelser om at Forsvaret skal få full lønns- og priskompensasjon og at rammekutt ikke skal finne sted, og deler fullt ut denne intensjon. Dette medlem har også notert seg Forsvarsdepartementets svar på skriftlig spørsmål fra Høyres fraksjon og Forsvarssjefens uttalelser, blant annet i sin årstale i Oslo Militære Samfund. Av budsjettproposisjonen fremgår det imidlertid at det er lagt til grunn at forsvarssektoren årlig kompenseres for eksternt drevet lønns- og prisvekst i tråd med gjeldende statlig budsjettpraksis. Det synes dermed som om det ikke er foretatt endringer av gjeldende kompensasjonsordning, og dette medlem registrerer dermed et fortsatt betydelig avvik mellom den virkelighetsforståelse forsvarssjefen og FFI tidligere har lagt til grunn i kompensasjonsspørsmålet og departementets vurdering.

Etter dette medlems oppfatning ligger det derfor i kompensasjonsspørsmålet fortsatt uavklarte utfordringer som er av avgjørende betydning for Forsvarets videre balanse.

Dette medlem viser til at Forsvarsdepartementet i proposisjonen og i svar på skriftlige spørsmål uttaler at budsjettet for 2009 innebærer en kraftig styrking av driftsnivået, som skal omfatte både merutgifter til operasjoner i utlandet og styrking av driftskapitlene i Hæren, Sjøforsvaret, Luftforsvaret, FLO og felleseheter. Dette medlem har samtidig merket seg departementets svar på skriftlig spørsmål nr. 314 fra finanskomiteen/Høyres fraksjon, hvor man redegjør for hvordan bevilgningsøkningen på 400 mill. kroner fordeles på kapittel og post. Ut fra dette svaret er det vanskelig å se at påstandene om en kraftig styrking av driftsnivået medfører riktighet.

Dette medlem vil vise til at driftssituasjonen for innværende år er meget anstrengt og at ambisjonsnivået i forhold til de opprinnelige planene for 2008 er betydelig redusert. Blant annet har dette medlem registrert reduksjon av trening, øvelser og operasjoner. Det er bekymringsverdig at denne reduserte aktiviteten danner utgangspunktet for driftsnivået i 2009. I et budsjettforslag med kun mindre driftspåslag til forsvarsgrenene kan dette medlem vanskelig se at det er rom for økning av personell og aktivitet i merkbar grad utover årets nivå.

Dette medlem har samtidig merket seg at den såkalte bevilgningsøkningen på 268 mill. kroner til operasjoner i utlandet i realiteten medfører en videreføring av dagens bevilgningsnivå til utenlandsoperasjoner – da reelle utgifter på dette kapittelet tidligere år har vært dekket inn utenfor rammen.

Dette medlem anser at en rekke av de vedtak Regjeringen drev igjennom med knappest mulig flertall i Stortinget vil ha uheldige konsekvenser for For-

svaret. Fremtidige storting vil måtte vurdere hensiktsmessigheten av å opprettholde disse vedtakene, samtidig som eventuelle endringer i den vedtatte struktur må følges av fullstendig budsjettdekning.

Dette medlem anser på denne bakgrunn at ubalansen mellom Forsvarets oppgaver og ressurser videreføres med Regjeringens forslag til forsvarsbudsjett for 2009.

Dette medlem viser til finansinnstillingen og Høyres alternative budsjett for 2009, som innebærer en styrking av forsvarsbudsjettet med 500 mill. kroner ut over Regjeringens forslag. Innenfor den ramme Høyre har foreslått i sitt alternative budsjett ville dette medlem foreslå følgende endringer:

- Opprettholdelse av Olavsvern base: 30 mill. kroner
- Økte driftsmidler til Heimevernet: 150 mill. kroner
- Økte driftsmidler til Hæren: 140 mill. kroner
- Økte driftsmidler til Sjøforsvaret: 80 mill. kroner
- Økte driftsmidler til Luftforsvaret: 80 mill. kroner
- Økte driftsmidler til Sivilforsvaret for å kunne starte anskaffelse av ny vernebekledning: 20 mill. kroner

Dette medlem har notert seg de signaler som har kommet fra forsvarsledelsen og Regjeringen om at budsjett-situasjonen for 2009 og 2010 vil medføre betydelige utfordringer på driftssiden, og vil derfor særlig understreke viktigheten av tilstrekkelige driftsmidler til forsvarsgrenene og Heimevernet for å opprettholde operativ aktivitet og øvelser. Fordelingen av driftsmidler innenfor en alternativ økt ramme vil fra dette medlems side måtte skje med en betydelig grad av skjønn, gitt budsjettproposisjonens svært summariske og generelle fremstilling av sentrale innsatsfaktorer for Forsvarets aktivitet og drift. Dette medlem vil komme tilbake med mer detaljerte merknader under hvert enkelt budsjettkapittel.

3. OMTALE AV INFORMASJONSSAKER OG SÆRLIGE TEMA

3.1 Endringer i befalsordningsdirektivet

Forsvarsdepartementet vil gjennomføre arbeidet med å justere befalsordningsdirektivet i 2009 i tråd med vedtatt langtidspan. Det gjelder spesielt endringer i disponeringssystemet for å sikre større grad av fleksibilitet, kontinuitet og nødvendig kompetanseoppbygging på de lavere gradsnivåer. Dette innebærer at disponering av befal på gradsnivå fenrik og lavere får større innslag av beordring. For å sikre personellet og lokal arbeidsgivers forutsigbarhet i disponeringen, medfører tilpasningen normalavansament

fra sersjant/kvartermester til fenrik, og en minimumstid som fenrik før opprykk til løytnant etter søknad mot stilling. Gjensidig forpliktende tjenestepaner skal utarbeides gjennom dialog, slik at tilbeordret befal får en forutsigbar og kompetansebyggende beordringsperiode.

3.2 Evaluering av avdelingsbefalsordningen

Avdelingsbefalsordningen ble implementert 1. januar 2005. Antall avdelingsbefal skal økes ytterligere, ikke minst for å gi personell på korttidsengasjement mer forutsigbarhet mht. ansettelsesforholdet. Iht. Innst. S. nr. 234 (2003–2004), jf. St.prp. nr. 42 (2003–2004), skal avdelingsbefalsordningen evalueres innen utgangen av 2008. Dette arbeidet har pågått i Forsvarsdepartementet og Forsvarsstaben våren 2008, med mandat å vurdere implementering og videreutvikling av ordningen. Evalueringsarbeidet baserer seg på spørreundersøkelser til avdelingsbefal, øvrig personell og Forsvarets ledere. Videre baserer det seg på dialog med kapitteleiere, enkeltavdelinger, avdelingsbefal, tillitsmannsordningen (TMO) og arbeidstakerorganisasjonene. Endelig rapport vil foreligge høsten 2008. I tråd med Innst. S. nr. 318 (2007–2008), jf. St.prp. nr. 48 (2007–2008), vil det også være behov for å se nærmere på justeringer og videreutvikling av hele befalsordningen i Forsvaret.

3.3 Styrking av veteranenes rettigheter

Arbeidet med å styrke veteranenes rettigheter fortsetter i 2009. Personell som deltar i operasjoner i utlandet skal være trygge på at de skal få den oppfølgingen de har behov for. Det er en overordnet målsetting at veteraner snarest mulig skal tilbake til en normal situasjon hvor de benytter seg av samfunnets alminnelige ordninger, herunder helsetjenester. Som et ledd i dette utreder Forsvarsdepartementet lovfestet rett til oppfølging fra Forsvaret i inntil ett år etter endt tjeneste. Det er planlagt at lovfesting av denne retten skal fremmes for Stortinget sammen med andre endringer i forsvarspersonelloven, herunder forslag om å styrke erstatningsvernet for veteraner. Videre vil den pågående styrkingen av psykologi-/psykiatrikapasiteten ved Forsvarets sanitet bli videreført i 2009.

3.4 Tilsyn med helsetjenester i utlandet

Forsvarets sanitet og Statens helsetilsyn har gjennomført et forberedende arbeid for å vurdere hvordan Helsetilsynet best kan føre tilsyn med Forsvarets helsetjenester relatert til operasjoner i utlandet. Dette arbeidet er basert på at et slikt tilsyn inntil videre må være avtalebasert ettersom det foreløpig ikke finnes hjemmel for denne type tilsyn i lovverket. Helse- og omsorgsdepartementet og Forsvarsdepartementet vil

i dialog i løpet av høsten 2008 vurdere innføring av den foreslåtte løsningen. Dette vil bl.a. omfatte formål med et avtalebasert tilsyn, tema for tilsyn og de formelle rammene for tilsynet.

3.5 Implementering av FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet (2000)

I mars 2006 ble Regjeringens handlingsplan for gjennomføringen av FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1325 (2000) om kvinner, fred og sikkerhet (heretter kalt Resolusjon 1325) lagt frem. Handlingsplanen har som mål å styrke kjønnsperspektivet i Forsvarets virksomhet, og Forsvarsdepartementet og Forsvaret jobber med å innarbeide dette i bl.a. operasjonsplanlegging, mandater, trening og utdanning, og i gjennomføring og evaluering av operasjoner. Implementering av militære observasjonslag (Military Observation Team – MOT 1325) med et særskilt ansvar for å følge opp målene i Resolusjon 1325 er et eksempel på tiltak i 2009.

Dette arbeidet skjer innenfor rammen av forsvarssamarbeidet mellom Norge, Sverige og Finland – Nordic Supportive Defence Structures (NORD-SUP). Det henvises også til Regjeringens handlingsplan for implementering av Sikkerhetsrådsresolusjon 1325 (2006). Norge vil i 2009 starte forberedelse til og deployering av Gender Advisor og MOT 1325, som skal operere spesielt med kompetanse og oppdrag innenfor ivaretagelse av et kjønnsperspektiv i operasjoner i utlandet. Det er en ambisjon at MOT-teamet, som skal være det første innenfor et større nordisk pilotprosjekt, har en solid kvinnerepresentasjon. Det er forventet at dette pilotprosjektet vil gi effekt i form av mer målrettet ivaretagelse av lokalbefolkningens sikkerhet, viktig anerkjennelse av kvinners innsats i Forsvaret og bedre styrkebeskyttelse. Videre gir det et verdifullt bidrag til implementering av FNs Sikkerhetsrådsresolusjon 1325 innenfor rammen av militære operasjoner.

3.6 Forskning iht. St.meld. nr. 36 (2006–2007)

I tråd med Innst. S. nr. 31 (2007–2008), jf. St.meld. nr. 36 (2006–2007), "Økt rekruttering av kvinner til Forsvaret", er to forskningsprosjekter iverksatt. Det ene prosjektet innebærer en fortløpende kartlegging av og forskning på årskullene i Forsvaret, fra innrulling og innkalling, og flere år frem i tid. Hensikten er å bidra til mer målrettede rekrutteringstiltak for å motivere både kvinner og menn til tjeneste i Forsvaret. Forsvarets forskningsinstitutt er gitt i oppdrag å lede prosjektet. Arbeidet er i gang med å utvikle metode og forskningsdesign. Prosjektet er et samarbeid mellom Forsvarets forskningsinstitutt og andre interne og eksterne kompetansesemiljøer.

Det andre forskningsprosjektet innebærer forskning på kultur og holdninger i Forsvaret. Hensikten er å få kunnskap om rådende kultur og holdninger, vurdere behovet for målrettede tiltak for å endre en ev. uønsket kultur, samt styrke den delen av kulturen som ønskes opprettholdt. Det ble forutsatt at prosjektet skulle gjennomføres av eksterne aktører. Et behov for en forstudie ble identifisert. Forsvarsdepartementet gjennomførte i.a. våren 2008 en offentlig konkurranse med forhandling, og Northern Research Institute Tromsø (NORUT) er gitt i oppdrag å gjennomføre forstudien. Forstudien skal avdekke områder hvor det er hensiktsmessig å iverksette forskning. Denne forskningen skal resultere i en rapport som beskriver et forskningsprogram med ulike forskningsprosjekter. Forskningsprosjektene vil vare over flere år og aktivitetsnivået vil øke betraktelig i 2009 ift. nivået i 2008.

3.7 Forsvarsrettet sikkerhetssektorreform

Norsk støtte til forsvarsrettet sikkerhetssektorreform (FSSR) har til hensikt å bidra til å fremme stabilitet og demokratisk utvikling i tidligere konfliktområder og nye demokratier. Fokus er rettet mot forsvarssektoren og omfatter bl.a. sivil kontroll, moderne planlegging og forvaltning, sikkerhets- og etterretningstjenester underlagt politisk styring og parlamentarisk kontroll. Arbeidet omfatter således mange nivåer, fra det rent fagmilitære til departements-, regjerings- og parlamentsnivå.

FSSR tar sikte på å bidra til oppbygging av forsvarsevne, evne til å bidra til internasjonal sikkerhet med særlig fokus på deltakelse i operasjoner i utlandet, samt til arbeidet med å reformere og sikre demokratisk kontroll over de væpnede styrker og andre maktstrukturer. Dessuten bidrar tiltakene til å forbedre potensielle medlemmer for NATO-medlemskap og/eller -partnerskap.

I en tid hvor Forsvaret har begrensede ressurser til å stille større bidrag til operasjoner i utlandet, fremstår FSSR som et attraktivt supplement for Norge. Regjeringen har derfor besluttet å legge økt vekt på dette området i tiden fremover med prioritet til Vest Balkan, Ukraina og Sør-Kaukasus.

Norske bidrag til FSSR vil i 2009 inkludere bl.a. følgende:

- nedbemanning og omskolering av overtallige offiserer,
- forsvarsplanlegging,
- utdanning og kompetanseheving av militært personell,
- tiltak for å styrke demokratisk kontroll over væpnede styrker,
- støtte til etablering av kystvakt etter norsk modell,

- innføring i relevante NATO-doktriner og prosedyrer,
- diverse militært samarbeid for å styrke mottakers evne til å bidra i operasjoner i utlandet.

Vest-Balkan

Landene på Vest-Balkan er de største mottagere av norsk støtte til FSSR. Norge vil også i 2009 prioritere støtte til disse landene. Vest-Balkan står fortsatt overfor betydelige utfordringer mht. etniske motsetninger og store økonomiske, politiske og sosiale reformprosesser. Situasjonen i Kosovo, men også i Bosnia-Hercegovina, bærer med seg et potensial for ny uro. Norge anser Serbia for å være nøkkelen til stabilitet på Vest-Balkan og har derfor aktivt gått inn for å bistå Serbia med reformprosjekter. Norge bidrar i tillegg med vesentlig støtte i Makedonia og Montenegro. Samtidig vil Norge i 2009 utvikle et tettere samarbeid med Bosnia-Hercegovina og Albania, med tanke på å øke støtten til reform av forsvarssektoren i disse landene. Norge tar også sikte på å yte støtte til reform av forsvarssektoren i Kosovo.

Ukraina og Sør-Kaukasus

Både Ukraina og Georgia hadde i forkant av NATO-toppmøtet i Bucuresti søkt om å bli innrømmet søkerlandstatus (Membership Action Plan – MAP) i NATO. Imidlertid har begge land en rekke utestående reformer som forsinkes deres NATO-tilnærming, samtidig som uavklarte problem i forholdet til Russland også vanskeliggjør landenes mål om å bli medlem av alliansen. Dette har bl.a. den væpnede konflikten mellom Russland og Georgia sommeren 2008 understreket. Det er derfor viktig å støtte opp under reformvennlige og demokratiske krefter i begge disse land, og Norge tar sikte på å utvide den bilaterale FSSR-støtten til også å omfatte Georgia.

Regjeringen tar i 2009 videre sikte på at Norge skal videreføre og videreutvikle sin støtte til FSSR også i Kaukasus for å støtte opp under deres aspirasjoner om euro-atlantisk integrasjon.

3.8 Forsvarets objektsikring

Som del av Forsvarets oppgaver skal Forsvaret bl.a. sikre et stort antall objekter i krise og krig, samt yte slik bistand til politiet i fred i situasjoner der det iverksettes omfattende objektsikring. Forsvarsdepartementet og Justisdepartementet har vurdert at det fortsatt vil være behov for forhåndsplanlegging og øving på sikring av objekter ved bruk av sikringsstyrker. Sikkerhetslovens regler for utpeking og klassifisering av skjermingsverdige objekter ble endret i 2008, og vil danne et utgangspunkt for planleggingen av objektsikring ved bruk av sikringstyrker. På denne bakgrunn, samt endringer i trusselbildet og i Forsva-

rets organisasjon, skal det gjennomføres et tverrsektorielt arbeid med å gå gjennom kriterier og retningslinjer for planlegging av sikring av objekter ved bruk av sikringsstyrker.

3.9 European Defence Agency

European Defence Agency (EDA) er EUs byrå for fremskaffelse av militære kapasiteter gjennom samarbeid om styrkeplanlegging, materiell-, teknologi- og industrisamarbeid. Norge har som eneste ikke-medlemsland inngått en samarbeidsavtale med EDA. Avtalen gir Norge anledning til å delta som fullverdig partner i konkrete prosjekter og programmer, men gir ikke adgang til deltakelse i byråets politiske og strategiske prosesser eller beslutninger.

Norge har i 2008 inngått en avtale med EDA om å delta i et frivillig og ikke-bindende regime for forsvarsvarsanskaffelser, det såkalte Code of Conduct on Defence Procurement. Regimet innebærer at forsvarsanskaffelser med en verdi over 1 mill. euro, som omfattes av unntaksbestemmelsen i EF-traktatens artikkel 296 (jf. EØS-avtalens artikkel 123), skal konkurransesettes på gjensidige vilkår. Kodeksen skal fremme lik konkurranse og på sikt skape et mer konkurransedyktig europeisk marked for forsvarsmateriell.

Det norske forsvarsmarkedet er i dag ett av Europas mest konkurransesatte. Norsk industri er konkurransedyktig innenfor sine områder og slik sett godt rustet for å tre inn i regimet. Gjennom avtalen som nå er inngått vil norsk forsvarsindustri få tilgang til EU-landenes markeder på lik linje med disse landenes egen industri. Dette er et marked som tidligere i stor grad har vært lukket.

3.10 Forsterket flernasjonalt forsvarssamarbeid

Flernasjonalt forsvarssamarbeid har en klar forsvars- og sikkerhetspolitisk begrunnelse. Grenseoverskridende sikkerhetsforutsetninger, stadig mer avansert og kostnadskrevende forsvarsmateriell og begrensede nasjonale økonomiske og militære ressurser, medfører at flernasjonalt forsvarssamarbeid blir stadig mer nødvendig. Dette gjelder ikke minst for små og mellomstore land. For disse vil flernasjonalt samarbeid være en forutsetning for å opprettholde relevante nasjonale forsvar som også har evnen til å samhandle med andre lands militære styrker i håndteringen av internasjonale sikkerhetsutfordringer innenfor rammen av FN, NATO eller EU.

En rekke land opplever manglende samsvar mellom forsvarsstrukturenes økende kostnader og den faktiske budsjettutviklingen. Dette har medført en jevn kjøpekraftsreduksjon som igjen har ledet til reduksjon i de operative styrker. Kostnadsdeling gjennom flernasjonalt samarbeid, som også gir operative og kvalitetsmessige gevinster, blir derfor et

stadig viktigere virkemiddel for å kunne videreføre nasjonale forsvar i balanse.

Dette var bakgrunnen for den norsk-svenske fagmilitære mulighetsstudien, fremlagt av forsvarssjefene i august 2007, som viste at potensialet for gjensidig forsterkende forsvarssamarbeid mellom Norge og Sverige er meget stort, jf. St.prp. nr. 48 (2007–2008). Norge og Sverige har, sammen med Finland, videreutviklet konklusjonene og anbefalingene i den norsk-svenske mulighetsstudien. En rapport fra de tre landenes forsvarssjefer fremlagt i juni 2008 viser at tettere samarbeid om styrkeproduksjon og logistikk i en trilateral kontekst vil gi mer kostnadseffektive og kvalitetsmessige bedre løsninger. I den trilaterale rapporten er det identifisert nærmere 140 tiltak for bi- og trilateralt samarbeid mellom forsvarsgrenene, logistikkvirksomheten, på kompetanse- og personellområdet, og innenfor forskning og utvikling. Om lag 40 av tiltakene anbefales initiert eller iverksatt allerede i 2009. Størst gevinstpotensial ligger i å oppnå systemlighet på sikt, ved at flernasjonalt samarbeid gjøres til en integrert del av forsvarsplanleggingen gjennom koordinering av landenes strukturutviklingsplaner og materiellanskaffelser. Forsvarsdepartementet vil følge opp rapporten med sikte på å iverksette de første samarbeidstiltak snarest mulig. For å regulere samarbeidet vil det bli inngått en Memorandum of Understanding (MoU) mellom de deltakende lands forsvarsministre. Det forsterkede forsvarssamarbeidet er åpent for alle nordiske land, og Danmark og Island har indikert interesse for å delta på utvalgte områder.

Et forsterket forsvarssamarbeid mellom Norge, Sverige og Finland er ikke et alternativ til landenes forankring i NATO og EU, men et viktig supplement for å fremskaffe militære kapasiteter som disse organisasjonene etterspør.

Det nordiske forsvars- og sikkerhetspolitiske samarbeidet har god dynamikk, og kjennetegnes av utvikling på en rekke områder.

Norge har videre etablert et forsterket forsvarssamarbeid med Latvia. Fra midten av 1990-tallet og frem til landet ble NATO-medlem i 2004, var Latvia mottager av omfattende norsk bistand innenfor forsvarssektoren. Som en følge av dette er det mange likhetstrekk mellom de to lands forsvar, og Norge og Latvia har for tiden et nært operativt samarbeid i Afghanistan. Over 40 pst. av den norsk-ledede Provincial Reconstruction Team (PRT) i International Security Assistance Force (ISAF) består av latvisk personell. Det forsterkede samarbeidet reguleres av en MoU undertegnet av de to lands forsvarsministre høsten 2007. Det praktiske samarbeidet styres av rullerende samarbeidsavtaler på forsvarssjefsnivå og omfatter samarbeidstiltak innenfor forsvarsgrenene, logistikk- og støttevirksomheten samt forsvarsplanlegging.

Regjeringen vil i 2009 fortsatt arbeide aktivt for et styrket flernasjonalt forsvarssamarbeid med nære allierte og partnere, og holde Stortinget orientert om fremdriften.

3.11 Forsvaret og industrien – strategiske partnere

Innst. S. nr. 117 (2007–2008), jf. St.meld. nr. 38 (2006–2007) "Forsvaret og industrien – strategiske partnere. Strategi for de næringspolitiske aspekter ved Forsvarets anskaffelser", ble behandlet av Stortinget 5. februar 2008. Hensikten med stortingsmeldingen var å legge frem en strategi for samarbeidet mellom Forsvaret og industrien i Norge, og konkretisere tiltak som vil bli igangsatt for å styrke dette forholdet til beste for begge parter. Strategien skal bidra til å styrke norsk industris deltagelse i internasjonalt materiellsamarbeid, og norske bedrifters evne til å levere materiell og tjenester til Forsvaret.

De fleste tiltak som omtales i stortingsmeldingen er, eller forventes å bli, iverksatt i 2008, de øvrige i 2009. Bl.a. er møteplasser mellom Forsvaret og industrien etablert, nytt gjenkjøpsregelverk innført og det er lagt ut informasjon på departementets nettside om hvordan industrien lettere skal komme i dialog med Forsvaret. Videre er arbeidet med å identifisere samarbeidsprosjekter som skal inngå i handlingsplanen igangsatt.

3.12 Den strategiske ledelsen av Forsvaret

Den strategiske ledelsen av Forsvaret utgjøres av Forsvarsdepartementet, der forsvarssjefen og de militærstrategiske funksjoner er integrert, samt Forsvarsstaben. Forsvarsstaben skal, på vegne av forsvarssjefen, ivareta ansvaret for å gjennomføre oppdrag, påse at beslutninger følges opp og ivareta det daglige arbeidsgiveransvaret for personell i Forsvaret.

Hovedtrekkene i den eksisterende ledelsesmodellen ble besluttet av Stortinget gjennom behandlingen av Innst. S. nr. 342 (2000–2001), jf. St.prp. nr. 45 (2000–2001), og Innst. S. nr. 232 (2001–2002), jf. St.prp. nr. 55 (2001–2002), og ble implementert høsten 2003. I St.prp. nr. 1 (2006–2007) varslet Regjeringen en ny helhetlig gjennomgang av Forsvarets ledelses- og kommandostruktur. Basert på den ovennevnte gjennomgangen la Regjeringen i St.prp. nr. 48 (2007–2008) frem en rekke tiltak for å videreutvikle både den strategiske og operative ledelsen av Forsvaret, herunder bl.a. en ytterligere videreutvikling av Forsvarsstaben som et dedikert stabsapparat til støtte for forsvarssjefen i rollen som etatssjef. I tillegg, for å tydeliggjøre generalinspektørens gjennomførings- og resultatansvar, ble det besluttet å organisere disse utenfor Forsvarsstaben som et underliggende nivå til denne på lik linje med forsvarssjefens øvrige under-

lagte sjefer. Siktemålet med disse tiltakene var å legge til rette for en bedre strategisk styring og kontroll av sektoren, klarere styringslinjer og ansvarsforhold og en tydeligere rolle- og funksjonsinndeling mellom nivåene, både i den strategiske og den operative ledelsen.

Siden den integrerte ledelsesmodellen ble implementert høsten 2003 har stabsapparatet for å ivareta militær operasjonsplanlegging, beredskapsplanlegging og overordnet oppfølging av den operative virksomheten vært organisert i Forsvarsdepartementet. Videre ble ansvaret for situasjonssenteret i Forsvarstaben, der den operative virksomheten nasjonalt og internasjonalt monitoreres, overført til Forsvarsdepartementet fra 1. august 2005. Basert på erfaringene med denne ordningen, og spesielt behovet for en tydeligere rolle- og funksjonsdeling mellom nivåene i ledelsesstrukturen, legges det nå opp til, i tillegg til de endringene som Regjeringen la frem i St.prp. nr. 48 (2007–2008), å overføre hovedtyngden av de operasjonsfunksjonene som i dag ligger i departementet, til Forsvarstaben. Visse funksjoner knyttet til overordnet beredskapsplanlegging vil imidlertid beholdes i departementet. Med denne flyttingen vil de stabsfunksjoner som støtter forsvarssjefen i utøvelsen av hans alminnelige kommando være samlet i Forsvarstaben. Dette vil gi forsvarssjefen et bedre grunnlag for helhetlig og koordinert styring av den militære virksomheten når det gjelder øvelser og operasjoner, samt daglig drift og styrkeproduksjon.

Det legges opp til at disse tilpasningene implementeres i sammenheng med øvrige endringer i den strategiske ledelsen, jf. Stortingets behandling av Innst. S. nr. 318 (2007–2008) og St.prp. nr. 48 (2007–2008) i 2009.

3.13 Forsvarets informasjonsinfrastruktur

Forsvarets informasjonsinfrastruktur (INI) understøtter Forsvarets evne til å løse sine oppgaver både hjemme og ute. Den videre utviklingen av informasjonsinfrastrukturen vil være et vesentlig element i det kontinuerlige arbeidet som foregår i sektoren med å forbedre virksomheten, styrke den operative evnen og utvikle nettverksbaserte operasjonsformer. Det vises i denne sammenheng til Stortingets behandling av Innst. S. nr. 318 (2007–2008), jf. St.prp. nr. 48 (2007–2008).

For å forbedre den helhetlige styringen og utviklingen av INI, og sikre bedre kontroll med og mer effektiv utnyttelse av Forsvarets samlede ressurser innenfor informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) totalt, samt å styre utviklingen mot et nettverksbasert forsvar, samles nå hovedtyngden av Forsvarets IKT-virksomhet under en ledelse. Det etableres derfor en sjef for Forsvarets informasjonsinfrastruktur (sjef INI) for å lede denne delen av virksom-

heten. Sjef INI vil etableres på samme nivå som generalinspektørene og forsvarssjefens øvrige underlagte sjefer. Etableringen av sjef INI er i hovedsak en samling av den virksomheten innenfor INI-området som i dag utøves av Forsvarstaben (FST) og i noen grad Forsvarsdepartementet.

Sjef INIs ansvarsområde vil omfatte virksomheten som i dag foregår ved Forsvarets kompetansesenter for kommando-, kontroll- og informasjonssystemer (FK KKIS), inkludert KKIS-enheten til støtte for deployering av norske styrker, INI-elementet i FST/Fellesstaben, enheten for Computer Network Operations (CNO-enheten), samt Forsvarets arkivadministrasjon. I tillegg overføres IKT-driftstjenester fra Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO/IKT), jf. St.prp. nr. 1 (2008–2009), kapittel 3.5 Videreutvikling av Forsvarets logistikkorganisasjon.

De ulike delene av virksomheten vil videreføres der de er lokalisert i dag. Dette innebærer at virksomheten på Jørstadmoen skal videreføres der. Det samme gjelder virksomheten som tilføres fra FLO/IKT, både virksomheten på Kolsås i Bærum og de lokale IKT-driftsenhetene rundt i landet. Virksomheten ved FK KKIS vil bli videreført i tråd med Innst. S. nr. 234 (2003–2004) og Innst. S. nr. 318 (2007–2008), jf. hhv. St.prp. nr. 42 (2003–2004) og St.prp. nr. 48 (2007–2008). I tillegg er Forsvarets alarmsentral under oppbygging på Jørstadmoen. Regjeringen vil vurdere om også annen IKT-relatert driftsvirksomhet i fremtiden kan lokaliseres til Jørstadmoen.

3.14 Sektorovergripende miljøpolitikk

Miljø- og samfunnsansvar skal veie tungt i all virksomhet i forsvarssektoren, og det legges til rette for en mest mulig skånsom bruk av miljøet.

Videreutvikling og forbedring av miljøledelsesystemet i 2009, herunder tredjeparts sertifisering av deler av virksomheten, vil være sentrale elementer for integrering av miljøhensyn i alle plan- og beslutningsprosesser.

Forsvarssektoren vil ha miljøinformasjon tilgjengelig for egen virksomhet og for allmennheten. Systematisk registrering og bruk av miljødata danner grunnlag for kontroll med virksomheten og for å kunne iverksette hensiktsmessige forbedringstiltak. Forsvaret har lang og god erfaring med miljøvernoffiserer som deltar ved planlegging og gjennomføring av øvelser i Norge, og denne erfaringen videreføres ved operasjoner i utlandet.

Miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser

Regjeringens handlingsplan for miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser vil i 2009 følges opp bl.a. gjennom resultatkrav til rammeavtaler.

Bevaring av naturens mangfold og friluftsliv

Som en følge av endrede behov tas mange skyte- og øvingsfelt ut av Forsvarets struktur. Betydelig personellinnsats til eksplosivrydding og kostnader knyttet til miljøopprydding av disse vil fortsatt måtte påregnes over en lengre periode. Tilbakeføring av Hjerkins skytefelt til sivile formål videreføres og arbeidet med å fjerne infrastruktur trappes opp i 2009 iht. til planen.

Deltagelsen i det interdepartementale nasjonale programmet for kartlegging og overvåking av biologisk mangfold (2007–2010) videreføres i 2009.

Bevaring og bruk av kulturminner

Kulturminnevern reflekteres i organisasjonen ved planlegging og gjennomføring av aktiviteter i Norge så vel som i utlandet.

Rent hav og vann og et giftfritt samfunn

Arbeidet med å redusere avrenning av tungmetaller fra skyte- og øvingsfelt og redusert bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier i virksomheten for øvrig, vil bli videreført i 2009. Det pågår et omfattende arbeid med opprydding i forurenset grunn og i sjøsedimenter. Forsvarlig håndtering av farlig avfall er også et viktig aspekt i arbeidet med å forbedre avfallshåndteringen, øke graden av kildesortering og redusere andelen avfall til sluttbehandling.

Et stabilt klima og ren luft

Fremtidsrettede løsninger for å sikre miljøeffektive løsninger og høy energieffektivitet vil vektlegges ved anskaffelse og modernisering av eiendom, bygg og anlegg (EBA) og materiell. Arbeidet med energiøkonomiserende tiltak (ENØK-tiltak) og en planmessig overgang fra bruk av olje til fornybar energi videreføres i 2009. Programmet "Energiledelse i Forsvaret (2006–2010)" har en målsetting om å redusere energiforbruket med 90 GWh årlig og å konvertere 75 GWh til fornybar energi. Det stilles skjerpede utslippskrav til sektorens administrative kjøretøyer. Kystvakten har under levering tre nye lavutslippsfartøyer i Barentshav-klassen basert på naturgassdrift, hvilket reduserer utslipp av nitrogenoksider med 90 pst. og CO₂ med 25 pst. ift. dieseldrift.

3.15 Oppfølging av § 1a i likestillingsloven

3.15.1 Oppfølging av likestillingsloven § 1a i Forsvarsdepartementet

Pr. 31. desember 2007 arbeidet det 217 menn og 94 kvinner i Forsvarsdepartementet. Dette utgjør en kvinneandel på 30,2 pst. mot 28,4 pst. i 2006. Kvinneandelen på sivil side var 42,2 pst. i 2007 mot 40

pst. i 2006. På militær side utgjorde kvinneandelen 6,7 pst.

Departementet består av fem avdelinger som i varierende grad har en balansert fordeling mellom kvinner og menn, både på saksbehandlernivå og ledernivå. En overvekt av mannlige ledere og saksbehandlere i noen avdelinger skyldes bl.a. at enhetene har et betydelig militært rettet fagområde, og det begrenser rekrutteringsgrunnlaget når det gjelder kvinner, pga. lav andel av kvinnelige militære på dette gradsnivå i øvrige deler av forsvarssektoren. Gjennom Forsvarsdepartementets totalt 17 eksterne sivile stillingsutlysninger i 2007 ble det ansatt ni kvinner, hvorav én kvinnelig avdelingsdirektør.

Til sammen er det seks kvinnelige ledere i Forsvarsdepartementet, og det er kun én kvinne blant departementets ni toppledere. Totalt på ledernivå var kvinneandelen på noe over 14 pst. i 2007 mot 13 pst. i 2005. De interne lønns- og personalstatistikkene som utarbeides årlig viser at det lønsmessig ikke er noen store forskjeller mellom kvinner og menn i de forskjellige stillingskategoriene i departementet.

Likestillingsarbeid inngår som en naturlig del av, og integrert i, den daglige virksomheten i Forsvarsdepartementet. Likestillingsutfordringene blir vektlagt i Forsvarsdepartementets personalpolitiske retningslinjer, og departementet arbeider aktivt med å få til en jevnere fordeling mellom mannlige og kvinnelige tilsatte, særlig innenfor de områdene hvor kvinneandelen er lav. I 2009 vil tilstrebes en mer systematisk tilnærming til Likestillingslovens aktivitetsplikter. Dette innebærer kartlegging av relevante personelldata og informasjon fordelt på kjønn, herunder medarbeiderundersøkelser.

3.15.2 Oppfølging av likestillingsloven § 1a i Forsvaret

Forsvaret har en målsetting om å øke kvinneandelen blant befal og vervede, som ved utgangen av 2007 var på ca. 7,5 pst. En viktig forutsetning for at kvinner skal velge en lang karriere i Forsvaret, er at de opplever at Forsvaret er en god arbeidsplass som legger forholdene til rette. Eksempelvis skal det i 2009 etableres et pilotprogram for karriere- og personlig utvikling for kvinner. Arbeidet med å ruste opp bygningsmasse og å tilpasse utstyr for kvinner fortsetter i 2009.

For å få mer kunnskap om motivasjon for tjeneste, samt hvilke holdninger som er rådende, forskes det på årskull, samt på kultur og holdninger i Forsvaret. Dette er en del av et systematisk arbeid for å avdekke eventuelle stengsler som bidrar til å holde kvinner ute fra Forsvaret. Hensikten er å treffe mer tilpassede tiltak for å rekruttere og beholde flere kvinner.

Sesjon er blant de viktigste tiltakene for å øke kvinneandelen. I St.prp. nr. 48 (2007–2008) legges det opp til en betydelig forbedring av sesjonsordningen. Regjeringen går inn for å innføre pliktig sesjon for både kvinner og menn. Dette er en bevisst satsning fra Regjeringens side for å øke mangfoldet, kvinneandelen og bidra til at Forsvaret gjenspeiler samfunnsutviklingen.

I mars 2006 ble Regjeringens handlingsplan for gjennomføringen av FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1325 (2000) om kvinner, fred og sikkerhet (heretter kalt Resolusjon 1325) lagt fram. Handlingsplanen har som mål å styrke kjønnsperspektivet i Forsvarets virksomhet, og Forsvarsdepartementet og Forsvaret jobber med å innarbeide dette i bl.a. operasjonsplanlegging, mandater, trening og utdanning, og i gjennomføring og evaluering av operasjoner. Implementering av militære observasjonslag (MOT 1325) med et særskilt ansvar for å følge opp målene i Resolusjon 1325 er et eksempel på tiltak i 2009.

3.16 Oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak

De anmodningsvedtakene som omtales i St.prp. nr. 1 (2008–2009) følger av omtalen nedenfor.

Anmodningsvedtak fattet i stortings sesjonen (2007–2008)

ANMODNINGSVEDTAK NR. 594, 19. JUNI 2008

Ifm. Stortingets behandling av Innst. S. nr. 318 (2007–2008), jf. St.prp. nr. 48 (2007–2008) "Et forsvær til vern om Norges sikkerhet, interesser og verdier", ble følgende anmodningsvedtak fattet:

"Stortinget ber Regjeringen fremme en egen sak om de behov, konsekvenser og løsninger som er knyttet til personell som deltar i utenlandsoperasjoner."

Regjeringen vil fremme en egen sak om dette for Stortinget høsten 2008/våren 2009.

Anmodningsvedtak fattet i stortings sesjonen (2006–2007)

Det ble ikke fattet anmodningsvedtak for Forsvarsdepartementet i stortings sesjonen (2006–2007).

Anmodningsvedtak fattet i stortings sesjonen (2003–2004)

ANMODNINGSVEDTAK NR. 436, 10. JUNI 2004

Stortinget fattet følgende anmodningsvedtak ved behandlingen av Innst. S. nr. 234 (2003–2004), jf. St.prp. nr. 42 (2003–2004) "Den videre moderniseringen av Forsvaret i perioden 2005–2008":

"Stortinget ber Regjeringen utrede en ny etat under Forsvarsdepartementet med et helhetlig ansvar for den utøvende delen av Forsvarets investerings- og innkjøpsvirksomhet. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med en sak om FLO der innkjøps- og materiellanskaffelser er tatt ut av FLO."

Regjeringens oppfølging av saken omtales i St.prp. nr. 1 (2008–2009), kapittel 3 Hovedmål og prioriteringer, Videreutvikling av Forsvarets logistikkorganisasjon.

3.17 Komiteens merknader

Komiteen viser til St.prp. nr. 1 (2008–2009) og har ingen merknader.

4. MERKNADER TIL DE ENKELTE KAPITLER

De enkelte kapitler

For nærmere beskrivelse av de enkelte kapitler innen rammeområde 8, henvises det til St.prp. nr. 1 (2008–2009) fra Finansdepartementet, del II, kap. 42 side 31, til St.prp. nr. 1 (2008–2009) fra Justis- og politidepartementet, del II, kap. 451/3451 side 137-138 og til St.prp. nr. 1 (2008–2009) fra Forsvarsdepartementet, del II, kapitler på side 47-93.

Kap. 42 Forsvarets ombudsmannsnemnd

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2008	4 800 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009)	5 300 000

Komiteen noterer at budsjettøkningen for 2009 skyldes økt reiseaktivitet for nemndsmedlemmene og behov for økt befaringsaktivitet og møte- og konferansedeltakelse. Komiteen viser ellers til sin behandling av Dokument nr. 5 (2007–2008) som er Ombudsmannens innberetning til Stortinget om virksomheten i 2007.

Kap. 451-3451 Samfunnssikkerhet og beredskap

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2008	512 383 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009)	543 715 000

Inntekter:

Saldert budsjett 2008	136 228 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009)	142 222 000

Komiteen slutter seg til at Justisdepartementet skal ha fullmakt til å overskride bevilgningen under

kap. 451 post 1 mot tilsvarende merinntekter under kap. 3451 post 3 og post 6.

Komiteen registrerer at det etter omorganisering i Sivilforsvaret arbeides med å avhende fast eiendom og sivilforsvarsanlegg. Komiteen slutter seg til at Justisdepartementet i 2009 får fullmakt til å overta fast eiendom og sivilforsvarsanlegg til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris, på grunn av vanskeligheter med å avhende en del av disse anleggene.

Komiteen viser til at det ved omorganiseringen av Sivilforsvaret nå er viktig å følge opp de strukturelle endringer med en økonomisk ramme som gjør Sivilforsvaret i stand til å anskaffe bekledning, materiell og utstyr som gjør denne viktige styrken i stand til å opptre i forhold til de oppgaver den er ment å løse.

Komiteen viser til sine tidligere merknader om Nasjonalt utdanningscenter for samfunnssikkerhet og beredskap (NUSB) og behovet for å satse på økt kompetanse. Komiteen ber om at departementet følger opp at Direktoratet for samfunnssikkerhet og Beredskap (DSB) legger til rette for videre utvikling av NUSB, slik at det kan bli det kompetansesenter som det er ment å være, jf. Innst. S. nr. 49 (2004–2005), jf. St.meld. nr. 39 (2003–2004) Samfunnssikkerhet og sivilt militært samarbeid.

Komiteens medlem fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett for 2009, som innebærer en styrking av forsvarsbudsjettet med 500 mill. kroner ut over Regjeringens forslag. Innenfor denne rammen ville dette medlem styrket kap. 451 med 20 mill. kroner for hurtig å igangsette anskaffelsen av ny vernebekledning til Sivilforsvarets operative styrker allerede i 2009.

Kap. 1700-4700 Forsvarsdepartementet

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2008	333 386 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) .	354 094 000
Inntekter:	
Saldert budsjett 2008	200 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) .	209 000

Komiteen viser til at Forsvarsdepartementets driftsutgifter for 2009 er reelt økt med 7,4 mill. kroner og at denne endringen hovedsakelig er relatert til økte lønnsutgifter.

Komiteen har merket seg at oppgavene som i dag ligger i departementets avdeling for operasjons- og beredskapsanalyse i hovedsak skal overføres til Forsvarsstaben, og at Forsvarsdepartementet vil

komme tilbake til de budsjettmessige konsekvensene av dette i Revidert nasjonalbudsjett for 2009. Komiteen har notert at overføringen av disse oppgavene bygger på erfaring fra de seneste år, og at målet er å gi Forsvarssjefen et bedre grunnlag for helhetlig og koordinert styring av den militære virksomheten når det gjelder øvelser og operasjoner, samt daglig drift og styrkeproduksjon. Komiteen forutsetter at flyttingen faktisk medfører at dette målet nås og imøteser resultatet.

Komiteen noterer at det i 2008 er opprettet en egen kommunikasjonsenhet i Forsvarsdepartementet og at Forsvarsstabens og Forsvarssjefens informasjonstjenester nå er integrert i denne.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, vil vise til at komiteens flertall ved flere tidligere anledninger har uttrykt betydelig skepsis til en slik ordning, og forutsetter at Forsvarssjefens egen talsmannsfunksjon også reelt sett opprettholdes og gir Forsvarssjefen mulighet uavhengig av politisk ledelse til å opprettholde sitt informasjonsansvar. Flertallet forventer å bli holdt oppdatert om denne saken på egnet vis.

Kap. 1710-4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2008	989 000 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) ..	667 562 000
Inntekter:	
Saldert budsjett 2008	152 000 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) ..	22 000 000

Komiteen er innforstått med at Forsvarsbygg i tiden 2009–2012 skal tilpasse sin virksomhet i tråd med de endringene som følger av den nye langtidspanen. Komiteen er enig i at det skal være fokus på intereffektivisering av de tjenester som leveres, fortsatt fornyelse av bygningsmassen, herunder nødvendige investeringer knyttet til tiltakene i ny langtidspan, samt avhengig av utrangert EBA.

Komiteen er tilfreds med at det nå iverksettes bygging av nytt ledelsesbygg for Etterretningsbataljonen på Setermoen, og at dette bygget også vil ivareta Jegerutdanningens behov for kontor- og undervisningslokaler.

Komiteen merker seg at Forsvarsdepartementet har igangsatt en kartlegging av behov for investering i energiøkonomiseringstiltak (ENØK) i Forsvarets etablissementer over hele landet. Komiteen er enig i at dette vil ha en god miljømessig effekt og at det også vil være lønnsomt å gjennomføre slike tiltak.

Komiteen er klar over at det vil bli behov for å investere i selve kommandoplassen og i tilhørende infrastruktur, forlegninger og boliger når det gjelder etablering av Forsvarets operative hovedkvarter på Reitan.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, har merket seg at Forsvarsdepartementet vil komme tilbake til Stortinget i løpet av våren 2009 når det gjelder disse tiltakene.

Flertallet viser til merknadene fra flertallet i forsvarskomiteen i Innst. S. nr. 318 (2007–2008) vedrørende usikkerheten rundt kostnadene ved å opprette FOH på Reitan. Flertallet har merket seg statsrådets svar til forsvarskomiteen av 18. november 2008, men antar at kostnadene til EBA og IKT-systemer ved opprettelsen av FOH blir i størrelsesorden 460 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti noterer seg at enkeltprosjekter vil bli igangsatt innenfor Forsvarsdepartementets fullmakter, og at Forsvarsdepartementet vil komme tilbake til Stortinget i løpet av våren 2009 når det gjelder disse tiltakene.

Kap. 1716 Forsvarets forskningsinstitutt

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2008	150 191 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) .	153 870 000

Komiteen merker seg at basisbevilgningen til Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) videreføres på samme nivå i 2009 ift. saldert budsjett 2008.

Komiteen er klar over at FFI mottar egne midler utover basisbevilgningen knyttet til konkrete forskningsoppdrag. Komiteen er fornøyd med at FFI skal støtte opp under Forsvarsdepartementets målsetting om styrket internasjonalt materiellsamarbeid. Komiteen er i denne sammenheng opptatt av at samarbeidet med norsk industri og forskningsmiljøer styrkes.

Kap. 1719 Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2008	610 796 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) .	687 124 000

Komiteen mener at Norge skal ha en hensiktsmessig tilstedeværelse og representasjon i form av forsvarsattachéer og militærrådgivere i aktuelle land og organisasjoner. Komiteen mener denne type kontaktpunkter er viktige for å fremme norske interesser, og bedre samarbeid og gjensidig forståelse i forhold til ulike utfordringer og prosesser.

Komiteen støtter at Hjerkinns så raskt som mulig blir brakt tilbake til naturlig stand, slik at det igjen kan fremstå som et rekreasjonsområde.

Komiteen ser positivt på at Forsvarsdepartementet fortsatt bidrar til en rekke frivillige organisasjoner. Komiteen mener dette er viktig for å styrke befolkningens kunnskap om, og forståelse for norsk sikkerhets- og forsvarspolitik. Komiteen er fornøyd med at Regjeringen foreslår å øke støtten i 2009 til frivillige organisasjoner.

Kap. 1720-4720 Felles ledelse og kommandoapparat

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2008	1 834 280 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) ..	2 091 392 000
Inntekter:	
Saldert budsjett 2008	5 253 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) ..	5 304 000

Komiteen merker seg at post 1 er reelt økt med 155,5 mill. kroner ift. saldert budsjett for 2008. Komiteen registrerer at den reelle endringen i hovedsak relateres til en styrking av posten for å gjennomføre den flernasjonale fellesoperative øvelsen Cold Response 2009 i Nord-Norge, andre fellesoperative øvelser og trening for kommandoapparatet i krisehåndtering. Komiteen ser viktigheten av slike øvinger og forutsetter at øvelsesvirksomhet vil bli prioritert også i årene som kommer.

Komiteen tar til orientering at det i 2009 vil bli lagt særlig vekt på å rekruttere og beholde personell med riktig kompetanse. Videre registrerer komiteen at det herunder fokuseres på økt kvinneandel og å få rett kompetanse på rett sted. Komiteen vil i denne sammenheng understreke at det til enhver tid er viktig å fokusere på riktig kompetanse.

Komiteen registrerer at dagens FOHK og LDKN nedlegges samtidig med opprettelsen av FOH. Komiteen oppfatter at FOH i en overgangsfase fortsatt vil ha noe virksomhet på Jåtta. Komiteen merker seg at Senter for militære erfaringer overføres fra FOHK til Forsvarets skolesenter i 2009.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, viser til Innst. S. nr. 318 (2007–2008), langtidsplanen for Forsvaret og sine merknader vedrørende nedleggelsen av dagens FOHK og LDKN og opprettelsen av det nye FOH på Reitan. Flertallet viser videre til at den operative ledelsen representerer kjernefunksjoner i Forsvaret. Det er etter flertallets oppfatning fortsatt ingen operative hensyn som tilsier at FOHK på Jåtta og LDKN bør legges ned. Flertallet har merket seg de signaler som har kommet fra de relevante kompetansmiljø i etterkant av vedtaket om å legge ned dagens FOHK og vil påpeke at man ved en nedleggelse risikerer et betydelig kompetanasetap, som vil kunne svekke rekrutteringsgrunnlaget til et nytt operativt hovedkvarter på Reitan og Forsvarets operative ledelse. Flertallet forutsetter at en eventuell gjennomføring av vedtaket i løpet av 2009 finner sted i et forsvarlig tempo, i tett dialog med de ansatte og med opprettholdelse av full operativ kapasitet i overgangsperioden. Flertallet viser for øvrig til sine generelle merknader vedrørende gjennomføringen av strukturtiltak vedtatt i langtidsplanen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti tar til etterretning at virksomheten ved Jåtta overføres snarest og i takt med oppbyggingen av virksomheten på Reitan.

Disse medlemmer viser til Innst. S. nr. 318 (2007–2008) og våre merknader vedrørende nedleggelsen av dagens FOHK og LDKH og opprettelsen av det nye FOH. Disse medlemmer mener det er behov for å justere kommandostrukturen slik at det blir bedre samsvar mellom apparatet som skal lede og de avdelinger som skal ledes, og går derfor inn for at virksomheten som i dag ivaretas av Forsvarets fellesoperative hovedkvarter (FOHK) og Landsdelskommando Nord-Norge (LDKN) samles, og at det etableres ett Forsvarets operative hovedkvarter.

Disse medlemmer vil lokalisere Forsvarets nye fellesoperative hovedkvarter til Reitan ved Bodø, ikke minst av hensyn til nordområdenes sentrale betydning også i fremtiden. Tiltaket vil, i tillegg til å gi driftsmessige besparelser primært gjennom å redusere antall fjellanlegg i drift, også innebære en robust kapasitet til å lede operasjoner og større øvelser nasjonalt. Disse medlemmer viser for øvrig til sin generelle merknad om dette i Innst. S. nr. 318 (2007–2008).

Kap. 1723–4723 Nasjonal sikkerhetsmyndighet

Utgifter:		Kroner
Saldert budsjett 2008		103 900 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009)		108 333 000
Inntekter:		
Saldert budsjett 2008		2 700 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009)		2 819 000

Komiteen viser til at Nasjonal sikkerhetsmyndighet spiller en nøkkelrolle innenfor forebyggende sikkerhetstjeneste som i Norge omfatter alle tiltak for å sikre skjermingsverdig informasjon og skjermingsverdige objekter mot sikkerhetstruende virksomhet som spionasje, sabotasje og terrorhandlinger. Komiteen vil særlig understreke viktigheten av NSMs arbeid for å sikre kritisk fysisk og IKT-relatert infrastruktur og redusere samfunnets sårbarhet.

Komiteen vil særlig anerkjenne viktigheten av at disse oppgavene utføres i samarbeid med næringsliv og andre sentrale samfunnsaktører, blant annet gjennom NorCERT. Komiteen viser videre til at Forsvarsdepartementet og Justis- og politidepartementet i samarbeid har foretatt en systematisk gjennomgang av NSMs oppgaveportefølje med tanke på hensiktsmessig ressursbruk, og komiteen forutsetter å informeres om resultatet av dette arbeidet, som forventes ferdigstilt innen utgangen av 2008.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er av den oppfatning at Norge må stå sterkt rustet mot trusler rettet mot infrastruktur og myke mål. Videre mener disse medlemmer det er nødvendig å heve den generelle kompetanse og forståelse for dagens og morgendagens trusselbilde innenfor NSMs ansvarsområde. Disse medlemmer ønsker i denne forbindelse å vise til Fremskrittspartiets alternative budsjett i Budsjett-innst. S. I. (2008–2009).

Kap. 1725–4725 Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben

Utgifter:		Kroner
Saldert budsjett 2008		2 174 458 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) ..		2 393 548 000
Inntekter:		
Saldert budsjett 2008		39 677 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) ..		40 590 000

Komiteen viser til at alle avdelinger som omfattes i kapittelet vil få en annen organisasjonsmessig tilknytning som følge av at Fellesstaben nedlegges i løpet av 2009, jf. den vedtatte langtidsplanen. Komiteen merker seg at det vil bli prioritert å styrke evnen til relevant og operativ og forsyningsmessig støtte til enheter i operasjoner nasjonalt og i utlandet.

Komiteen har merket seg at FSS (Forsvarets skolesenter) vil påbegynne arbeidet med en manual for anvendelse av folkeretten i militære operasjoner. En manual vil kunne bidra til å ivareta folkerettslige aspekter ved anvendelse av militærmakt spesielt rettet mot planlegging og gjennomføring av operasjoner.

Komiteen er fornøyd med at Sjef FSS vil gjennomføre et lederutviklingsprogram spesielt rettet mot kvinner. Arbeidet for økt kvinneandel ved FSS er viktig for at skolesenteret i større grad skal kunne nyttiggjøre seg kompetanse og ressurser kvinner kan tilføre organisasjonen, og for å utvide kompetansen og ivaretagelsen av et kjønnsperspektiv i operasjoner i utlandet. Dette er i tråd med handlingsplan for gjennomføring av FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1325 (2000) om kvinner, fred og sikkerhet.

Komiteen er tilfreds med at arbeidet med å styrke veteraners rettigheter fortsetter. Komiteen er også tilfreds med at psykiatrikapasiteten for å følge opp veteraner fra utenlandstjeneste det første året etter hjemkomst styrkes, og at Bæreia etableres som et velferds- og rekrasjonscenter for Forsvarets veteraner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, har merket seg at Regjeringen ønsker å opprette en sjef for Forsvarets informasjonsinfrastruktur (Sjef INI), som en del av en helhetlig ledelse innenfor IKT-området og for å sikre en bedre utnyttelse av Forsvarets samlede IKT-ressurser. Flertallet støtter denne intensjonen.

Flertallet har likevel merket seg, med betydelig overraskelse, at Sjef INI, med tilhørende stabsfunksjoner, foreslås opprettet i Oslo. Flertallet kan ikke se at en slik lokalisering vil være i tråd med tidligere uttrykk for Stortingets vilje vedrørende Forsvarets informasjonsinfrastruktur, enstemmig uttrykt av flere storting. Flertallet vil vise til at et enstemmig storting ved behandlingen av Innst. S. nr. 234 (2003–2004) vedtok å samle fagmiljøene i et felles kompetansesenter for Kommando-, kontroll- og informasjonssystemer (KKIS) på Jørstadmoen, underlagt en Sjef FK KKIS som samtidig er Forsvarets KKIS-inspektør, samt forsvarskomiteens enstemmige merknader i Innst. S. nr. 318 (2007–2008) vedrørende videreførelsen av en slik geografisk og organisatorisk samling av Forsvarets IKT-miljøer på Jørstadmoen.

Flertallet har merket seg budsjettproposisjonens punkt 6.13 og at statsråden i sitt svar av 18. november 2008 på skriftlig spørsmål fra forsvarskomiteen vedrørende etableringen av Sjef INI uttaler at det er stillinger fra dagens forsvarsstab, Fellesstaben, Avdeling for informasjonsinfrastruktur som er ment å danne utgangspunktet for stabsapparatet til Sjef INI, samt at helhetlig planlegging og styring skal ha vært ivare tatt i Forsvarsdepartementet og Forsvarsstaben frem til i dag. Flertallet vil påpeke at helhetlig styring, ledelse og utvikling av Forsvarets informasjonsinfrastruktur også var Stortingets intensjon ved opprettelsen av FK KKIS og KKIS-inspektøren, og vil vise til den foreliggende instruks for Sjef FK-KKIS/KKIS-inspektør som med virkning fra 1. januar 2006 tillegger denne stillingen ansvaret for helhetlig styring og ledelse av Forsvarets informasjonsinfrastruktur og helhetlig utvikling av INI.

Flertallet vil peke på at helhetlig styring og ledelse av IKT-området, kalt informasjonsinfrastrukturen, er en oppgave som må løses helhetlig og derfor ikke kan deles eller dupliseres. Ut fra budsjettproposisjonens punkt 6.13 og statsrådets svar til forsvarskomiteen av 18. november 2008 kan det synes som om ansvarsområder som i henhold til Stortingets vedtak i Innst. S. nr. 234 (2003–2004) er forutsatt lagt til Sjef FK-KKIS /KKIS-inspektøren på Jørstadmoen, er flyttet til eller duplisert i Forsvarsstaben eller Forsvarsdepartementet.

Flertallet kan ikke se at en lokalisering av disse funksjonene i Forsvarsstaben eller departementet, slik statsråden hevder er tilfellet i dag, er meddelt Stortinget eller er i tråd med Stortingets vedtak og klart uttrykte vilje i de to siste langtidsplaner. Dersom disse funksjonene ikke i dag ligger i Forsvarsstaben, eller det allerede utøves en betydelig tilsvarende funksjon på Jørstadmoen, kan saksfremstillingen i budsjettproposisjonens punkt 6.13 og statsrådets svar til Stortinget av 18. november 2008 etter flertallets oppfatning ikke sies å være korrekt.

På denne bakgrunn vil flertallet fremme følgende forslag:

"Sjef INI med tilhørende stabsfunksjoner etableres på Jørstadmoen."

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg at Forsvarets evne til helhetlig styrking og ledelse innenfor IKT-området styrkes, og at det etableres en egen sjef for Forsvarets informasjonsinfrastruktur (sjef INI) for å sikre en bedre utnyttelse av Forsvarets samlede IKT-ressurser.

Disse medlemmer viser til at etableringen av sjef INI i hovedsak er en videreføring og styrking av den virksomheten innenfor INI-området som i dag

utøves fra Forsvarsstaben og i noen grad Forsvarsdepartementet. Etableringen vil ikke innebære flytting av årsverk eller kompetanse som i dag er lokalisert til Jørstadmoen. Disse medlemmer merker seg videre at virksomheten på Jørstadmoen skal videreføres der, og at Regjeringen skal vurdere om også annen IKT-relatert driftsvirksomhet i fremtiden kan lokaliseres til Jørstadmoen.

Disse medlemmer er kjent med den betydning Jørstadmoen har som spydspiss i et utviklende IKT-miljø i innlandet og det samarbeidet som er mellom Jørstadmoen, høgsolen og næringslivet. Dette er et militært-sivilt samarbeid som alle parter er tjent med.

Disse medlemmer vil understreke at den høye kompetansen som er på Jørstadmoen, skal være der og utvikles videre. Det er derfor nødvendig at de oppgavene og funksjonene som er lagt til Jørstadmoen, fortsetter der, og at dette miljøet på sikt styrkes.

Disse medlemmer vil presisere at etableringen av Sjef INI skal bidra til å styrke ledelsen av INI og at dette ikke medfører at det opprettes en stab rundt sjef INI-stillingen som vil redusere aktiviteten, dynamikken og kompetansen på Jørstadmoen.

Disse medlemmer er videre opptatt av at det ved etablering av en Ny sjef INI ikke blir foretatt dublering av oppgaver eller at de stabsmiljøer som er på Jørstadmoen blir berørt.

Kap. 1731–4731 Hæren

Utgifter:		Kroner
Saldert budsjett 2008	3 967 421 000	
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) .	4 275 893 000	
Inntekter:		
Saldert budsjett 2008	3 465 000	
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) .	3 545 000	

Komiteen er kjent med og slutter seg til at Hæren også i 2009 vil være løpende engasjert i oppdrag nasjonalt og i tillegg stille bidrag til operasjoner i utlandet, hovedsakelig i Afghanistan. Komiteen er enig i at kjernen i Hærens kapasitet er evnen til å gjennomføre taktiske samvirkeoperasjoner i hele konfliktspennet i en fellesoperativ ramme. Komiteen slutter seg til at denne evnen i 2009 blir videreutviklet med utgangspunkt i brigadenivået, og med Brigade Nord som ramme.

Komiteen er innforstått med og enig i at det er nødvendig å videreføre den pågående styrkingen av Hæren gjennom langtidsperioden med utgangspunkt i verneplikstens grunnleggende rolle i forsvarskonseptet.

Komiteen konstaterer at det i 2009 vil være en utfordring å tilpasse personelloppsettet til oppgavene og en videre oppbygging, slik dette også er beskrevet i Innst. S. nr. 318 (2007–2008), jf. St.prp. nr. 48 (2007–2008). Komiteen slutter seg til at det vil være spesielt fokus på å rekruttere og utdanne befall, vernepliktige og vervede i et omfang som støtter opp om den nødvendige oppbyggingen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, har merket seg at Regjeringen søker å gjennomføre flyttingen av generalinspektørene for Hæren og Sjøforsvaret til henholdsvis Bardufoss og Bergen, med en beregnet samlet kostnad på ca. 72 mill. kroner, innen 1. august 2009. Flertallet vil i den forbindelse vise til sine merknader i Innst. S. nr. 318 (2007–2008) og sine generelle innledningsmerknader vedrørende gjennomføringen av vedtakene i langtidsplanen, og anser at ressursene som brukes på disse flyttingene kunne vært bedre anvendt, til operativ virksomhet eller investeringer.

Flertallet vil igjen understreke den kritiske betydningen av å opprettholde og styrke en brigadestruktur som kan planlegge og gjennomføre integrerte landoperasjoner og drive kontinuerlig styrkeproduksjon og beredskap hjemme, og som tilføres ressurser og gis anledning til å øve for dette. Flertallet har med stor bekymring mottatt signaler om at Hærens avdelinger heller ikke i 2009 vil ha ressurser til felles øvelser på brigadenivå, og at det ikke legges opp til øvelse innenfor brigaderammen på øvelse Cold Response 2009. Flertallet forutsetter at Hæren tilføres tilstrekkelige ressurser til at den nødvendige øvelsesaktivitet finner sted.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti er tilfreds med at Hæren har blitt betydelig styrket de senere årene, og at det gjennom dette budsjettet er foretatt en reell styrking av Hæren med 87,2 mill. kroner ift. saldert budsjett 2008. Disse medlemmer er enig i at man ved dette legger til rette for en fortsatt øking av Hærens bemanning for å styrke små og bemanningsmessige sårbare miljøer som er viktig for deltagelse i operasjoner både nasjonalt og internasjonalt.

Disse medlemmer er enig i de disponeringer som er gjort med en flytting av generalinspektøren for Hæren med tilhørende stab fra Oslo til Bardufoss og mener dette vil skape et robust og tydelig ledelsesnivå for Hærens styrkeproduksjon. Disse medlemmer er enig i at som en følge av dette kan en legge ned Hærens styrker (HSTY) da denne virksomheten kan videreføres under det nye ledelsesnivået i Hæren.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som naturlig å øke overføringene til den spisse delen av Forsvaret, ut fra dagens sikkerhetspolitiske situasjon. Videre er disse medlemmer opptatt av at Hæren nå må få forutsigbarhet i sine budsjetter, slik at Hæren kan løse de oppdrag som blir pålagt av Stortinget. De senere års budsjetter har undergravet Hærens mulighet til å løse de pålagte oppgaver. Det er derfor behov for økt trening og innkjøp av materiell i øvings- og utdanningssammenheng. Dette er oppgaver som er viktige og nødvendige for å opprettholde et troverdig forsvar. Samtidig er det en klar dreining mot et større fokus mot nordområdene i den generelle sikkerhetspolitiske debatt, dette fordrer at Forsvaret har en vesentlig tilstedeværelse i Nord-Norge inklusiv Finnmark. Hæren har i så måte en viktig oppgave og må derfor sikres ressurser nok til å ha den nødvendige struktur i nordområdene. Videre er det et behov for å styrke strukturen i Hæren for å løse de oppgaver Hæren er pålagt. Disse medlemmer mener Hæren over tid må tilføres en ny bataljon. Disse medlemmer ønsker i denne forbindelse å vise til Fremskrittspartiets alternative budsjett i Budsjett-innst. S. I (2008–2009).

Komiteens medlem fra Høyre er meget bekymret over tilstanden og utviklingen i Hæren. Dette medlem vil vise til sine merknader i Innst. S. nr. 318 (2007–2008), og stiller seg bak Regjeringens uttalte intensjon om å styrke Hæren fra dagens nivå. Dette medlem anser likevel Regjeringens opplegg for fremdriften som lite ambisiøst, og ser ikke at den bevilgningsøkning som Regjeringen legger opp til for Hæren i 2009 er tilstrekkelig for å opprettholde et ønskelig aktivitets- og øvelsesnivå, eller i tilstrekkelig grad legger til rette for den nødvendige økningen i Hærens bemanning innenfor små og sårbare fagmiljø som i dag opplever massiv slitasje.

Det er fortsatt uheldig at manøveravdelingene har en redusert oppsetning i forhold til tilsvarende avdelinger hos våre allierte, og dette medlem ser i tillegg et klart behov for å styrke Hærens volum utover dagens nivå som er tre manøverbataljoner innenfor en brigaderamme.

Dette medlem viser til Høyres alternative budsjett for 2009, som innebærer en styrking av forsvarsbudsjettet med 500 mill. kroner ut over Regjeringens forslag. Innenfor denne rammen ville dette medlem skjønnsmessig styrket kap. 1731 post 1 med 140 mill. kroner.

Kap. 1732-4732 Sjøforsvaret

	Kroner
Utgifter:	
Saldert budsjett 2008	2 846 940 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) ..	3 093 100 000
Inntekter:	
Saldert budsjett 2008	23 140 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) ..	23 672 000

Komiteen er tilfreds med at innfasing av nye fregatter og MTB-er vil gi et svært moderne og styrket sjøforsvar med bedret evne til tilstedeværelse i nord.

Komiteen merker seg at post 1 reelt er økt med 94,3 mill. kroner ift. saldert budsjett 2008. Komiteen tar til etterretning at økningen i 2009 dekker utgifter knyttet til økt behov for utdanning, personell, materielldrift og vedlikehold som en følge av innfasingen av nye fartøyer av Fridtjof Nansen-klasse fregatter og Skjold-klasse missiltorpedobåter (MTB). Komiteen merker seg at det i kommende år legges opp til en styrking av driften ifm. innfasing av ytterligere fartøyer samt NH-90 helikoptre til fregattene. Komiteen registrerer at for øvrige deler av Sjøforsvaret innebærer tildelingen en videreføring av budsjettnivå.

Komiteen har merket seg at Marinejegerkommandoen nylig har stilt betydelige bidrag i internasjonale operasjoner. Komiteen registrerer at den i 2009 vil fokusere på å gjenoppta normal aktivitet med tanke på beredskap og fremtidige operasjoner.

Komiteen merker seg at Kystjegerkommandoen vil fortsette sin utvikling innenfor kystnære operasjoner. Komiteen ser positivt på at den forsterker dette gjennom et økt samarbeid med nederlandske styrker med tilsvarende oppgaver. Komiteen tar til etterretning at dette samarbeidet operasjonaliseres ved at Kystjegerkommandoen bidrar i NATO Response Force (NRF) i første halvår 2009 som en del av en nederlandsk styrke.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, har merket seg at Regjeringen søker å gjennomføre flyttingen av generalinspektørene for Hæren og Sjøforsvaret til henholdsvis Bardufoss og Bergen, med en beregnet samlet kostnad på ca. 72 mill. kroner, innen 1. august 2009. Flertallet vil i den forbindelse vise til sine merknader i Innst. S. nr. 318 (2007–2008) og sin generelle innledningsmerknad vedrørende gjennomføringen av vedtakene i langtidsplanen, og anser at ressursene som brukes på disse flyttingene kunne vært bedre anvendt til operativ virksomhet eller investeringer.

Flertallet vil i den sammenheng særlig trekke frem nedleggelsen av Olavsværn base som et eksempel på et vedtak i langtidsplanen med uheldige konsekvenser for Forsvaret, og vil vise til merknadene fra forsvarskomiteens flertall i Innst. S. nr. 318 (2007–2008) vedrørende viktigheten av å opprettholde Olavsværn. Flertallet finner det særlig uheldig at Olavsværn nedlegges før man har sett hvordan den nye fartøysstrukturen i Sjøforsvaret, med fregatter og MTB-er, samt Kystvakten, skal operere i nordområdene og hvilke behov et nytt operasjonsmønster vil skape.

Flertallet vil i en bredere sikkerhetspolitisk kontekst bemerke at Olavsværn er NATOs nordligste sjømilitære base i Europa, og har betydelig reell og potensiell verdi i forbindelse med en nordområdesatsing basert på tilstedeværelse og operativ militær kapasitet. Flertallet mener fortsatt at en nedleggelse av NATOs nordligste sjømilitære base i Europa gir en meget uheldig signaleffekt og svekker alliert tilstedeværelse i en region som Norge har identifisert som sitt viktigste strategiske satsingsområde og hvis viktighet vi søker å fremheve for våre allierte.

Flertallet viser til at Fremskrittspartiets og Høyres respektive budsjetter for 2009 har rom for å opprettholde dagens drift ved Olavsværn. Også innenfor den av finanskomiteen vedtatte ramme for 2009-budsjettet vil flertallet prioritere å opprettholde Olavsværn, og fremmer derfor følgende forslag:

"Olavsværn base opprettholdes."

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at både Generalinspektøren for Sjøforsvaret og Forsvarssjefen har gitt klart uttrykk for at det ikke er behov for Olavsværn i Forsvarets struktur, og tar dette til etterretning. Disse medlemmer viser i den forbindelse til at en videreføring her er kostnadsberegnet til ca. 182 mill. kroner i 20-års-perspektivet. Tiltaket gir en årlig driftsinnsparring på ca. 32 mill. kroner (2008-kroner) og en positiv nåverdi på ca. 496 mill. kroner (2008-kroner) i et 20-årsperspektiv.

Disse medlemmer er enig med blant annet det helsefaglige miljøet i Tromsø om at det er viktig å legge til rette for at det sivile helsevesen i regionen har tilgang på trykkammer, og er trygg på at Regjeringen i avhendingen av Olavsværn finner praktiske løsninger for at den trykkammerkapasiteten Forsvaret i dag har på Olavsværn kan overtas av andre.

Disse medlemmer viser til at det finnes alternativ til Olavsværn i nord, som kan utnyttes enda bedre av Sjøforsvaret. Disse medlemmer viser i denne forbindelse til at vedlikeholdskapasitet vil være det aller viktigste for Sjøforsvaret i nord. Slik

kapasitet og kompetanse er allerede samlet i Ramsund.

Disse medlemmer viser videre til at verken NATO eller allierte er avhengig av Olavsværn som flåtebase.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som naturlig å øke overføringene til den spisse delen av Forsvaret, ut fra dagens sikkerhetspolitiske situasjon. Sjøforsvaret er i den situasjon at det nå innføres nye fartøytyper, og dette medfører da en kraftig økning i behovet for driftsmidler. Videre er disse medlemmer svært opptatt av at Marinens tilstedeværelse i nordområdene må styrkes betraktelig. Spesielt må man se Forsvarets nærvær og fokus i sammenheng med dagens og morgendagens politiske og militære utfordringer. Dette medfører store krav til dyktighet, fleksibilitet og materiell. Disse medlemmer mener det derfor er nødvendig å styrke driftsbudsjettet, slik at disse oppdrag kan løses på en hensiktsmessig og forsvarlig måte. Disse medlemmer viser også til de utfordringer Sjøforsvaret har i forbindelse med utdanning av mannskaper til en stadig voksende flåte. Disse medlemmer ønsker i denne forbindelse å vise til Fremskrittspartiets alternative budsjett i Budsjett-innst. S. I (2008–2009)

Komiteens medlem fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett for 2009, som innebærer en styrking av forsvarsbudsjettet med 500 mill. kroner ut over Regjeringens forslag. Innenfor denne rammen ville dette medlem skjønnsmessig styrket kap. 1732 post 1 med 80 mill. kroner.

Kap. 1733-4733 Luftforsvaret

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2008	3 406 254 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) ..	3 711 208 000
Inntekter:	
Saldert budsjett 2008	58 180 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) ..	95 518 000

Komiteen merker seg at den vedtatte langtidsplanen følges opp gjennom en styrking av Luftforsvaret i 2009. Komiteen viser til at dette vil gi økt kapasitet til å produsere styrker til Forsvarets styrkestruktur og operative engasjement, gjennomføre pålagt fredsvirksomhet og bidra til å løse oppdrag i fred, krise og krig både nasjonalt og internasjonalt. I tillegg ser komiteen viktigheten av at Luftforsvaret vil sikre luftoperativt beredskap i nord.

Komiteen er tilfreds med innfasingen av nye C-130 J transportfly. Det første flyet er allerede mottatt, og ytterligere 2 fly av til sammen 4 fly vil bli mottatt i 2009. Komiteen registrerer at en følge av den vedtatte langtidsplanen vil kunne påvirke organiseringen av Luftforsvaret gjennom sammenslåing av Luftforsvarsstaben med underliggende nivå og kompetansemiljø. Komiteen merker seg at dagens organisering inntil videre videreføres og vil bli sett i sammenheng med Luftforsvarets fremtidige basestruktur.

Komiteen merker seg at Luftforsvaret forventer å fylle utdanningskvotene i 2009 gjennom ordinær befalsskoleutdanning og direkterekuttering av personell med befalsutdanning til fagutdanning og avdelingsbefalstilsetting.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som naturlig å øke overføringene til den spisse delen av Forsvaret, ut fra dagens sikkerhetspolitiske situasjon. Luftforsvaret er i den situasjon at det i fremtiden vil være aktuelt å benytte deres fly og mannskaper i forbindelse med internasjonale operasjoner. Videre er disse medlemmer opptatt av å styrke den maritime overvåkingen i nordområdene. Dette medfører store krav til dyktighet, fleksibilitet og materiell. Det er etter disse medlemmers oppfatning viktig å ta høyde for økede kostnader i forbindelse med innfasing av nye transportfly. Disse medlemmer ønsker i denne forbindelse å vise til vårt alternative budsjett i Budsjett-innst. S. I (2008–2009)

Komiteens medlem fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett for 2009, som innebærer en styrking av forsvarsbudsjettet med 500 mill. kroner ut over Regjeringens forslag. Innenfor denne rammen ville dette medlem skjønnsmessig styrket kap. 1733 post 1 med 80 mill. kroner.

Kap. 1734–4734 Heimevernet

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2008	1 082 867 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) .	1 009 790 000
Inntekter:	
Saldert budsjett 2008	1 796 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) .	1 837 000

Komiteen registrerer at Heimevernets drift reduseres med 128,8 mill. kroner ift. saldert budsjett 2008. Komiteen tar til etterretning at dette skyldes at HV omorganiseres i tråd med den vedtatte langtidsplanen og innrettes mot en struktur på 45 000 per-

sonell. Komiteen tar til orientering at dette innebærer en reduksjon fra 13 til 11 HV-distrikter og nedleggelse av HVs utdanningscenter på Værnes. Komiteen registrerer at budsjettet medfører en reduksjon i øvings- og treningsaktiviteten i HV i 2009.

Komiteen oppfatter at krisehåndtering også i 2009 vil være i fokus. Komiteen er enig i at samarbeidet med sivile myndigheter, som politi, fylke og kommuner, i denne sammenheng er viktig.

Komiteen er opptatt av at rekruttering av frivillige HV-soldater til enheter som kan løse oppdrag i utlandet vil bidra til å redusere slitasjen på personell i de øvrige forsvarsgrenene og gi HV verdifull kompetanse. Komiteen er derfor positiv til at denne rekrutteringen fortsetter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, registrerer at det i utgangspunktet ikke legges opp til å øve forsterknings- og oppfølgingsstyrkene i 2009.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti registrerer at det i utgangspunktet ikke legges opp til å øve forsterknings- og oppfølgingsstyrkene i 2009, men at øving av innsatsstyrken prioriteres slik at full operativ kapasitet for hovedtyngden av denne styrken nås i 2009.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som en nødvendighet å øke denne posten for å ivareta de behov Heimevernet har for å gjennomføre nødvendig og tidsmessig trening og utdanning. Materiellmessig står Heimevernet overfor store utfordringer, dette må det tas høyde for i budsjettammen. Disse medlemmer mener at med en betydelig omorganisering er Heimevernet i likhet med øvrige våpengrener avhengig av forutsigbarhet i budsjettene og tilpasning av budsjettene etter aktivitetsnivå. Disse medlemmer mener det er viktig å ta hensyn til den senere tids utvikling og bruk av heimevernsoldater og befal i fredstid, i sammenheng med terrorberedskap o.l. Disse medlemmer ønsker i denne forbindelse å vise til Fremskrittspartiets alternative budsjett i Budsjett-innst. S. I (2008–2009).

Komiteens medlem fra Høyre finner det uheldig at størstedelen av HVs styrker ikke skal øve i 2009. Dette medlem har merket seg at HV omorganiseres i tråd med vedtakene i langtidsplanen, men finner ikke at den skisserte omorganiseringen burde være til hinder for at også HVs forsterknings- og oppfølgingsstyrker får tilstrekkelig trening og øvelse. Dette medlem anser reformene i Heime-

vernet som et av de mest vellykkede aspektene av omstillingen i Forsvaret de seneste årene og mener at et år hvor størstedelen av HVs mannskaper ikke får øvelse, vil være meget uheldig for utviklingen av HVs kapasiteter og mannskapenes moral.

Dette medlem viser til Høyres alternative budsjett for 2009, som innebærer en styrking av forsvarsbudsjettet med 500 mill. kroner ut over Regjeringens forslag. Innenfor denne rammen ville dette medlem skjønnsmessig styrket kap. 1734 post 1 med 150 mill. kroner. Basert på de innspill som har tilkommet komiteen i de åpne høringene vedrørende budsjettet, blant annet fra Landsrådet for Heimevernet, mener dette medlem at ca. 240 av landets 270 HV-områder vil kunne opprettholde et tilstrekkelig øvelsesmønster med en slik bevilgningsøkning.

Kap. 1735 Etterretningstjenesten

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2008	834 347 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009)	893 028 000

Komiteen er tilfreds med at Etterretningstjenesten de siste årene har blitt styrket, og foreslås ytterligere styrket i 2009 i tråd med Stortingets behandling av langtidsplanen for 2009–2012, jf. Innst. S. nr. 318 (2007–2008) til St.prp. nr. 48 (2007–2008).

Komiteen mener at det siden 1990-tallet har blitt foretatt en omfattende omstilling av E-tjenesten, og at denne som en følge av dette nå er langt bedre i stand til å betjene militære brukere og støtte internasjonale oppdrag der Norge er engasjert.

Komiteen ser positivt på flere av de tiltak E-tjenesten foretar seg for å modernisere organisasjonen og tilpasse seg samfunnsendringer – for eksempel i forhold til rekruttering. Komiteen noterer at E-tjenesten i 2009 vil overta ansvaret for Forsvarets skole i etterretning og sikkerhet.

Komiteen viser videre til den helt sentrale rolle E-tjenesten spiller når det gjelder å betjene militære og relevante sivile brukere og holde dem orientert om endringer i den militære og politiske situasjonen i norsk interesseområde og i forhold til norske styrker som opererer utenfor landets grenser. I en tid der informasjon blir stadig viktigere og mer verdifull, er en kompetent og effektiv etterretningstjeneste en forutsetning for å sikre militære og sivile myndigheter et korrekt og oppdatert beslutningsgrunnlag.

Komiteen vil særlig understreke viktigheten av å opprettholde og styrke forbindelser og samarbeid med tilsvarende tjenester i andre land.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til dagens trusselsituasjon,

med store og komplekse sikkerhetsutfordringer, og ser store utfordringer for etterretningstjenesten. I dagens situasjon mener disse medlemmer at det er nødvendig å styrke denne type tjenester og operasjoner. Disse medlemmer ønsker i denne forbindelse å vise til Fremskrittspartiets alternative budsjett i Budsjett-innst. S. I (2008–2009).

Kap. 1740–4740 Forsvarets logistikkorganisasjon

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2008	2 500 807 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009)	2 938 011 000

Inntekter:	Kroner
Saldert budsjett 2008	225 244 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009)	230 931 000

Komiteen merker seg at driftsbudsjettet er reelt økt med 154,6 mill. kroner ift. saldert budsjett 2008. Komiteen noterer seg at økningen i hovedsak er en korrigering av kostnadsnivået knyttet til aktivitet og strukturendringer med ca. 105 mill. kroner, samt etablering av operative logistikkapasiteter og utdanningsnivået for operasjoner i utlandet med ca. 50 mill. kroner.

Komiteen viser til at Forsvarets logistikkorganisasjons overordnede oppgave er å fremskaffe, vedlikeholde, levere materiell og forsyninger på rett sted til rett tid, og til avtalt pris og kvalitet innenfor avtalte rammer.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstrepart deler fullt ut synet på at FLOs leveranseevne er en vesentlig forutsetning for at styrkeprodusentene og operative avdelinger kan gjennomføre sine oppdrag. Disse medlemmer viser til St.prp. nr. 48 (2007–2008), jf. Innst. S. nr. 318 (2007–2008) og merker seg at målet med denne helhetlige gjennomgangen er å tilpasse FLOs organisasjon til dagens behov, og de endringer som Regjeringen legger opp til.

Disse medlemmer mener det er viktig at det i det videre arbeidet holdes en kontinuerlig dialog med alle berørte parter når det gjelder den fremtidige struktur av FLO.

Disse medlemmer er opptatt av at endringene i struktur må være så bredt forankret som mulig både i organisasjonen selv og arbeidstakerorganisasjonene.

Disse medlemmer slutter seg til at det i 2009 vil være riktig å rekruttere og beholde personell med kritisk kompetanse, til fagområder som i dag har for liten kapasitet spesielt innenfor investeringsområdet.

Disse medlemmer vil vise til merknad i Budsjett-innst. S. nr. 7 (2006–2007), hvor det under-

strektes at innleiet personell primært skal benyttes til å bistå ved topper eller i andre spesielle situasjoner. På denne bakgrunn mener disse medlemmer at årsverksrammer er et verktøy, men at de ikke må stå i veien for å etablere løsninger som er totaløkonomisk gunstige. Disse medlemmer vil samtidig understreke at det er viktig at Forsvaret fortsatt har fokus på interneffektivisering i tråd med de mål som er satt, og at fokuset på god økonomistyring fortsetter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, viser til at Regjeringen legger opp til en omfattende omstilling av FLO. Flertallet vil vise til at ved behandlingen av Forsvarets langtidsplan, jf. Innst. S. nr. 318 (2007–2008), ble det forutsatt at en helhetlig omstilling av FLO skulle presenteres for Stortinget som en egen sak.

Flertallet finner ikke at det i budsjettproposisjonen er tilstrekkelig redegjort for konsekvensene av en omstilling og ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak. Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

"Omstillingen av FLO legges frem for Stortinget som egen sak."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser med bekymring på at FLO ikke er i stand til å levere det materiell og de tjenester de operative avdelinger etterspør. Riksrevisjonen skriver i Dokument nr. 1 at de er bekymret for norsk forsvarsevne som følge av FLOs manglende midler til å ansette personell for å foreta innkjøp og andre oppgaver i forbindelse med logistikk til Forsvarets avdelinger. Dette bekymrer også disse medlemmer. Disse medlemmer ønsker i denne forbindelse å vise til Fremskrittspartiets alternative budsjett i Budsjett-innst. S. I (2008–2009).

Kap. 1760–4760 Nyanskaffelse av materiell og nybygg og nyanlegg

Utgifter:		Kroner
Saldert budsjett 2008	8 854 548 000	
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) .	8 829 817 000	
Inntekter:		
Saldert budsjett 2008	273 230 000	
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) .	348 000 000	

Komiteen merker seg at post 1 reelt er redusert med 33,6 mill. kroner i forhold til saldert budsjett for 2008. Komiteen tar til etterretning at post 44 reelt

er økt med ca. 51 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2008, og at dette er i samsvar med planlagt prosjektaktivitet.

Komiteen registrerer at post 45 reelt er redusert med ca. 435 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2008.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, viser til Regjeringens opplegg for å redusere materiellinvesteringsnivået og begrunnelsen for dette, slik den fremkommer i budsjettproposisjonen og i Innst. S. nr. 318 (2007–2008). Flertallet vil i den sammenheng også vise til flertallets merknader i langtidsplanen vedrørende den reduserte materiellambisjonen. Flertallet finner statsrådets svar av 18. november 2008, hvor det hevdes at en årlig reduksjon på materiellinvesteringene på 1,6 mrd. kroner, eller ca. 20 pst av investeringsbudsjettet ikke har konkrete identifiserbare konsekvenser i det enkelte budsjettår, ganske oppsiktsvekkende.

Flertallet vil minne om at et hovedmål med omstillingen av Forsvaret de siste ti årene har vært en dreining av ressursene fra drift til investering, og er bekymret for mulige konsekvenser av den reduserte materiellambisjonen på sikt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti peker på at det reduserte materiellinvesteringsnivået følger dels av endringene i den operative strukturen og ambisjonsnivået knyttet til konkrete deler av strukturen, og dels en bevisst prioritering der det ikke planlegges å ha det høyeste teknologiske nivå innenfor alle områder av strukturen. Disse medlemmer har merket seg at denne prioriteringen er i tråd med den Forsvarssjefen la til grunn i FS 07. Disse medlemmer viser videre til at dette blant annet gjelder alternative måter å fremskaffe materiell på, eksempelvis ved å gå sammen med andre land, da særlig om kjøp av hylleware og/eller materiell som produseres i stor skala.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet forutsetter at denne reduksjonen ikke medfører at anskaffelse av nødvendig utstyr og vedlikehold ikke blir gjennomført som følge av budsjettreduseringen.

Disse medlemmer ser dagens økonomiske situasjon i Forsvaret som kritisk. Spesielt med tanke på store materiellanskaffelser er situasjonen vanskelig. Disse medlemmer er opptatt av at Forsvaret må få det materiell som er best egnet til å løse de oppgaver Forsvaret til enhver tid er pålagt. I denne forbindelse er det nødvendig å øke materiellanskaffelsene for å kunne utruste Forsvaret på en tilfredsstillende måte.

lende måte ut fra de kriterier som er gitt gjennom de ulike oppdrag. Disse medlemmer ønsker derfor i Fremskrittspartiets alternative budsjett å styrke kapittelet større utstyrsanskaffelser med 2 mrd. kroner, gjennom utenlandsbudsjettet.

Komiteen registrerer at prosjekt 6345 Videre oppdatering av Ula-klassen undervannsbåter, er planlagt gjennomført i perioden 2010–2016 ved at undervannsbåtene skal gjennomgå tungt vedlikehold knyttet til midtlivsoppdateringer.

Komiteen tar til etterretning at prosjektets anbefalte kostnadsramme (post 45) for materiellinvesteringen er 1 430 mill. kroner. Komiteen registrerer at i tillegg kommer Forsvarets gjennomføringskostnader (post 1) på 111 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet forventer at prosjektet blir gjennomført innenfor tidsrammen og den beregnede kostnadsramme.

Komiteen ser i denne sammenheng at det i tråd med det gjeldende regelverket for innkjøp av forsvarsmateriell vil bli krevd gjenkjøp ved anskaffelser fra utenlandske leverandører over 50 mill. kroner, samt at det er gjennomført en ekstern kvalitetssikring av prosjektet.

Komiteen registrerer at Regjeringen ønsker å øke kostnadsrammen (post 45) for prosjekt 6088 Nye fregatter med 101 mill. kroner og prosjektets gjennomføringskostnader (post 1) med 1 mill. kroner for oppgradering av våpensystemet Aegis, for å bedre fregattenes egenbeskyttelsessystemer. Komiteen er positiv til å oppgradere fregattenes missilsystem. Komiteen registrerer at etter den foreslåtte økningen vil fregattprosjektets prisjusterte kostnadsramme (post 45) være 17 973 mill. kroner og gjennomføringskostnadene (post 1) 753 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti støtter den foreslåtte oppgraderingen av fregattenes missilsystem. Disse medlemmer tar til etterretning at dette medfører at etter den foreslåtte økningen vil fregattprosjektets prisjusterte kostnadsramme (post 45) være 17 973 mill. kroner og gjennomføringskostnadene (post 1) 753 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet forutsetter at det har vært foretatt betydelige kvalitetssikringstiltak i prosjektet, og at rammen derfor vil bli overholdt.

Komiteen registrerer at det i prosjekt 6300 Skjold-klasse missiltorpedobåter er behov for å

anskaffe reservedeler for å sikre operativ drift av de nye MTB-ene når de blir innfaset. Komiteen støtter den foreslåtte rammeøkningen på 100 mill. kroner til reservedeler. Komiteen tar til orientering at dette innebærer at prosjektets totale kostnadsramme er (post 45) 5 172 mill. kroner.

Komiteen tar til etterretning at hovedleveransen av Link-16 terminaler er avsluttet. Komiteen er fornøyd med at Forsvaret får denne kapasiteten implementert som en del av utviklingen av et nettverksbasert forsvar.

Komiteen registrerer at i prosjekt 2812 Økonomiprojektet i LOS-programmet i Forsvaret, har enkelte deler av kontraktfestet løsning vært noe forsinket. Komiteen merker seg at det i tillegg har vært noen utfordringer ved overgangen fra gamle datasystemer til den nye fellesløsningen.

Komiteen tar prosjekt 2814 Logistikkprosjektet i LOS-programmet i Forsvaret til etterretning. Kontrakt med leverandør forventes inngått første halvår i 2009 og prosjektet forventes avsluttet i 2011. Komiteen registrerer at prosjektets kostnadsramme (post 45) er 527 mill. kroner og gjennomføringskostnader (post 1) 176 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet forventer at prosjektet gjennomføres innenfor gitt ramme til rett tid.

Komiteen tar til orientering at prosjekt 5026 Pansrede spesialkjøretøyer – brukt materiell, skulle tilføre Hærens mekaniserte avdelinger brukte pansrede spesialkjøretøyer av typen M-113 innen 2007. Komiteen registrerer at leveransene er forsinket og at vognene først vil bli levert innen utgangen av 2010. Komiteen tar til etterretning at det så langt er produsert og levert 216 vogner i prosjektet, mens 72 vogner gjenstår.

Komiteen merker seg at prosjekt 5036 Panserbekjempelse – middels rekkevidde, videreføres innholdsmessig som planlagt, men er forsinket i forhold til opprinnelig fremdriftsplan. Komiteen registrerer at forsinkelsen skyldes at leveransene ikke tilfredsstilte Forsvarets kvalitetskrav. Komiteen tar til orientering at prosjektet forventes avsluttet i 2010.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet tar til etterretning at det er dialog med leverandør for å få en leveranse som er tilfredsstillende og forventer at økonomiske sanksjoner blir vurdert overfor leverandøren.

Komiteen tar til orientering at prosjekt 5060 Brukte Leopard 2-stridsvogner var planlagt avsluttet i 2008. Komiteen registrerer at det er forsinkelser

i leveransene av delsystemer, som har medført at prosjektet nå planlegges avsluttet i 2010.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet forventer at det er vurdert økonomiske virkemidler overfor leverandøren som følge av forsinkelsen.

Komiteen tar til orientering at prosjekt 6026 Nye sjømålsmissiler (NSM) – utvikling, var planlagt terminert i 2008, etter at de siste testene skulle vært gjennomført. Komiteen registrerer at testene må gjennomføres for å verifisere at det komplette missilet med stridshode fungerer iht. kravene. Komiteen oppfatter at dette planlegges gjennomført primo 2009. Komiteen tar til etterretning at utsettelsen ikke er ventet å få konsekvenser for gjennomføringen av P6027 Nye sjømålsmissiler – anskaffelse. Komiteen er fornøyd med at Forsvaret er i dialog med leverandører knyttet til dekning av merkostnadene ved ytterligere testing av missilet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet forventer at prosjekt 6027 Nye sjømålsmissiler – anskaffelse, blir gjennomført innenfor rammen av tid og økonomi.

Komiteen registrerer at ved prosjekt 6401 Erstatning av Sting Ray Mod 0, er forespørsel til industrien sendt ut, og at det er mottatt tilbud fra flere leverandører. Komiteen merker seg at planen er å inngå kontrakt med valgt leverandør i slutten av 2008 eller tidlig i 2009.

Komiteen tar til etterretning at prosjekt 7017 Strategisk lufttransportkapasitet – anskaffelse, er forsinket. Komiteen registrerer at de tre flyene nå planlegges levert i 2009.

Komiteen merker seg at i prosjekt 7102 Nye kortholdsmmissiler og hjelmmontert sikte er integrasjon og testing gjennomført. Komiteen tar til orientering at leveranse av missiler og hjelmsikter vil fortsette til 2010. Komiteen registrerer at prosjektet er planlagt avsluttet innen 2011.

Komiteen merker seg at prosjekt 7189 Strukturoppdatering P-3 Orion maritime overvåkningsfly, omfatter utskifting av vinger og horisontale haleflater på Luftforsvarets seks fly av typen P-3 C/N Orion. Komiteen er innforstått med at kontrakt ble inngått i 2007. Komiteen tar til orientering at utskifting av vinger og haleflater på det første flyet vil bli igangsatt primo 2009 iht. kontrakt. Komiteen merker seg at det er beregnet at siste fly er ferdig oppdatert mot slutten av 2013. Komiteen tar til etterretning at prosjektets kostnadsramme (post 45) er 947 mill. kroner.

Komiteen registrerer at i prosjekt 7512 F-16 elektronisk krigføringsmateriell er styringsystemet under levering og at dette planlegges avsluttet i 2010.

Komiteen tar til orientering at i prosjekt 7611 NASAMS II er både levering og kostnader iht. plan. Komiteen registrerer at materiellet er overført til bruker og at prosjektet planlegges terminert i 2009.

Komiteen er kjent med at prosjekt 7660 Enhetshelikopter til Forsvaret omfatter levering av 14 NH-90 helikoptre til kystvakten og Fridtjof Nansenklasse fregatter. Komiteen merker seg at kontrakt ble inngått med NATO Helicopter Industries (NHI) gjennom et felles nordisk anskaffelsesprogram – Nordic Standard Helicopter Programme (NSHP). Komiteen er klar over at helikoptrene opprinnelig skulle vært levert i perioden 2005–2008. Komiteen har registrert at leveransen er blitt vesentlig forsinket. Komiteen merker seg at forsinkelsen i hovedsak er leverandørbetinget og er knyttet til utvikling og sertifisering av helikopteret i det europeiske NH-90 programmet. Komiteen ble i St.prp. nr. 1 (2007–2008) informert om at første leveranse ville komme i 2009, men at det var risiko for ytterligere forsinkelser. Komiteen tar til orientering at det nå forventes at det første helikopter til Kystvakten kommer i 2010 og første helikopter til fregattene i 2011. Komiteen merker seg at det fortsatt er risiko for ytterligere forsinkelser. Komiteen registrerer at Forsvarsdepartementet, sammen med representanter fra Forsvaret, har hatt flere møter med ledelsen i NHI det siste året. Komiteen er tilfreds med at departementet legger vekt på viktigheten av å unngå ytterligere forsinkelser. Komiteen ser positivt på at Forsvarsdepartementet i den forbindelse har påpekt at det vil bli krevd kompensasjon for de ulemper forsinkelsen har medført for Forsvaret iht. kontraktens bestemmelser. Komiteen registrerer videre at prosjektet arbeider med å anskaffe treningsmateriell. Komiteen merker seg at det er sendt ut forespørsel på kjøp av timer i flysimulator for en periode på tre år, og at det er forhandlet frem kontraktsendring på levering av reservedeler og komponenter.

Komiteen ser positivt på at Forsvarsdepartementet, i samarbeid med Nærings- og handelsdepartementet, har godkjent en søknad fra industrien i Norge om støtte til å gjennomføre en studie som skal se på muligheten for å opprette et nasjonalt kompetansesenter for helikoptre i Norge.

Komiteen merker seg at i prosjekt 7806 Nye transportfly – anskaffelse er første fly levert i november 2008 iht. planen. Komiteen registrerer at det har vært gjennomført flere møter med leverandør og amerikanske myndigheter, bl.a. med tanke på å klarlegge reservedelsbehovet.

Kap. 1790-4790 Kystvakten

Utgifter:		Kroner
Saldert budsjett 2008	842 563 000	
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) .	889 104 000	
Inntekter:		Kroner
Saldert budsjett 2008	375 000	
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) .	384 000	

Komiteen deler Regjeringens syn på at de sentrale oppgaver for Kystvakten er å bidra til synlig og troverdig suverenitetshevdelse og ressursforvaltning.

Komiteen er tilfreds med at moderniseringen av Kystvakten også fortsetter i 2009 ved at to eldre fartøyer erstattes av to nye, spesialbygde kystvaktfartøyer.

Komiteen registrerer at fornyelsen av Kystvakten gir fartøyer med betydelig bedre kapasitet når det gjelder overvåking av våre store havområder.

Komiteen deler Regjeringens syn om at det er viktig for Kystvakten å delta i fellesoperative øvelser for å opprettholde tilfredsstillende kompetanse i fredstid, kriser og krig.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, viser til at omstillingen og moderniseringen av Kystvakten fortsetter i tråd med den utviklingen som startet under den borgerlige samarbeidsregjeringen, og at Kystvaktens budsjett for 2009 videreføres på samme nivå som i 2008.

Flertallet er innforstått med at antall fartøyer i kystvakten er lavere i 2009 enn tilfellet har vært i 2008, men at kapasiteten likevel skal være forbedret gjennom modernisering, bl.a. ved innføring av flere helikopterbærende plattformer. Flertallet registrerer samtidig at de nye NH-90 helikoptrene ikke er levert, noe som er meget uheldig og vil kunne medføre at den forutsatte kapasitetsøkningen vanskelig gjøres.

Flertallet er enig i at en velfungerende og effektiv kystvakt med evne til tilstedeværelse er en helt sentral kapasitet i forhold til en satsing på nordområdene, som et enstemmig storting har støttet siden fremleggelsen av St.meld. nr. 30 (2004–2005), jf. Innst. S. nr. 264 (2004–2005), og som er videreført under dagens regjering.

Flertallet viser til at Forsvarsdepartementet i budsjettproposisjonen skriver at "Regjeringen planlegger også å kjøpe noen av de nå leide fartøyene" i Kystvakten og har merket seg at departementet i sitt svar til skriftlig spørsmål nr. 271 fra Høyres medlemmer i finanskomiteen skriver at det er igangsatt en prosess med forhandlinger vedrørende kjøp av fem

Nornen-klasse kystvaktfartøy, samt KV Harstad, og at det for tiden forhandles med leverandører.

Flertallet vil i den forbindelse vise til flertallets merknader i Innst. S. nr. 318 (2007–2008), og er fortsatt av den oppfatning at det må påvises reelle operative eller økonomiske gevinster ved å endre dagens ordning dersom dette skal være aktuelt.

Flertallet forutsetter at Regjeringen i så tilfelle kommer tilbake til Stortinget før forhandlingene eventuelt slutføres.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti er glad for at bevilgningene til Kystvakten har økt de senere år. Disse medlemmer registrerer at Regjeringen gjennom årets budsjett legger til rette for en fortsatt betydelig satsing på Kystvakten.

Disse medlemmer er innforstått med at antall fartøyer i kystvakten er lavere i 2009 enn tilfellet har vært i 2008, men at kapasiteten allikevel er forbedret på grunn av modernisering, bl.a. ved innføring av flere helikopterbærende plattformer.

Disse medlemmer er enig i at en prioritering av Kystvakten er viktig og at dette vil være i tråd med Regjeringens nordområdesatsing.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som et klart behov å få en bedre tilstedeværelse av Kystvakten i våre nordområder og ellers langs vår langstrakte kyst. De senere år har det vært en negativ utvikling i tilstedeværelse og antall operative tjenestedøgn. Disse medlemmer mener det nå må bevilges mer penger til drift, slik at tilstedeværelse i større grad kan sikres i våre havområder. Disse medlemmer ønsker i denne forbindelse å vise til Fremskrittspartiets alternative budsjett i Budsjett-innst. S. I (2008–2009).

Kap. 1791 Redningshelikoptertjenesten

Utgifter:		Kroner
Saldert budsjett 2008	31 835 000	
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) ..	42 557 000	

Komiteen slutter seg til at hovedoppgaven for 330 skvadron i fredstid skal være å utføre søke- og redningsoppdrag så hurtig og sikkert som mulig ifm. ulykker både til sjøs og på land.

Komiteen registrerer at helikoptrene også i 2009 vil inngå i statens luftambulansetjeneste og kunne yte transportstøtte ved krisehåndtering i norske områder.

Komiteen støtter og er tilfreds med at Regjeringen i 2009 legger opp til at en skal ha tilstedevakt med lege i Florø. Komiteen registrerer at det da vil

være tilstedevakt ved Banak, Bodø, Ørland, Florø, Sola og Rygge.

Kap. 1792–4792 Norske styrker i utlandet

Utgifter:		Kroner
Saldert budsjett 2008	732 090 000	
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) .	1 042 542 000	
Inntekter:		
Saldert budsjett 2008	10 124 000	
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) .	10 124 000	

Komiteen vil rose den innsats som gjøres av den enkelte i våre utenlandsoperasjoner og vektlegger det offer disse soldater gjør ved å tjenestegjøre, langt unna familie og venner, i områder som er preget av krig og fortvilelse. Komiteen anerkjenner at uten god rekruttering og oppfølging av våre tjenestegjørende soldater, vil Norge ikke kunne stille bidrag til våre allierte og sikre langsiktighet i våre oppdrag. Komiteen deler oppfatningen av at deltagelse med militære bidrag i fler nasjonale operasjoner i utlandet er et sentralt element i vår sikkerhets- og forsvarspolitik, og at dette tjener flere målsettinger. Komiteen mener det er viktig å demonstrere vår vilje til å ta ansvar for å sikre stabilitet og menneskerettigheter i konfliktrammede områder. Komiteen ser at dette tjener vår egen sikkerhet ved å hindre at konflikter sprer seg og ev. utvikler seg til trusler mot Norge. Komiteen er opptatt av at dette bidrar til at vi opprettholder et godt samarbeid med FN, sentrale NATO-allierte, og andre nærstående land, noe som i siste instans også styrker Norges sikkerhet. Komiteen anerkjenner at slik deltagelse bidrar til å utvikle Forsvarets operative evne, herunder evne til militært samvirke med allierte og andre samarbeidspartnere.

Komiteen merker seg at post 1 reelt er økt med 268 mill. kroner ift. saldert budsjett 2008. Komiteen registrerer at styrkingen av kapitlet i hovedsak knytter seg til videreføring av spesialstyrkebidraget i Kabul og helikopterbidraget til det regionale stabiliseringslaget i Meymaneh. Komiteen er enig i at for å oppnå et stabilt Afghanistan er det av avgjørende betydning å ha en helhetlig strategi der både politiske, militære, humanitære og utviklingsmessige virkemidler benyttes.

Komiteen tar til orientering at Regjeringen aktivt vil søke å øke norsk militær deltagelse i FN-ledede fredsoperasjoner i 2009, fortsatt med særlig vekt på Afrika og primært i en nordisk ramme.

Komiteen merker seg at Norge i 2009 vil delta i NRF med et transportkontrollag, et transportskip, et minerydderfartøy, elementer fra Minedykkerkom-

mandoen og Kystjegerkommandoen, samt personell for koordinasjon og styring av skipsfart (Naval Cooperation and Guidance for Shipping – NCAGS).

Komiteen tar til orientering at det i 2009 planlegges å opprettholde det norske nærværet ved enkelte andre operasjoner i utlandet med utgangspunkt i 2008-nivået.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, har merket seg at den såkalte bevilgningsøkningen på 268 mill. til operasjoner i utlandet i realiteten medfører en videreføring av dagens bevilgningsnivå til utenlandsoperasjoner – da reelle utgifter på dette kapitlet tidligere år har vært dekket inn utenfor rammen.

Kap. 1795–4795 Kulturelle og allmenntilgjengelige formål

Utgifter:		Kroner
Saldert budsjett 2008	244 489 000	
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) ..	277 323 000	
Inntekter:		
Saldert budsjett 2008	2 316 000	
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009) ..	2 369 000	

Komiteen er positiv til at Forsvarets musikk får økte bevilgninger i 2009, også utover den bevilgning som ble gitt i Revidert budsjett for 2008. Komiteen støtter opp om det faktum at Forsvarets musikk er en viktig tradisjons- og kulturbærer og et viktig kommunikasjonsverktøy for Forsvaret.

Komiteen ser det som viktig og positivt at de nasjonale festningsverkene prioriteres i 2009, og at nødvendig utbedringsarbeid kan igangsettes. Dette er en videreføring av målsettingen om at de nasjonale festningsverkene skal ivaretas og fremtre med verdighet, og komiteen er tilfreds med at det foreslås en økning i budsjettet.

Komiteen registrerer at tilskuddet til kommuner som rammes av Forsvarets omstilling er redusert som følge av at kommunene i liten grad blir berørt av tiltakene som anbefales i langtidsplanen. Komiteen har videre merket seg at det er startet et interdepartementalt arbeid i regi av Kommunal- og regionaldepartementet for å vurdere mulig konsekvenser av endringene i Forsvarets virksomhet i Porsanger kommune.

Komiteen er fornøyd med at støtten til Stiftelsen Akershus festning for kunst og kultur styrkes. Stiftelsen arrangerer en rekke kulturarrangementer på festningen og i utearealene på festningsområdet, og komiteen er positiv til visjonen om å gjøre Akershus festning til et aktivt byområde.

Kap. 4799 Militære bøter

Komiteen slutter seg til Regjeringens oversikt og de erfaringstall som legges til grunn.

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2008	500 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2008–2009)	500 000

5. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og det som står foran og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

**Rammeområde 8
(Forsvar)**

I

På statsbudsjettet for 2009 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
42		Ombudsmannsnemnda for Forsvaret		
	1	Driftsutgifter	5 300 000	
451		Samfunnssikkerhet og beredskap		
	1	Driftsutgifter	536 366 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 442 000	
	70	Overføringer til private	4 907 000	
1700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	337 821 000	
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	16 273 000	
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	24	Driftsresultat	-940 000 000	
	46	Ekstraordinært vedlikehold, <i>kan overføres</i>	24 000 000	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	1 583 562 000	
1716		Forsvarets forskningsinstitutt		
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	153 870 000	
1719		Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	387 521 000	
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	18 000 000	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	61 603 000	
	78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, <i>kan overføres</i> ..	220 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
1720		Felles ledelse og kommandoapparat		
	1	Driftsutgifter	1 917 920 000	
	50	Overføringer Statens Pensjonskasse, <i>kan overføres</i>	167 349 000	
	70	Renter låneordningen, <i>kan overføres</i>	6 123 000	
1723		Nasjonalt sikkerhetsmyndighet		
	1	Driftsutgifter	108 333 000	
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben		
	1	Driftsutgifter	2 393 548 000	
1731		Hæren		
	1	Driftsutgifter	4 275 893 000	
1732		Sjøforsvaret		
	1	Driftsutgifter	3 093 100 000	
1733		Luftforsvaret		
	1	Driftsutgifter	3 711 208 000	
1734		Heimevernet		
	1	Driftsutgifter	1 009 790 000	
1735		Etterretningstjenesten		
	21	Spesielle driftsutgifter	893 028 000	
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon		
	1	Driftsutgifter	2 938 011 000	
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	889 141 000	
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	61 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> ..	7 438 676 000	
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	348 000 000	
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>	93 000 000	
1790		Kystvakten		
	1	Driftsutgifter	889 104 000	
1791		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsutgifter	42 557 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
1792		Norske styrker i utlandet		
	1	Driftsutgifter	1 042 542 000	
1795		Kulturelle og allmennyttige formål		
	1	Driftsutgifter	273 709 000	
	60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	2 000 000	
	72	Overføringer til andre	1 614 000	
		Totale utgifter		34 007 311 000
Inntekter				
3451		Samfunnssikkerhet og beredskap		
	1	Gebyrer	114 816 000	
	3	Diverse inntekter	27 406 000	
4700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsinntekter	209 000	
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	47	Salg av eiendom	22 000 000	
4720		Felles ledelse og kommandoapparat		
	1	Driftsinntekter	2 267 000	
	70	Renter låneordning	202 000	
4723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet		
	1	Driftsinntekter	2 819 000	
4725		Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarsstaben		
	1	Driftsinntekter	40 590 000	
4731		Hæren		
	1	Driftsinntekter	3 545 000	
4732		Sjøforsvaret		
	1	Driftsinntekter	23 672 000	
4733		Luftforsvaret		
	1	Driftsinntekter	95 518 000	
4734		Heimevernet		
	1	Driftsinntekter	1 837 000	
4740		Forsvarets logistikkorganisasjon		
	1	Driftsinntekter	230 931 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
4760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg		
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	348 000 000	
4790		Kystvakten		
	1	Driftsinntekter	384 000	
4792		Norske styrker i utlandet		
	1	Driftsinntekter	10 124 000	
4795		Kulturelle og allmennyttige formål		
	1	Driftsinntekter	2 369 000	
4799		Militære bøter		
	86	Militære bøter	500 000	
		Totale inntekter		927 189 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2009 kan:

1. overskride bevilgningen under kap. 451 Samfunnssikkerhet og beredskap post 1 mot tilsvarende merinntekter under kap. 3451 postene 3 og 6.
2. overskride bevilgningen under kap. 451 Samfunnssikkerhet og beredskap, post 1 Driftsutgifter, med inntil 75 pst. av inntekter ved salg av sivilforsvarsanlegg. Inntekter inntektsføres under kap. 3451 Samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.

III

Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2009 kan trekke salgsomkostninger ved salg av faste eiendommer fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 3451 Samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.

IV

Avhending av sivilforsvarsanlegg

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2009 kan overdra sivilforsvarsanlegg til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

V

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2009 kan:

1. benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:
 - a. inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
 - b. inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kapittel 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.
2. ta med ubrukte merinntekter ved utregning av overførbart beløp.

VI

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2009 kan:

1. foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben	
	1	Driftsutgifter	80 mill. kroner
1731		Hæren	
	1	Driftsutgifter	900 mill. kroner
1732		Sjøforsvaret	
	1	Driftsutgifter	800 mill. kroner
1733		Luftforsvaret	
	1	Driftsutgifter	1 440 mill. kroner
1734		Heimevernet	
	1	Driftsutgifter	150 mill. kroner
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon	
	1	Driftsutgifter	300 mill. kroner
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	
	1	Driftsutgifter	125 mill. kroner
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel .	150 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	20 000 mill. kroner
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel	350 mill. kroner
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet	100 mill. kroner
1790		Kystvakten	
	1	Driftsutgifter	2 200 mill. kroner
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter	90 mill. kroner
1792		Norske styrker i utlandet	
	1	Driftsutgifter	50 mill. kroner

2. gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 60 mill. kroner ut over det som dekkes av egne avsetninger.

VII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2009 kan gi tilsagn om økonomisk støtte utover bevilgningen, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	73	Forskning og utvikling	14 mill. kroner

VIII

Nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2009 kan trekke salgsomkostninger ved salg av materi-

ell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kapittel 4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg, post 45 Store nyan-skaffelser og vedlikehold og kapittel 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg, post 47 Salg av eiendom.

IX

Organisasjon og verneplikt

Stortinget samtykker i at:

1. Forsvarsdepartementet i 2009 kan fastsette Forsvarets organisasjon slik det går frem av redegjørelsen i St.prp. nr. 1 (2008–2009).
2. Forsvarsdepartementet i 2009 kan fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimevernstjenesten slik det går fram av St.prp. nr. 1 (2008–2009).
3. Forsvarsdepartementet i 2009 kan gi øvrige bestemmelser slik det går fram av St.prp. nr. 1 (2008–2009).
4. Forsvarsdepartementet i 2009 kan verve personell innenfor rammen av de gitte bevilgninger.
5. enheter oppsatt med frivillig heimevernspersonell kan overføres til forsvarsgrener og fellesinstitusjoner, og benyttes i operasjoner i utlandet.

X

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2009 kan:

1. starte opp nye investeringsprosjekter, herunder større bygg- og eiendomsprosjekter, som presentert under Nye prosjekter i St.prp. nr. 1, innenfor de kostnadsrammer som er anført i St.prp. nr. 1 (2008–2009).
2. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i St.prp. nr. 1 (2008–2009), herunder endrede kostnadsrammer.
3. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringer og byggeprosjekter av lavere kategori.
4. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 46, 47 og 48 fritt mellom formål, bygg- og eiendoms kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i St.prp. nr. 1 (2008–2009).
5. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.

6. igangsette prosjektering av byggeprosjekter med en samlet utgift tilsvarende 5 pst. av bevilgningen på de respektive poster.

XI

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2009 kan:

1. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris når det ikke foreligger annet statlig behov for eiendommen. Eiendommene skal normalt legges ut for salg i markedet, men kan selges direkte til fylkeskommuner eller kommuner til markedspris, innenfor EØS-avtalens bestemmelser. Dersom eiendommene er aktuelle for friluft- eller kulturformål kan de selges på samme vilkår til Statskog SF hvis ikke fylkeskommuner eller kommuner ønsker å kjøpe eiendommene.
2. avhende fast eiendom til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

XII

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2009 kan belaste utgiftsbevilgninger for bestillinger gjennom NAMSA fra det tidspunkt materiell blir rekvirert, selv om levering først skjer senere i budsjettåret eller i et etterfølgende budsjettår.

XIII

Sjef INI med tilhørende stabsfunksjoner etableres på Jørstadmoen.

XIV

Olavsvern base opprettholdes.

XV

Omstillingen av FLO legges frem for Stortinget som egen sak.

Oslo, i forsvarskomiteen, den 28. november 2008

Jan Petersen

leder og ordf. for kap.
42, 1700, 1723, 1735, 4700 og 4723

Bendiks H. Arnesen

ordf. for kap. 1731, 1740, 1790, 4731,
4740 og 4790

Per Roar Bredvold

ordf. for kap. 1720, 1792, 4720
og 4792

Bjørn Jacobsen

ordf. for kap. 1725, 1733, 1795, 4725,
4733 og 4795

Henning Skumsvoll

ordf. for kap. 1732, 1734, 4732
og 4734

Per Ove Width

ordf. for kap. 1716, 1719, 1760,
4719 og 4760

Signe Øye

ordf. for kap. 451, 1710, 1791, 3451,
4710, og 4799

Vedlegg 1

Vedlegg nr. 1 til St.prp. nr. 1 (2008–2009) fra Forsvarsdepartementet

Ordninger i tilknytning til verneplikten

I det etterfølgende gis en oversikt over de bestemmelser som gjøres gjeldende for verneplikten i 2009. Dette er i hovedsak en sammenfatning av tidligere vedtaksposter for ordninger som vil bli videreført uten nevneverdige endringer. For detaljene i vedtaksformuleringene vises det til Innst. S. nr. 7 (1989–90) jf. St.prp. nr. 1 (1989–90). Senere tids ordninger er anført med budsjettåret i parentes.

Ordninger i tilknytning til førstegangstjenesten

Det forutsettes at tjenestetidsreduksjonene ikke vil få konsekvenser for beredskap eller svekke rekrutteringsgrunnlaget for flernasjonale fredsoperasjoner. Evt. utdanningsmessige svakheter skal i størst mulig grad tas hensyn til ved mobiliseringsfordeling av mannskapene, f.eks. ved at de overføres til Heimevernet.

Særordninger

Arbeidsledige har prioritet ved innkalling til førstegangstjeneste (1990).

Personell med eneomsorg for barn gis utsettelse med førstegangstjenesten så lenge denne status vedvarer og inntil utløpet av det år den vernepliktige fyller 33 år (1991).

Personell som driver selvstendig husdyrhold gis under særskilte vilkår utsettelse med førstegangstjenesten så lenge denne status vedvarer og inntil utløpet av det år den vernepliktige fyller 33 år (1998).

Fellesbestemmelser

Til hjelpetjeneste i tilknytning til repetisjonstjeneste og etterutdanningskurs kan det kalles inn vernepliktige, som ikke er mobiliseringsdisponert til

militær avdeling eller ved Forsvarets fellesinstitusjoner.

Vernepliktig personell (befal og menige) som er mobiliseringsdisponert ved staber eller avdelinger, og som det er påkrevet å trene eller å øve hvert år, kan kalles inn til kort repetisjonstjeneste/kurs hvert år.

Vernepliktig og utskrevet befall kan innkalles til etterutdanningskurs av inntil tolv dagers varighet. Hæren kan kalle inn vernepliktig og utskrevet befall som sier seg villige til sjefsstillinger og forutbestemte nøkkelstillinger på lavere og midlere nivå, til etterutdanningskurs av inntil fem ukers varighet (1996).

Innkallinger for repetisjonstjeneste/-kurs skal skje innen rammen av det totale antall dager og antall ganger som er fastsatt for slik tjeneste.

Leger, tannleger, veterinærer, farmasøyter, psykologer, teologer og studenter i disse fag som har gjennomført tolv måneders førstegangstjeneste, kan innkalles til 90 dages tjeneste ved stab eller avdeling. Leger kan alternativt gjøre tjeneste ved styrker i utlandet hvor Norge deltar. (2000).

Teologer som har gjennomført 15 måneders førstegangstjeneste kan pålegges repetisjonstjeneste tre ganger (1995).

Vernepliktig personell som gis utsettelse med sin tjeneste, kan kalles inn til avtjening av resttjeneste ved andre avdelinger, uansett rulleførende enhet og om nødvendig i annen budsjettermin.

I tillegg til repetisjonstjenesten kan vernepliktig og utskrevet befall, menige spesialister og spesielle faggrupper for en mindre del av den enkelte avdelings organisasjonsplan i krig gis inntil ti dagers tjeneste. Befal og spesialister i Heimevernet kan gis inntil tre dagers tjeneste.

Felles øvre grense for samlet ordinær tjenesteplikt er 19 måneder.

Vedlegg 2**Brev fra Forsvarsdepartementet v/statsråden til forsvarskomiteen,
datert 18. november 2008****St.prp. nr. 1 (2008-2009) – Svar på spørsmål fra forsvarskomiteen**

Det vises til brev av 6. november 2008 med spørsmål i forbindelse med forsvarskomiteens behandling av St.prp. nr. 1 (2008-2009).

Svar på spørsmålet følger vedlagt.

Svar på spørsmål av 6. november 2008 fra forsvarskomiteen ifm. behandlingen av St.prp. nr. 1 (2008-2009)**Spørsmål 1a**

"Hvor stor er den økonomiske ubalansen ved inngangen til 2009 og hvilke planer foreligger nå for å bringe balanse i 2012? Står departementets beregninger slik de fremkom rundt Innst. S. 318. (2007–2008) fortsatt ved lag?"

Svar:

Ubalansen knyttet til å drifte og videreutvikle forsvarsstrukturen i tråd med forutsetningene i forrige langtidsplan, beløper seg totalt sett til ca. 2,6 mrd kroner ved utgangen av 2008. Denne ubalansen utgjøres hovedsakelig av følgende elementer; redusert innfrielse av effektiviseringsmål, økte investeringskostnader knyttet til bygg og anlegg, reduserte inntekter knyttet til salg av eiendom, og et lavere bevilgningsnivå enn forutsetningene i forrige langtidsplan.

I den nå vedtatte langtidsplanen jf. Stortingets behandling av Innst. S. nr. 318 (2007–2008) til St.prp. nr. 48(2007-2008), ligger det tiltak som i kombinasjon med økningen i bevilgningsnivå vil etablere en langsiktig økonomisk balanse i forsvarsstrukturen, jf. kapittel 9.6 i St.prp. nr 48 (2007-2008). I korte trekk er tiltakene i den vedtatte langtidsplanen forventet å gi en effekt på om lag 2,5 mrd kroner ved utgangen av 2012. Dette kombinert med styrkingen av bevilgningsnivået på 800 mill. kroner. – hvorav halvparten ligger inne i regjeringens forslag til 2009-budsjett – vil gi en betydelig bedring av den langsiktige økonomiske balansen i Forsvaret.

Totalt sett innebærer tiltakene i proposisjonen, kombinert med økningen i bevilgningsnivå, at avvikene i gjennomføringen av inneværende langtidsplan rettes opp, i tillegg til at balansen mellom struktur, aktivitet og økonomiske rammer styrkes vesentlig sammenlignet med målsetningen i forrige langtidsplan. På denne måten etableres en vesentlig bedret og

langsiktig økonomisk balanse i forsvarsstrukturen ved utgangen av den kommende langtidsplanen.

Det vises i denne sammenheng også til Forsvarsdepartementets svar på Forsvarskomiteens brev av 16. mai i år, med spørsmål i forbindelse med komiteens behandling av St.prp. nr. 48 (2007-2008). Der er de ovennevnte forholdene grundigere utdypet. Det er Forsvarsdepartementets vurdering at de beregninger og vurderinger som fremkommer der fortsatt er gyldige.

Spørsmål 1b

"Vanskeligheter med å balansere driftsutgiftene i inneværende år er omtalt av representanter for Forsvaret i en rekke debatter og seminarer. For å komme i regnskapmessig balanse er det foretatt betydelige kutt i trening, øvelser og operasjoner i 2008. Det fremlagte budsjettforslag gir ikke svar på hvor store problemene er og hvor sterkt ambisjonsnivået i 2009 må reduseres. Vi ber om en redegjørelse for de endringer som har blitt gjort i driftsbudsjettene for inneværende år og evt. reduksjon av operativ virksomhet i 2008 som har blitt foretatt."

Svar:

Forsvarssjefen er ansvarlig for å tilpasse aktivitetsnivået til den til enhver tid gjeldende tildeling. På bakgrunn av et prognostisert merforbruk og for å holde budsjettet innenfor gitt totalramme, er det i omgrupperingsproposisjonen for 2008 (St. prp. nr. 14 (2008-2009), Om endringer i statsbudsjettet under Forsvarsdepartementet for 2008) foreslått omdisponeringer som korrigerende tiltak for å bringe driftsbudsjettet for Forsvaret i balanse. Regjeringen vil i tillegg foreslå å tilføre driftsrammen 250 mill. kroner fra investering. Hva angår konsekvenser for operativ virksomhet inneværende år rapporterer forsvarssjefen om en minimal reduksjon i øvingsvirksomhet i Hæren (gjennomsnitt 1 øvingsdøgn ift. plan). For Sjøforsvaret og Luftforsvaret er det også noe nedgang i aktivitet. Dette skyldes imidlertid en kombinasjon av flere forhold, så som driftsavbrudd grunnet tekniske problemer, usikkerhet grunnet leveranser av tekniske tjenester og økonomi. Heimevernet vil søke å gjennomføre aktivitet som planlagt. Dette må sees i sammenheng med etatsjefens ansvar for å bringe aktivitet og ressurser i balanse.

Spørsmål 1c

"Avvik i forutsatte inngangsverdier til 2009 kan tyde på at det ikke er rom til å foreta de forventede personelløkninger i de enkelte Forsvarsgrener. Hva er status for personellvakanser innen de ulike våpengrener i dag? Vi ber opplyst om de forventede personellvakanser ved inngangen til 2009, hvor alvorlig situasjonen, etter departementets vurdering er, og hvordan dette skal løses i planperioden?"

Svar:

Forsvarsdepartementet vurderer at Forsvaret har et riktig volum i forhold til målsetningene for årsverk i 2009. Forsvaret planlegger med ca. 16 500 årsverk ved utgangen av 2009. Det er første skritt på veien mot ca. 16 900 årsverk ved utgangen av 2012 og ca. 17 400 årsverk i 2016. Det forventes at Forsvaret ved utgangen av 2008 vil ha et forbruk på ca. 16 400 årsverk. Dette forbruket ligger noe under rammen for 2009 og gir dermed rom for oppbygning innenfor prioriterte områder herunder bl.a. taktisk støtte og spesialistfunksjoner i Hæren.

Forsvaret har imidlertid visse skjevheter i personell- og kompetansestrukturen i forhold til Forsvarets fremtidige behov. Dette gjelder spesielt forhold relatert til alder, grad og personellkategorier. Forsvaret vil i langtidsperioden tilstrebe å foreta justeringer internt for å tilpasse strukturen til gjeldende oppgaver.

Brutto tilførsel av nytt personell vil i langtidsperioden være høyere enn summen av den naturlige og tilfeldige avgangen. Denne nyrekrutteringen vil tilstrebe å dreie personellstrukturen mot de kompetansekravene som den nye langtidsplanen fastslår.

Når det gjelder planlagt utvikling av personellkorpset, vil det være enkelte faktorer som kan bidra til å endre denne, herunder endrede økonomiske rammer, konjunktursvingninger og andre faktorer Forsvaret ikke kan kontrollere.

Ved mange avdelinger, dog i ulik grad, vil det være en del midlertidige vakanser i oppsetningen skapt bl. a. av at stadig tjenestegjørende personell er avgitt til utenlandsoperasjoner. En god del personell vil også til enhver tid være avgitt til ulike prosjekter, herunder bl. a. LOS-programmet og kampflyprosjektet, hvilket også skaper manglende dekning i linjeorganisasjonen. Avhengig av hvilke utenlandsoperasjoner Norge deltar i og hvilke prosjekter som til enhver tid pågår, vil disse vakanser forflyttes rundt i Forsvarets organisasjon. Dette er ikke vakanser for Forsvaret totalt sett, men vil oppfattes som vakanser for den enkelte avdeling, da de ikke har personell som kan besette dem. Forsvaret arbeider kontinuerlig med å minimalisere dette problemet slik at det påvirker den daglige driften minst mulig. Vakanser oppstått som

følge av utenlandsoperasjoner må ikke ses som uelukkende negativt, da den i neste omgang tilfører organisasjonen hjemme unik kunnskap og stillingens innhold i mange tilfeller er basert på å bidra ute. Ikke alle operasjoner medfører vakanser fordi avdelingen sendes ut og behovet for stillingen hjemme bortfaller. I tillegg nyttes også HV på frivillig basis i utlandet, noe som helle ikke medfører vakanser.

Spørsmål 1d

"Det antydes i budsjettet at det gis reell kostnadskompensasjon for 2009. Med antydninger fra FFI om enhetskostnadsvekst for materiell på mellom 1.25 - 6 og 7 % årlig ber en opplyst om hvordan det er mulig at det kan oppnås reell kompensasjon uten at beregningsmetodikken er endret. Hvilken sektorspesifikk kostnadsvekst – utover normal prisstigning – er lagt til grunn for årets budsjett?"

Svar:

Beregningsgrunnlaget for den nå vedtatte langtidsplanen, herunder også forsvarssjefens Forsvarsstudie 07, er basert på FFIs vurderinger knyttet til enhetskostnadsvekst. Dette innebærer at de fremtidige investeringer som er angitt i langtidsplanen er kostnadsfastsatt med basis i disse vekstfaktorene, med unntak av der Forsvarsdepartementet allerede besitter mer nøyaktig informasjon om forventede kostnader, eksempelvis der det allerede foreligger pristilbud eller kontrakter.

De økonomiske beregningene i langtidsplanen er basert på FFIs vurderinger knyttet til fremtidig kostnadsvekst, og innholdet i langtidsplanen er balansert mot langtidsplanens bevilgningsnivå, kompensert for lønnsvekst og forventet prisvekst i tråd med praksis i staten. I budsjettet for 2009 utgjør denne kompensasjonen omlag 1,3 mrd. kr og er innarbeidet på normal måte.

Spørsmål 1e

"En politisk forutsetning for budsjettets stabilitet er at det ikke foretas rammekutt til profileringspotten, jf. uttalelser fra statssekretær Espen Barth Eide. Kan departementet bekrefte at rammekutt ikke finner sted i 2009?"

Svar:

Det foreligger ikke noe forslag til rammekutt i regjeringens budsjettforslag for 2009.

Regjeringen har prioritert forsvarssektoren ved å foreslå en reell vekst i forsvarsbevilgningen i 2009 på 620 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2008. Dette tilsvarer en reel vekst på 2 prosent.

Spørsmål 1f

"En stor utfordring er intern rasjonalisering på 0,5 %. Innen hvilke områder planlegges internrasjonalisering i 2009?"

Svar:

I den vedtatte langtidsplanen for Forsvaret er det lagt til grunn et årlig effektiviseringskrav på 0,5 %. Dette er i henhold til forsvarssjefens tilrådning i Forsvarsstudien 2007 (FS07). Effektiviseringskravet tilsvarer 150 mill. kroner i 2009. Forsvarssjefen har i sitt budsjettforslag for 2009 fordelt dette som et effektiviseringskrav på sine kapitler. Dette kravet skal ikke medføre aktivitetsreduksjon, men en mer effektiv gjennomføring av aktiviteter og tjenester, og vil bl.a. innebære interneffektivisering i FLO og innenfor EBA-området.

Spørsmål 1g

"Innenfor planperioden skal det årlige investeringsbudsjettet, i henhold til langtidsplanen, reduseres med ca. 1,6 milliarder hvert år i forhold til de forslag FSJ fremmet i FS 07. Hvilke konsekvenser får disse nedtrekk for 2009 og på hvilke områder er det tenkt foretatt kutt i planperioden?"

Svar:

I langtidsplanen er det lagt til grunn en reduksjon av materiellinvesteringsnivået til et årlig nivå som ligger 1,6 mrd. kroner lavere enn det som var forutsetningene i forrige langtidsplan, jf. St.prp. nr. 42 (2003-2004). Det er derimot ikke riktig, slik det antydes i spørsmålsstillingen, at dette er 1,6 mrd. kr lavere enn i Forsvarsstudie 07 (FS 07).

I Forsvarsstudie 07 var det lagt til grunn en reduksjon av materiellinvesteringsnivået til et årlig nivå som lå ca. 1,7 mrd. kroner lavere enn gjeldende langtidsplan 2005-2008. Regjeringens anbefaling om en noe endret og større operativ struktur er årsaken til at investeringsnivået i den nå vedtatte langtidsplanen, jf. Stortingets behandling av Innst. S. nr. 318 (2007-2008) til St.prp. nr. 48 (2007-2008), er noe høyere enn hva forsvarssjefen anbefalte i FS 07.

Det reduserte materiellinvesteringsnivået følger dels av endringene i den operative strukturen og ambisjonsnivået knyttet til konkrete deler av strukturen, og dels en bevisst prioritering der det ikke planlegges å ha det høyeste teknologisk nivå innenfor alle områder av strukturen. Denne prioriteringen er i tråd med det forsvarssjefen la til grunn i FS 07. Bl.a. alternative måter å fremskaffe materiell på – eksempelvis ved å gå sammen med andre land, og da særlig om kjøp av hylleware og eller materiell som produseres i stor skala - vil få økt oppmerksomhet innen en slik tilnærming.

Dette har ingen konkret identifiserbare konsekvenser i det enkelte budsjettår, men innebærer at investeringer som lå til grunn i den forrige langtidsplanen ikke gjennomføres, eller gjennomføres i et annet omfang, og da i tråd med den struktur og det ambisjonsnivå som ligger til grunn for den nye langtidsplanen.

Under følger en oppsummerende liste som angir hovedtrekkene i reduksjonen:

- En noe endret innretning av Hæren gir grunnlag for et redusert investeringsbehov på sikt.
- En noe redusert heimevernsstruktur gir noe lavere investeringsbehov på sikt.
- Reduserte investeringer som følger av at ambisjonsnivået knyttet til dedikerte NATO-kapasiteter er redusert, herunder avvikling av ambisjonen om blant annet ISTAR -kapasitet på korpsnivå, jf. kapittel 6.9.4 i St.prp. nr. 48(2007-2008) og deployerbart kjemisk laboratorium, jf. kapittel 6.9.4 i St.prp. nr. 48 (2007-2008).
- Reduksjon av volumet på logistikkutrustningen ved at et antall større mobiliseringsbaserte enheter er redusert, jf. kapittel 6.9.2 i St.prp. nr. 48 (2007-2008) og omtalen av anbefalte endringer knyttet til fellesavdelinger og -kapasiteter.
- Redusert ambisjonsnivå for anskaffelse av ubemannede luftfarkoster ved at det ikke lenger legges opp til å anskaffe såkalte taktiske ubemannede luftfarkoster, men kun mindre farkoster med begrenset rekkevidde til bruk i Hæren.
- Et redusert ambisjonsnivå knyttet til fornyelsen av IKT-infrastrukturen.

Det vises i denne sammenheng også til Forsvarsdepartementets svar på Forsvarskomiteens brev av 9. mai i år med spørsmål i forbindelse med komiteens behandling av St.prp. nr. 48 (2007-2008). I brevet er ovennevnte forhold ytterligere utdypet.

Spørsmål 1 h

"I LTP er det etter komiteens flertall ikke grunnlag for å vurdere premisser for drift og investering. Kan det i en overordnet sammenheng nå sies noe om hvordan dette underlaget er i 2009 budsjettforslaget?"

Svar:

Utgangspunktet for drifts- og investeringsnivået i forslaget til 2009-budsjettet er den drifts- og investeringsutviklingen som er lagt til grunn i den vedtatte langtidsplanen. I lys av at regjeringen har foreslått at 400 mill. kroner av den totale bevilgningsøkningen på 800 mill. kroner for langtidsplanen skal komme allerede i 2009, har dette gitt rom for å igangsette en rekke av langtidsplanens satsninger tidlig i perioden.

Satsningene i 2009 innebærer en kraftig styrking av driftsnivået. Denne styrkingen omfatter både merutgifter til operasjoner i utlandet og styrking av driftskapitlene både for Hæren, Sjøforsvaret, Luftforsvaret, FLO og fellesenheter.

Dette har vært en klar prioritering fra regjeringens side for å sikre høyt prioritert aktivitet og tilstedeværelse i nordområdene, samt deltakelse i arbeidet for internasjonal fred og stabilitet gjennom aktive bidrag til samarbeid og operasjoner i utlandet.

Spørsmål 2

"I oppslag i Aftenposten 5. November står det: "I statsbudsjettet er det foreslått 332 millioner kroner til å ruste opp det bygningsmessige på Reitan og ca. 130 millioner til sambandsutstyr og data." Vi ser ikke at de nevnte tall fremkommer i St.prp. 1, jf. avsnittet "Reitan – etablering av Forsvarets operative hovedkvarter" på proposisjonens side 52. Vi ber om en redegjørelse for status for opprettelsen av FOH på Reitan og flyttingen fra Jåttå, samt budsjettkonsekvenser fordelt på post og kapittel."

Svar:

I omtalen i St.prp. nr. 1 (2008-2009) ble det informert om at enkeltprosjektene som er nødvendige for å få etablert fellesoperativt hovedkvarter (FOH) på Reitan ved Bodø nå er under planlegging. Det er planlagt at prosjektene godkjennes og igangsettes i 2009 og at de skal være ferdigstilt i 2011. Byggeprosjektene finansieres på kapittel 1710, post 47 og IKT-prosjektet på kapittel 1760 post, 45. Det er tatt høyde for dette i budsjettforslaget for 2009. Rammer for de enkelte prosjektene er ikke endelig avklart, da forprosjektene ennå ikke er utarbeidet.

Spørsmål 3

"Høyre har notert at Forsvaret har gjennomført en rekke positive tiltak i tilknytning til veteranproblematikk de siste årene, men savner likevel et interdepartementalt og tverrsektorielt fokus på tematikken. Hva gjør departementet rent konkret i forhold til samarbeid med andre departement og etater, særlig AID og HOD? Hva er status for arbeidet med en egen sak til Stortinget om tematikken, jf. Innst. S. nr. 318 (2007–2008)?"

Svar:

Allerede fra 2006 lå det tverrsektorielle perspektivet til grunn for Regjeringens tilnærming til veteranenes situasjon, hvilket fremgår av rapporter fra to arbeidsgrupper i hhv. november 2006 og august 2007. Forsvarsdepartementet og Forsvaret samarbeider godt med andre departement og etater når det

gjelder tiltak som skal forbedre og styrke veteranenes situasjon og rettigheter.

Forsvaret og Helsedirektoratet har etablert et samarbeid for å sikre gode administrative og praktiske ordninger for overføring av veteraner fra Forsvaret til det sivile helsevesen.

FD har iverksatt en utredning som skal gjennomføres av en bredt sammensatt gruppe med representanter fra Forsvaret, det sivile helsevesen og de respektive departementene. Målet er å styrke samarbeidet, for derigjennom å oppnå synergier og helhetlige løsninger som kommer både det sivile helsevesen og Forsvaret til gode.

I samarbeid med Helsetilsynet arbeides det med å etablere en uavhengig tilsynstjeneste, der målet er å sikre at personell i utenlandstjeneste får tilstrekkelige og forsvarlige sanitetstjenester.

I tillegg arbeider NAV med å legge forholdene til rette slik at veteranene lettere og raskere kan få den hjelpen de trenger.

Regjeringen arbeider med en odelstingsproposisjon som vil bli forelagt Stortinget i desember 2008.

Regjeringen har i tillegg til det nevnte arbeidet iverksatt flere tiltak for å bedre samfunnets oppfølging av veteranene. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget om dette på egnet måte. Det vises i den sammenhengen til Innst. S. nr. 318 (2007-2008) der Stortinget ber om en egen sak knyttet til personell som deltar i utenlandsoperasjoner..

Spørsmål 4

"Hva er status for den planlagte nedleggelsen av Olavsvern? Presseoppslag viser til at det er planlagt betydelig alliert øvelsesvirksomhet ved basen i 2009. Komiteen ber om orientering om dette. Hva er beregnede kostnader ved omstilling og nedleggelse av basen?"

Svar:

Olavsvern skal i tråd med Stortingets vedtak nedlegges, og Forsvaret planlegger å avslutte all aktivitet ved basen snarest og senest innen 1. august 2009.

Det er kun planlagt en mindre eksplosivryddeøvelse ved basen i månedsskiftet februar-mars 2009. Denne kan ifølge forsvarssjefen, gjennomføres ved andre baser i Troms. Utover dette er det ikke planlagt verken nasjonale eller allierte øvelser ved basen i 2009 eller senere.

Nedleggelse av Olavsvern vil frigjøre betydelige infrastrukturmidler til høyere prioritert virksomhet. Redusert behov for midler til gjenanskaffelse (oppgardering og modernisering) av infrastruktur tilknyttet Olavsvern er beregnet til ca. 182 mill. kroner i 20-års-perspektivet. Tiltaket gir en årlig driftsinnsparing på ca. 32 mill. kroner (2008-kr) og en positiv nåverdi

på ca. 496 mill. kroner (2008-kr) i et 20-årsperspektiv.

Spørsmål 5

"Høyres fraksjon har notert seg presseoppslag hos ABC Nyheter 31.oktober i år vedrørende økonomiprojektet og LOS-programmet. Vi ber om en redegjørelse for status for disse prosjektene, samt om hvordan evt. merkostnader skal dekkes inn. I oppslaget er Sjef FLO sitert med følgende: "Som et tiltak for å inndekke merkostnadene knyttet til innføringen vil vi redusere lagerbeholdningen på lagrene våre." Hva vil dette konkret innebære?"

Svar:

LOS-programmet i Forsvaret består av to prosjekter, Økonomiprojektet og Logistikkprosjektet. Økonomiprojektet, som er i avslutning av gjennomføringsfasen, implementerte IT-løsningen for økonomi og forsyning sommeren 2008. Vi viser i denne sammenheng til den prosjektstatus som er gitt i St.prp. nr. 1 (2008-2009), s. 79-80.

Implementeringen har vist seg å være noe mer krevende enn forutsatt, men prosjektet vil gjennomføres godt innenfor vedtatt kostnadsramme, som er på 575 mill. kroner i 2009

I tillegg er det fra Forsvaret indikert et behov for bevilgninger til driftsaktiviteter relatert til forberedelse for og oppfølging av innfasingen av prosjektet. Dette gjelder bl.a. ytterligere kvalitetssikring av grunnlagsdataene i de gamle datasystemene og utvidet oppfølging av fakturaflyten. Kostnadene dekkes i hovedsak gjennom intern omdisponering på forsvarsbudsjettet, jfr. St. prp. nr. 14 (2008-2009), Om endringer i statsbudsjettet under Forsvarsdepartementet for 2008

For Logistikkprosjektet viser vi til den prosjektstatus som er gitt i St.prp. nr. 1 (2008-2009), s. 80. Oppstarten av prosjektet har blitt noe forsinket som følge av den ekstra insats som har vært nødvendig for å sikre implementering og gjennomføring av Økonomiprojektet. LOS-programmet forbereder kontraktsforhandlinger, og kontrakt forventes inngått sent i første halvår 2009.

Spørsmål 6

Budsjettproposisjonens informasjonsdel, pkt 6.13, annet avsnitt, siste punktum lyder: "Etableringen av sjef INI er i hovedsak en samling av den virksomheten innenfor INI-området som i dag utøves av Forsvarsstaben (FST) og i noen grad Forsvarsdepartementet." I avisoppslag 14. oktober er statsråden videre sitert på at dette er stillinger som nå formaliseres. Vi ber om en konkretisering av hvilken virksomhet og hvilke stillinger i Forsvarsstaben det her refereres til.

Svar:

Sjef Forsvarets informasjonsstruktur (Sj INI) planlegges lokalisert på Akershus festning i tilknytning til departementet og Forsvarsstaben.

Informasjonsinfrastrukturen griper inn i alle deler av Forsvaret virksomhet og må planlegges og styres helhetlig. Den helhetlige planleggingen og styringen på dette feltet har derfor vært ivarettatt i Forsvarsstaben og i departementet frem til i dag. Etableringen av en egen sjef INI er en tydeliggjøring av den utøvende delen av denne funksjonen.

De stillinger og den virksomhet fra dagens Forsvarsstab som i vesentlig grad vil være utgangspunktet for stabsapparatet til Sjef INI er den såkalte Avdeling for informasjonsinfrastruktur i dagens Fellesstab.

Vedlegg 3**Brev fra Forsvarsdepartementet v/statsråden til forsvarskomiteen,
datert 25. november 2008****St.prp. nr. 1 (2008-2009) – svar på spørsmål fra forsvarskomiteen**

Det vises til brev av 14. november 2008 med spørsmål i forbindelse med forsvarskomiteens behandling av St.prp. nr. 1 (2008-2009).

Svar på spørsmålet følger vedlagt.

Svar på spørsmål av 14. november 2008 fra FrP angående forsvarsbudsjettet for 2009**Spørsmål 1**

Hvorledes søker regjeringen å finansiere en økning i utenlandsoppdrag?

Svar

Regjeringens forslag til forsvarsbudsjett for 2009 legger opp til at det høye nivået på bidrag i 2008 blir videreført i 2009. Det er således ikke en økning i utenlandsoppdrag sammenlignet med 2008. Alle militære styrkebidrag Norge har planlagt med i 2009 er inkludert i den foreslåtte bevilgningen på kapittel 1792 med 1 042 mill. kroner til dekning av merutgifter til bidrag til utlandet. Nivået i 2009 ligger over nivået på 730 mill. kroner som planmessig ble lagt til grunn i St.prp. nr. 48 (2007-2008).

Imidlertid er forslaget til bevilgning på kapittel 1792 en økning i forhold til saldert budsjett 2008. Denne økningen er ikke en del av satsningen på 400 mill. kroner i forhold til den vedtatte langtidsplanen.

Hvis det skulle komme forespørsel om nye utenlandsoppdrag, vil regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med de budsjettmessige konsekvensene.

Spørsmål 2

Hvor store er de totale kostnadene til opplæring av mannskap til nye fregatter og MTB'er?

Svar

Sjøforsvaret er i ferd med å innfase Fridtjof Nansen (FN)-klasse fregatter og Skjold-klasse missiltorpedobåter. For 2009 har Sjøforsvaret satt av 480 mill. kroner til drift av FN-klassen og 140 mill. kroner til drift av Skjold-klassen. All seiling, inkludert vedlikehold og drift av stabselement, kan i utgangspunktet ses på som en del av opplæringen av fartøyenes mannskaper.

Spørsmål 3

Hvordan er seilingsmønstret og anslåtte seilingsdøgn når det gjelder fregatter og MTB'er?

Svar

For alle fartøysklasser i marinen planlegger Forsvaret å seile totalt 1 268 døgn i 2009, hvorav 423 seilingsdøgn er planlagt i nord (mot 265 seilingsdøgn i 2008). Det er i 2009 planlagt å seile 138 døgn med Skjold-klasse missiltorpedobåter og 208 døgn med FN-klasse fregatter. For disse to fartøyklassene er det planlagt med til sammen 85 døgn i nord (mot 46 døgn i 2008).

Spørsmål 4

Hvordan ivaretar regjeringen materiellettersyn og lagring, da det er kommet en rekke eksempler på at dyrt utstyr står ute istedenfor inne i eksisterende ledige lokaler i de berørte leire på grunn av høye leieutgifter av lokalene/garasjene?

Svar

Materiell som benyttes til daglig øving og trening er underlagt rutinemessige kontroller og vedlikehold-sintervall. Disse varierer i størrelse og omfang avhengig av brukstid og kjørelengde. Det materiellet som ikke skal videreføres i ny struktur er i noen grad plassert ute for å gi plass til det materiellet som skal videreføres i gjeldende struktur. Lagret materiell skal ikke stå ute hvis det forringer verdien, eller fører til økte vedlikeholdskostnader.

Avhending av overskuddsmateriell er en kontinuerlig prosess hvor hensikten er å redusere driftskostnadene. Forsvaret har gjennomført inspeksjoner hvor det har vært eksempler på at langtidslagret materiell har stått ute. Der er det gitt oppdrag om at det skal lagres inne. Det er en målsetting at materiell som er i daglig bruk skal lagres inne. Imidlertid kan det ikke utelukkes at noe materiell kan bli stående ute i kortere eller lengre perioder.

Spørsmål 5

Hvordan finansieres og gjennomføres vedlikehold på lagret utstyr som i dag ikke er i bruk?

Svar

Det materiell som i dag ikke er i bruk deles i to kategorier. Det som skal avhendes og det som skal videreføres. Materiellet som skal avhendes vil med

noen unntak i utgangspunktet ikke bli vedlikeholdt. Forsvarets utstyr som skal videreføres, og som ikke benyttes til daglig trening og øving, gjennomgår kontroll, repareres og klargjøres når det skal tas i bruk. Verkstedkostnadene knyttet til dette materiellet vil bli belastet brukende avdeling. Disse kostnadene legger bruker inn i sine årlige budsjetter.

Spørsmål 6

Hva er vedlikeholdskostnadene for Forsvarets kjøretøy?

Svar

Vedlikeholdskostnadene for Forsvarets kjøretøy varierer med aktivitetsnivået hos den enkelte bruker. Forsvarets trening og øving blir stadig mer kompleks i sin form. Dette medfører uttak av flere kjøretøy i daglig bruk. Vedlikehold og reparasjon gjennomføres ved Forsvarets eller sivile verksteder. Anslagsvis gjennomføres det vedlikeholdsarbeider på Forsvarets kjøretøy totalt i størrelsesorden 250 – 300 mill. kroner per år.

Spørsmål 7

Hvor stort er kostnadsetterslepet på vedlikehold i Forsvaret, herunder bygg og andre større investeringer?

Svar

Forsvarets vedlikeholdskostnader er knyttet til vedlikehold av materiell og eiendom, bygg og anlegg.

EIENDOM, BYGG OG ANLEGG

Forsvarsbygg har oppdrag om å ivareta verdiene i eiendomsmassen. Dette følges opp gjennom overvåking av tilstandsgraden (TG) i bygningsmassen som er en kombinasjon av teknisk verdi, innemiljø og funksjonell standard. TG fastsettes for det enkelte bygningsobjekt på en skala fra 0 til 3. Tilstandsvurdering av sektorens bygningsmasse har pågått over flere år og status vil ved utgangen av 2008 være kartlagt fullt ut. Rapportert status i Forsvarsbyggs årsrapport for 2007 er en gjennomsnittlig TG for sektorens bygningsmasse på 1,3. Forsvarsbygg har, basert på gjennomførte tilstandsanalyser av forsvarssektorens EBA, anslått et udekket vedlikeholdsbehov på ca. 2,4 mrd. kroner i forhold til tilstandsgrad (TG) 1 som referanseverdi, og som er målsettingen for sektorens bygningsmasse.

Opprettholdelse av en tilfredsstillende tilstand i bygningsmassen løses i hovedsak av vedlikehold finansiert gjennom kostnadsdekkende husleie og investeringer (fornyelse). Sett i relasjon til at årlig

ressurstilgang til vedlikehold (i underkant av 400 mill. kroner) og investeringer (ca. 1,5 mrd. kroner) er i størrelsesorden 1,9 mrd. kroner, fremstår ikke et behov på 2,4 mrd. kroner som spesielt urovekkende forutsatt at investeringsmidlene i nødvendig grad prioriteres til fornyelse.

Husleiemodellens hovedprinsipp er at leieinntektene skal være tilstrekkelig til å opprettholde en tilfredsstillende TG i bygningens tekniske levetid på 60 år, mens fortsatt bruksbehov ut over dette fordrer investeringer.

MATERIELL

I følge Forsvaret har det, i forbindelse med omorganiseringen av Hæren og Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) i tidsrommet fra 2002 og frem til i dag, materialisert seg et akkumulert vedlikeholdsetterslep på *lagret materiell* på FLOs lagre. Det totale vedlikeholdsetterslepet fra 2007 er på ca. 20 mill. kroner. Hærens andel av lagret materiell utgjør ca. 7 mill. kroner. Den resterende andel på 13 mill. kroner knytter seg til materiell som FLO lagrer som strategisk reserve. Dette materiellet er ikke knyttet til noen avdeling, men fungerer som en utlånspool i forbindelse med alliert trening i Norge, og som en materiellbrønn i forbindelse med fremtidige oppsetninger av styrker både nasjonalt og internasjonalt.

Spørsmål 8

Hva er kostnaden for én flytime for henholdsvis F-16 og C 130J?

Svar

Beregninger for C-130J viser årlige kostnader på nærmere 300 mill. kroner med et uttak på 3 000 flytimer. Dette vil gi en pris på ca. 100 000 kroner per flytime. For F-16 er det beregnet for 2008 en kostnad på 1,1 mrd. kroner på drift av flysystemet med et uttak av 9 000 timer. Dette gir en pris på ca. 122 000 kroner per flytime.

Dette må anses å være et overslag for hva kostnaden er for én flytime. Både variable og faste kostnader per time for et flysystem vil variere i forhold til antall flytimer som skal produseres. Kostnadene vil også variere i forhold til flysystemets livssyklus med større og mindre behov for vedlikehold og nødvendige oppgraderinger. Et mer riktig kostnadsbilde kan først utledes ved slutten av systemets levetid hvor faktiske levetidskostnader fordeles over totalt antall flytimer.

Spørsmål 9

Brukes samme kostnadsberegning for fly (F-16, C 130J) som brukes i skarpe oppdrag i utlandet?

Svar

De fleste variable og faste kostnadene opprettholdes selv når styrkene er i skarpe oppdrag i utlandet. I tillegg påløper merutgifter knyttet til flyene, i all hovedsak til teknisk drift (FLO) og noe personellkostnader knyttet til særavtaler. Videre vil et fullstendig kostnadsbilde knyttet til utenlandsoppdrag også måtte ta hensyn til evt. kostnader knyttet til etablering av basestøtte og sikring.

Spørsmål 10

Ved beregning av kostnaden pr. soldat og offiser bes det om en oversikt over de forskjellige kostnadselement som inngår i beregningen av totalkostnaden og størrelsen på de forskjellige kostnader som er lagt inn i totalkostnaden?

Svar

Kostnadene for personellet som er lagt til grunn ifm. budsjettering varierer både mellom personellkategorier og de respektive budsjettkapitler. Det er lagt til grunn en lønnsats og en sats for personellrelatert materiell, varer og tjenester (PMVT). Personellkategoriene er inndelt i følgende kategorier: Yrkesbefal (Y), avdelingsbefal (A), befal under utdanning (U), vervede, sivile og vernepliktige.

Årsverkstallene lagt til grunn for beregningen av satsene er hentet fra Forsvarets lønnsrapport for hele 2007, oppjustert til 2008-kroner. Utover rene lønnskostnader påløper det PMVT-kostnader for hver personellkategori. Dette kan eksempelvis være reiser, IKT-materiell, bekledning, personlig utrustning, kurs, bespisning og transport. Satsene vil, i tillegg til å være spesifikk innenfor den enkelte personellkategori, være spesifikk for hvert enkelt kapittel.

Nedenfor følger en oppstilling for de respektive personellkategorier innenfor 5 ulike kapitler:

LØNNSSATS:

2008-kroner	Kap. 1731	Kap. 1732	Kap. 1733	Kap. 1734	Kap. 1740
Befal (Y)	628 970	682 561	656 126	590 808	537 874
Befal (A)	451 386	513 546	399 967	458 675	396 171
Befal (U)	367 604	402 204	348 798	400 872	362 458
Sivile	465 407	541 110	467 558	413 898	431 296
Vervede	409 978	536 966	425 623	0	371 417
Vernepliktige	80 460	76 766	80 553	83 440	89 655

PMVT-SATS:

2008-kroner	Kap. 1731	Kap. 1732	Kap. 1733	Kap. 1734	Kap. 1740
Befal (Y)	109 166	130 109	153 171	182 556	113 480
Befal (A)	120 174	136 364	157 604	193 275	114 221
Befal (U)	120 174	136 364	157 604	193 275	114 221
Sivile	53 055	68401	82 827	67 327	30 555
Vervede	99 944	126 463	133 171	0	111 886
Vernepliktige	90 743	119 225	115 119	120 352	96 698

TOTALT:

2008-kroner	Kap. 1731	Kap. 1732	Kap. 1733	Kap. 1734	Kap. 1740
Befal (Y)	738 137	812 670	809 297	773 364	651 353
Befal (A)	571 560	649 911	557 572	651 950	510 392
Befal (U)	487 778	538 568	506 402	594 147	476 679
Sivile	518 463	609 511	550 385	481 225	461 851
Vervede	509 921	663 429	558 794	0	483 303
Vernepliktige	171 203	195 991	195 672	203 792	186 353

Vedlegg 4**Brev fra Forsvarsdepartementet v/statsråden til forsvarskomiteen,
datert 25. november 2008****St.prp. nr. 1 (2008-2009) – svar på spørsmål fra forsvarskomiteen**

Det vises til brev av 17. november 2008 med spørsmål i forbindelse med forsvarskomiteens behandling av St.prp. nr. 1 (2008-2009).

Svar på spørsmålet følger vedlagt.

Svar på spørsmål av 17. november 2008 fra FrP angående forsvarsbudsjettet for 2009***Spørsmål 1***

Hvor mange seilingsdøgn og operative seilingsdøgn er det lagt opp til at KV skal gjennomføre i 2009?

Svar:

Kystvakten planlegger i 2009 å gjennomføre 2 530 patruljedøgn med ytre kystvakt og 1 578 patruljedøgn med indre kystvakt. Patruljedøgn er det samme som operative seilingsdøgn.

Spørsmål 2

Hvor mange KV-fartøy er i dag i drift og hvor mange vil være i drift i 2009?

Svar

Kystvakten seiler i dag med 14 fartøyer. For inngangen til 2009 er det lagt til grunn at Kystvakten disponerer 14 fartøyer fordelt med ni fartøyer til den ytre kystvakt og fem til den indre kystvakt. Som omtalt i St.prp. nr. 1 (2008-2009) fortsetter fornyelsen av fartøyene.

Når St.prp. nr. 1 (2008-2009) ble utformet, lå det til grunn at to eldre fartøyer skulle erstattes av to nye, spesialbygde fartøyer av Barentshavsklassen i 2009. Det var da forutsatt at ett nytt fartøy skulle leveres i 2008, men pga. forsinkelser vil dette fartøyet først bli levert i 2009. Således er det planlagt tre nye fartøyer levert i 2009. Plantallet for 2009 er 14 seilte fartøyer, men tilgangen på fartøyer i løpet av året vil kunne variere avhengig av når eldre fartøyer fases ut og nye inn. Det betyr at det i 2009 vil kunne komme til å seile 13 fartøy i en periode. Vi vil imidlertid tilstrebe å seile med 14 fartøy.

